

საქართველო

სსრკ-ის სახელმწიფო გამოცემა

ეროვნული თავისუფლების გზით
პიროვნული თავისუფლებისათვის
პიროვნული თავისუფლების გზით
ეროვნული თავისუფლებისათვის

ეროვნული
საზოგადოებრივი
საზოგადოებრივი

ყოველკვირეული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი ბაზირდება 1903-1905, 1915-1921 წ.წ. აღდგენილია 1989 წელს

ბაერთიანეზული რესპუბლიკური პარტიის ორგანო

ივლისი 1996 წელი. შანი - 1 ლ.
ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის მონაწილეთათვის და იმუშაბით ადგილგანანაცვლებულ პირთათვის - 50 თ.

რომელი პოლიტიკა იძლევა უკეთეს შედეგს - საქართველოს ხაზირთილებრივი პოზიციების დაცვის პოლიტიკა, რომელიც ეროვნული ხელისუფლება იტარებდა 1990-1991 წლებში, თუ საქართველოს ავნიადული პოზიციების დათმობის პოლიტიკა, რომელიც დღევანდელი ხელისუფლება ეწევა?

ვაქვეყნებთ უნიკალურ დოკუმენტებს, რომლებიც ვერც პოლიტიკოსი, ვერც ისტორიკოსი სხვივან ვეღარ იპოვებს.

მკითხველს ვურჩევთ და ვთხოვთ შეინახეთ ეს ნომერი მახში თავმოყრილი დოკუმენტები მომავალშიც გამოადგება იმას, ვინც შედა ქართლის მიწის დაცვისათვის იბრძოდება.

* * *

უფრო იგი წარმონაქმნების) შექმნას, რომელიც ენდობათ საქართველოდან გამოყოფა და შეზღუდულ სახელმწიფოებთან შეერთება, როგორც მითხველს, ალბათ, მოეხსენება, საქართველოს პარლამენტის ზურგს უკან (ყოველ შემთხვევაში, 1992-95 წლების პარლამენტის ზურგს უკან) და ქართველი საზოგადოებრიობის ზურგს უკან დიდი ხანია მიმდინარებს მოლაპარაკება საქართველოში "ოსეთის" შექმნის ამ გეგმის განხორციელების შესახებ. სამწუხაროდ, საქართველოსთვის სრულყოფილი მოულოდნელი წინადადება ცხინვალის ზონის მომავალი მონუქობის შესახებ, რომელიც ორჯონიძისეული კი შექმნიდა, წარმოღვენილი აქვს ეუთოს (ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია), რომელიც დღეს ადამიანის უფლებათა და, მათ შორის, უმცირესობების უფლებათა დამცველი ერთ-ერთი ყველაზე ავტორიტეტული საერთაშორისო ორგანიზაციაა.

შეცდომებისა, რომელსაც არავინ მალავს, 1990-91 წლების საქართველოს ხელისუფლების მოქმედება შიდა ქართლის პრობლემის გადასაჭრელად მაინც შეუდარებლად უფრო ნაყოფიერი და ჩვენი ქვეყნისთვის მომგებანი იყო, ვიდრე დღევანდელი ხელისუფლების მოქმედებაა. ზემასურდის ხელისუფლებას რუსები ანგარიშს უწევდნენ და მის ხელში საქართველოს არ სთავაზობდნენ იმ კავიტილაციას, რომელსაც მისგან მოითხოვენ დღეს. რაც შეეხება ეუთოს პოზიციას ჩვენი საკითხის მიმართ, იგი სრულყოფილ უსაფუძვლოა (როგორც პოლიტიკურად, ისე, განსაკუთრებით, ორდოლოდ) და, ამდენად, დამცველია, ვინაიდან უმცირესობათა დაცვის დღეს საერთაშორისოდ აღიარებული ნორმები არ აღეკვს უმცირესობების მითხხოვრის უფლებას, რომ ტერიტორიული ავტონომიები მიეცეთ (მით უმეტეს, თვით ამ ტერიტორიებს ამ მოსულ უმცირესობათა სახელი დაერქვას). მაგრამ იმისთვის, რომ ჩვენი უფლება დაცული და ამ მიზნით გამოვიყენოთ ის შეუვალი იურიდიული არგუმენტები, რაც მოგვეზება, სახელმწიფოს ხელისუფლებამ ეს უნდა მთინდომოს და თავისი გააზრებული, მაგრამ მტკიცე პოზიციით უნდა დაუპირისპირდეს (სიტყვით და დოკუმენტით) იმას, ვინც ჩვენს ინტერესებს ლახავს. ჩვენ 1992 წლის დამდგვიდან აშკარა პოლიტიკის მაგალითი აღარ გვინახავს.

ახოს, რადგან ეს დოკუმენტები ჩვენს ქვეყანას მომავალშიც გამოადგება (სხვა ყველაფერთან ერთად, იმისთვისაც, რომ საზოგადოება სწორად იყოს ინფორმირებული იმაზე, თუ რა მხრიდან როგორი შემოტევა გველის, თავი რით დავიცვათ (რა გარემოებათა გამოქვეყნებით დავიცვათ) და, როგორც იტყვიან, "ვინ ვინ არის" ან იყო.

ამ დოკუმენტებს ნომრის პირველი განყოფილება უძირავთ, მეორეში მოთავსებულია მოკლე ციტატები ეუთოს წინადადებებიდან (სრული ტექსტი დამცველია გაზ. "სუბორდინა გრუზიაში" რუსულ ენაზე) და საქართველოს წინა პარლამენტის 51 წევრისა და ორი საზოგადო მოღვაწის (აბაქაძე და შნაღორაშვილი) პასუხი ამ წინადადებებზე ამ პასუხში თანმიმდევრულად და ამოწურავადა გაბათილებული ეუთოს წინადადებებში წამოყენებული ყველა არგუმენტი, რომლითაც საქართველოში "ოსეთის" შექმნას ითხოვენ. როგორც ნათაქმეს უთხრა საქართველოში ეუთოს მისიის მეთაურმა, გლჩმა ბოლენმა დაახლოებით ერთი წლის წინ, ეუთოს განზრახული ჰქონდა, ამ პასუხის პასუხი დაწეროს, მაგრამ ვერჯერობით იგი არ დაწერილი - და, ალბათ, ვერც დაიწერება - ეუთოს პოზიციის სრული უსაფუძვლობის გამო.

პარლამენტართა ამ ტექსტს ნომერში გეგმავთ ქართულ და ინგლისურ ენებზე (რუსულად იგი გამოაქვეყნა ადრე, "ბერია-სექტრამ"). - ამგვარად, მკითხველი დანახავს, რომ თუ პრეზიდენტს, პარლამენტს ან მინისტრთა კაბინეტს ჩვენი მოწინააღმდეგე პოზიციებთან დაპირისპირებული, მათ ამისთვის არგუმენტაციის ძენა არ დასჭირდებათ. იგი არსებობს დამოუკიდებელია.

მზადდება დიდი შეთქმულება საქართველოს წინააღმდეგ: ცხინვალის ზონაში (ანუ მდინარეების ქსნის, ლეხურას, ლიანების და ფორნეს ხეობათა ზემოწილში) განზრახულია კვლავ "ოსეთის" შექმნა, მაგრამ ამჯერად არა "სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის" სახელით, არამედ "სამხრეთ ოსეთის რესპუბლიკის" სახელით. განზრახულია, ამ ახალ ერთეულს მიეცეს ფართო ავტონომია, მიუღროვ საერთაშორისო ურთიერთობებში სუბიექტად ყოფნის უფლებას ჩათვლით. თუ ეს მოხდება, ამას ავტონომიურად მოქმედება როგორც საქართველოს სახელმწიფოს, ისე ავტონომიური ქართველი მოსახლეობის უფლებათა ახალ-ახალი შეეცემა ამ ზონაში. ეს პროცესი გავრცელდება მანამდე, სანამ ან სეპარატისტების თარეში აღკვეთილი არ იქნება ან ისინი მიზანს არ მიაღწევენ და სხვათაგან ტერიტორიას საქართველოს არ მოსწევდნენ, როგორც მათ წამოქმედებებს მსურთ - ან რუსეთს არ გადასცემენ ამ მიწა-წყალს, ან ჩრდილოეთ ოსეთს" არ შეუერთებენ (რაც დღევანდელი საერთაშორისო ნორმებით შეუძლებელია, მაგრამ არ არის გამორიცხული, რომ ზეალინდელით შესაძლებელი გახდეს). როგორც პრეკლენტი (ანუ როგორც მაგალითი) ეს გამოიწვევს საქართველოში ამავე სახით სომხური, აზერბაიჯანული და, შესაძლოა, სხვა ეროვნულ-ტერიტორიული ავტონომიების (ანუ არადამოუცილებელი სახელმწი-

წინამდებარე სატვილორ ნომერში, რომელსაც მკითხველს ვთავაზობთ, ვაქვეყნებთ უნიკალურ დოკუმენტებს, სიადანაც ჩანს, რომ ეროვნული ხელისუფლების (ძირითადად) სწორი, პოლიტიკური პოზიცია შედგეს იძლიოდა მაშინაც კი, როცა სსრკ ვერ კიდევ არსებობდა, ჩვენი ქვეყანა მსოფლიოს არც ერთ ქვეყანას ვერ ნაცნობი არ ჰყოფდა და, ამგვარად, მას საერთაშორისო მხარდაჭერის შეუდარებლად ნაკლები პერსპექტივა ჰქონდა, ვიდრე დღეს აქვს. ამ დოკუმენტთა დღენების დიდი ნაწილი ან დამწერია უზენაესი საბჭოს შენობასთან ერთად 1991-92 წლის ვადარბალებს დროს, ან დღეს ჩვენთვის მოუწოდებულ სეიფებშია რუსეთში. (მცირე ნაწილი გამოქვეყნებულია მაშინდელ პრესაში ან უზენაესი საბჭოს უწყებებში). ამიტომ მკითხველს ვურჩევთ და ვთხოვთ, გახეიოს ეს ნომერი შეინ-

ნამდგმის პოზიციებთან დაპირისპირებული, მათ ამისთვის არგუმენტაციის ძენა არ დასჭირდებათ. იგი არსებობს დამოუკიდებელია.

ნომრის მეოთხე განყოფილებაში მოთავსებულია საყოველთაოდ ცნობილი ფოტოსაგალი - შუა საუკუნეთა ციხეები დეკლესიები, რომლებითაც ეს ტერიტორია ისე უხვადაა მომწეული, როგორც, შესაძლოა, მსოფლიოს არც ერთი სხვა ადგილი. ეს მასალა თავისთავად შეტყვევებულ და კომენტარს არ საჭიროებს. კომენტარი მას მხოლოდ ერთი აქვს დართული (გერმანულ ენაზე): აქ ნათქვამია, რომ ამავე ციხეთა და საყდართა არც ერთი ქვანა დაღებულს ოსის მიერ, ვინაიდან ნაგებობები შუა საუკუნეებისაა. შუა საუკუნეებში კი არც ერთ ოსს აქ არ უცხოვრია. ამგვარად, ამ ტერიტორიაზე ქართველი ერის უფლებათა შეზღუდვის პოზიცია მხოლოდ სამართალსაწინააღმდეგო კი არ არის, არამედ კულტურის საწინააღმდეგოცაა.

შესაძებ განყოფილებაში მოთავსებულია ნარატიული ისტორიული მასალა - ოცინა წლებში სოფ. თიფლაში ქართველი მოსახლეობის დახოციის ამბავი დამატებით გვირდა მოგახსენოთ მკითხველს აქვე კონფლიქტის ზონასა და მიმდგომ რაიონებში დღეს მიმდინარეობს ომებში ნაყოფი ქართული ახალგაზრდობის რეპრესირების პროცესი მათი დამინების მიზნით, რათა საქართველოში "ოსეთის" კიდევ ერთხელ შექმნას მოსახლეობა საქმარისად თავდაზრილად და თვინერად შეშველეს.

I. დოკუმენტები ცხინვალის კონფლიქტის შესახებ

(წარგანილია ბ. ჩოროზაშვილის მიერ)

I. სპარატისტული და რუსული პოზიციის ამსახველი დოკუმენტები 1991 წლის ბოლოდან

ამ დოკუმენტების საერთო თემატიკა ის, რომ ჯერჯერობდა იმერეთის უკანონო სახელმწიფოს „სამხრეთ ოსეთი“ (მას მხოლოდ ქართველებთან ერთობლივი მუშაობის შედეგად მიღებულ ტექსტში ერედიან) და ჯერჯერობდა აგრძელებენ 1991 წლის 9 აპრილის შედეგად ამ რეგიონზე, ლაბარაკს როგორც რუსეთის ასეთი ისე დაინტერესების ზონაზე, რითაც მდუმარედ და არაღმერთსტრატეგიულად უგულვებლყოფენ საქართველოს სუვერენიტეტს.

1. 20. IX 1990. „სო აო“ საოლქო საბჭოს გადაწყვეტილება და დეკლარაცია „სამხრეთ ოსეთის საბჭოთა რესპუბლიკის გამოცხადების შესახებ“. გამოქვეყნებული იყო. (ხელთ არ გვაქვს).

2. 7. I 1991. სსრკ პრეზიდენტის გორბაჩოვის ბრძანებულება „საქართველოს რესპუბლიკაში 1990 წლის დეკემბერში მიღებული ზოგიერთი საკანონმდებლო აქტის შესახებ“. რომლითაც იგი ბათილად აცხადებს „სამხრეთ ოსეთის საბჭოთა რესპუბლიკის“ შექმნასა და საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს მიერ „სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის“ გაუქმებასაც.

УКАЗ

Президента Союза Советских Социалистических Республик О НЕКОТОРЫХ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ АКТАХ, ПРИНЯТЫХ В ДЕКАБРЕ 1990 ГОДА В ГРУЗИНСКОЙ ССР

Юго-Осетинский областной Совет народных депутатов 20 сентября 1990 года принял Декларацию, в соответствии с которой Юго-Осетинская автономная область провозглашена Юго-Осетинской Советской Демократической Республикой.

Верховный Совет Грузинской ССР 11 декабря 1990 года принял Закон, в соответствии с которым упраздняется Юго-Осетинская автономная область, образованная в 1922 году. Одновременно из Конституции Грузинской ССР были исключены положения, касавшиеся названной области, и введено право республики упразднить автономные области.

Эти акты областного Совета народных депутатов и Верховного Совета республики противоречат Конституции СССР и законам СССР, установленному порядку решения вопросов об изменении статуса автономных образований.

В соответствии со статьей 87 Конституции СССР Юго-Осетинская автономная область находится в составе Грузинской ССР. Любое решение об изменении статуса автономных образований, исходя из положений пункта 1 статьи 73, пункта 2 статьи 108 Конституции СССР и пункта 2 статьи 6 Закона СССР от 26 апреля 1990 года «О разграничении полномочий между Союзом ССР и субъектами федерации», приобретает юридическую силу только после его утверждения высшими органами государственной власти СССР. Между тем установленный Конституцией СССР и законами СССР порядок решения вопросов об изменении статуса автономных образований Верховным Советом Грузинской ССР соблюден не был.

12 декабря 1990 года Президент Верховного Совета Грузинской ССР объявил на территории

города Цхинвали и Джавского района Юго-Осетинской автономной области чрезвычайное положение, постановив привлечь и реализовать его части Министерством внутренних дел и Комитета государственной безопасности республики, а также внутренние войска Министерства внутренних дел СССР.

На основании пунктов 1 и 2 статьи 127 Конституции СССР постановляю:

1. В соответствии с Конституцией СССР и Законом СССР от 24 октября 1990 года «Об обеспечении действия законов и иных актов законодательства Союза ССР» не имеют юридической силы с момента принятия и не подлежат исполнению государственными и общественными органами, предприятиями, учреждениями, организациями и гражданами положения названных в настоящем Указе актов, принятых органами власти Грузинской ССР и находящейся в ее составе Юго-Осетинской автономной области, противоречащие действующему законодательству Союза ССР.
2. Верховному Совету и правительству Грузинской ССР, местным Советам народных депутатов, правоохранительным органам республики обеспечить соблюдение требований Конституции СССР и законов СССР о защите прав и законных интересов граждан, проживающих на территории Юго-Осетинской автономной области.
3. Вывести в трехдневный срок с территории Юго-Осетинской автономной области все вооруженные формирования за исключением внутренних войск Министерства внутренних дел СССР.
4. Руководству республикой в пятидневный срок информировать Президента СССР о принятых мерах по нормализации обстановки в республике.
5. Ввести настоящий Указ в действие с момента подписания.

Президент Союза Советских Социалистических Республик
М. ГОРБАЧЕВ
Москва, Кремль, 7 января 1991 года.

3. 31. III 1991 დოკუმენტი გამოქვეყნებულია პრესაში რუსის სახალხო დემუკრატია ერთობის დადგენილება აგრესიათა თვით ფაქტი ერთი სახელმწიფოს პარლამენტის დადგენილებისა მეორე სახელმწიფოს შიგნით „მდგომარეობის შესახებ“, სადაც პირველი „წინადადებას აძლევს“ ამ უკანასკნელის პარლამენტს გაათავისუფლოს პარტიზანი (§3) და სსრკ პრეზიდენტს სთხოვს „მიიღოს სასწრაფო ზომები“ მეორე ქვეყნის ერთ ნაწილში „ეთარების ნორმალური პირობებისთვის“ (§6). ამასთან ერთად პარლამენტს პირობად უყენებს მეზობელ სახელმწიფოს უემბეგებულ მითხოვებას, რათა მასთან „სახელმწიფოებურ შეთანხმებები“ დადოს. მოუხედავად ამისა, საქართველოს პარლამენტს (უზენაესი საბჭოს) რუსეთის დემუკრატია ერთობა მხოლოდ „სთხოვს“ ოსეთის სტატუსის აღდგენას.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

СЪЕЗДА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ РОССИЙСКОЙ СОВЕТСКОЙ ФЕДЕРАТИВНОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

О положении в Южной Осетии

- В связи с трагическими событиями в Южной Осетии, Съезд народных депутатов РСФСР:
1. Просит Верховный Совет Республики Грузия принять решение о восстановлении статуса Юго-Осетинской автономной области и всех структур государственной власти.
 2. Обращается к Верховному Совету Республики Грузия, Совету Министров республики снять блокаду, возратить беженцев на прежние места жительства, восстановить нормальное функционирование народнохозяйственного комплекса Южной Осетии, стабилизировать общественно-политическую обстановку в регионе.
 3. Предлагает Верховному Совету Республики Грузия, стремясь к достижению скорейшего межнационального согласия, освободить председателей областного Совета народных депутатов Южной Осетии Т.Г.Кулумбегова и других незаконно задержанных лиц.
 4. Считает возможным заключение договорных соглашений между РСФСР и Республикой Грузия после практической реализации пунктов 1, 2, 3 настоящего постановления.
 5. Выразит солидарность с народом Северо-Осетинской ССР; сплоченности и безопасности этой республики, являющейся частью РСФСР, Российской Федерацией гарантируется.
 6. Обращается к Президенту СССР, Совету Федерации СССР и требует срочных мер по нормализации обстановки в Южной Осетии, созданию необходимых условий для возвращения беженцев в места их проживания.

Председатель Верховного Совета РСФСР В.Н.ЕЛЫШИН

4. 22.IV.1991. სსრკ სახალხო დემუკრატია ჯგუფის ანგარიში საქართველოს ხელმძღვანელობასთან წარმოებული მოლაპარაკების შესახებ. ვინაიდან ხელს აწერენ მხოლოდ რუსები, ქართველი მხარე არაა პასუხისმგებელი იმაზე, რომ აქ იმზარება გამოთქმა „სამხრეთ ოსეთი“. ერთობლივი გადაწყვეტილების შინაარსის გადამოცემისას (რომელიც ორივე მხარის აზრს ასახავს) იმზარება მხოლოდ გამოთქმა „ცხინვალის და მდებარეობის რაიონები“.

მნიშვნელოვანია გადაწყვეტილება სამხრეთი (სსრკ, რუსეთი, საქართველო) პარლამენტთაშორისი კომისიის შექმნაზე კომისიის სახელწოდება ნახსენებია არაა.

О Ч Е Т

- по проведению консультаций с руководством Верховного Совета Республики Грузия
- По поручению руководства Верховного Совета СССР с 8 по 10 апреля группа народных депутатов СССР в составе гг.Беляева В.Н., Дубенченко К.Д. и Валенко А.Г. в г.Тбилиси проводила консультации с руководством Республики Грузия по урегулированию конфликта в Южной Осетии.
- По прибытии в г.Тбилиси 8 апреля состоялась встреча с Председателем Верховного Совета Республики Грузия З.К.Гамсахурдиа. В ней принимали также участие с грузинской стороны заместитель Председателя Верховного Совета Республики Грузия Бурчуладзе Н.П., председатели и члены ряда комиссий грузинского парламента (знаний сновений, законодательству и охране законности и других).
- В ходе обсуждения вырисовалась схема возможного политического урегулирования конфликта, возникшего на территории Республики Грузия в районе города Цхинвали и прилегающих к нему районов. Была согласована позиция о необходимости составления протокола с намерениями, в котором предлагается один из возможных вариантов политического урегулирования конфликта. В ходе продолжавшихся 3 дня консультаций нами были обсуждены вопросы, касающиеся тех событий, которые происходили в Республике Грузия в период пребывания делегации Верховного Совета СССР в г.Тбилиси.
- Во время пребывания в г.Тбилиси у нас состоялась беседа с командующим Закавказским военным округом генералом Патрикеевым В.О. В ходе этой беседы были обсуждены вопросы, касающиеся взаимоотношения военных с руководством Республики. Обсуждалась проблема возможности введения чрезвычайного положения в районе города Цхинвали и возможные варианты развития событий в этом регионе.
- С учетом проведенных встреч и обмена мнениями мы пришли к решению предложить следующий вариант возможного выхода из сложившейся ситуации: разрешение конфликта, возникшего на территории Республики Грузия в районе города Цхинвали и прилегающих к нему районов, должно достигаться политическими средствами. Необходимым и срочным условием урегулирования является прекращение кровопролития.
- Создать в этих целях межпарламентскую депутатскую Комиссию на паритетных началах, состоящую из членов Верховного Совета СССР, Верховного Совета Республики Грузия, Верховного Совета РСФСР.
- Комиссия должна быть утверждена соответствующими Верховными Советами.
- Задачей Комиссии является выработка мер по урегулированию ситуации, создавшейся в Цхинвали и прилегающих районах. Комиссия должна быть также уполномочена осуществлять контроль за проведением в жизнь выработанных ею мер по прекращению вооруженных нападений, разоружению всех незаконных формирований, поддержанию правопорядка в регионе.

Цхинвали и возможные варианты развития событий в этом регионе. С учетом проведенных встреч и обмена мнениями мы пришли к решению предложить следующий вариант возможного выхода из сложившейся ситуации: разрешение конфликта, возникшего на территории Республики Грузия в районе города Цхинвали и прилегающих к нему районов, должно достигаться политическими средствами. Необходимым и срочным условием урегулирования является прекращение кровопролития.

Создать в этих целях межпарламентскую депутатскую Комиссию на паритетных началах, состоящую из членов Верховного Совета СССР, Верховного Совета Республики Грузия, Верховного Совета РСФСР.

Комиссия должна быть утверждена соответствующими Верховными Советами.

Задачей Комиссии является выработка мер по урегулированию ситуации, создавшейся в Цхинвали и прилегающих районах. Комиссия должна быть также уполномочена осуществлять контроль за проведением в жизнь выработанных ею мер по прекращению вооруженных нападений, разоружению всех незаконных формирований, поддержанию правопорядка в регионе.

Межпарламентской Комиссии следует предоставить также исключительное право официально информировать общественность об обстановке в регионе.

Handwritten signatures and notes:
15.04.91
11.05.1991
C. Дубенченко 22.04.91

5. 4. V.1991. 7.V.1991 და 12.V.1991. „სო აო“ საოლქო საქალაქო საბჭოთა, სადაბო და სასოფლო საბჭოების დემუკრატია კრების დადგენილება გორბაჩოვის ბრძანებულების შესრულების შესახებ“, რითაც ოსური მხარე თანხმდება „სოაო“ სტატუსის დაბრუნებას, შეტყობინება ამის შესახებ სსრკ უს-ს და უს-ს დადგენილება საყურადღებოა, რომ უმაღლესი საბჭო ამ დოკუმენტს გადასცემს ერთგვარად საბჭოს და მის ერთგვარად კომისიას, მოუხედავად იმისა, რომ საქართველომ თავისი დამოუკიდებლობა უკვე აღადგინა ამ დროისათვის და, მაშასადამე, მისი საქმეები სსრკ „ერთგვარად კომისიას“ ვეღარ შეეხება.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

собрания народных депутатов областного, городского, районных, поселкового и сельских Советов Юго-Осетинской автономной области

от 4 мая 1991 года
“Об исполнении Указа Президента СССР от 7.01.91г. и Постановления Верховного Совета СССР от 1.04.91г.”
Собрание народных депутатов Советов всех уровней отмечает, что в Южной Осетии за последние 2-3 года сложилась неблагоприятная общественно-политическая ситуация. Она особенно обострилась после того, как в ноябре 1989 года, а затем в марте и июне 1990 г Верховный Совет Грузинской ССР признал незаконными и недействительными все государственные структуры Грузии, принятые после 25 февраля 1921 года. Противоправными были признаны также Договор Грузии с РСФСР от 21 мая 1921 г., Договор о создании ЗСФСР от 12 марта 1922 г. и Договор об образовании Союза ССР от 30 декабря 1922 года.

Тем самым высший законодательный орган Грузии упразднил во всей республике Советские структуры и фактически отменил Конституцию Грузинской ССР. Учитывая сложившиеся обстоятельства, 14 сессия Совета народных депутатов Юго-Осетинской автономной области от 20 сентября 1990 года приняла решение о преобразовании Юго-Осетинской автономной области в Юго-Осетинскую Советскую Демократическую Республику.

Вслед за этим, 11 декабря 1990 года Верховный Совет Грузин принял закон об упразднении Юго-Осетинской Автономной Области, образованной Декретом ВЦИК в апреле 1922 года.

Однако эти решения Указом президента СССР от 7 января 1991 года “О некоторых законодательных актах, принятых в декабре 1990 года в Грузинской ССР” признаны не соответствующими Конституции СССР и законам СССР.

Трагически развернулись события в Южной Осетии после введения в г.Цхинвали в ночь с 5-го на 6-ое января 1991 года Грузинских милицйских формирований. Положение в дальнейшем усугубилось тем, что Указ Президента СССР от 7 января 1991 года не был исполнен ни Республикой Грузия, ни Южной Осетией.

Стабилизация общественно-политической ситуации и решение многих жизненно важных вопросов в чрезвычайных условиях затянлись из-за отсутствия законной исполнительной власти в Южной Осетии.

Собрание народных депутатов, констатируя, что в условиях чрезвычайного положения, когда оккупирована большая часть территории Цхинвальского и Знаурского районов, а страшно землетрясение разрушило сотни объектов народного хозяйства,

тысяча домов в десятках сел области и полностью стерт с лица земли поселок Джава, когда Ленингорский район Южной Осетии оказался отторгнутым от остальной части автономной области...

Исходя из изложенного и выражая тревогу за дальнейшее развитие событий в регионе стремясь к прекращению межнационального противостояния осетинского и грузинского народов...

ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Во исполнение Указа Президента СССР от 7 января 1991 года "О некоторых законодательных актах, принятых в декабре 1990 г. в Грузинской ССР" и Постановления Верховного Совета СССР от 7 апреля 1991 года "О положении в Юго-Осетинской автономной области"...

2. Восстановить деятельность органов государственной власти и управления Юго-Осетинской автономной области, действовавшие до сентября 1990 года.

3. Принимая во внимание крайне сложную общественно-политическую и социально-экономическую обстановку в области и режим чрезвычайного положения в г.Цхинвали и Джавском районе...

4. В период между собраниями исполнительным и распорядительным органом является исполнительный Комитет Совета народных депутатов Юго-Осетинской автономной области.

5. Собрание считает необходимым, опираясь на волеизъявление народа Южной Осетии, выраженное в ходе референдума СССР 17 марта 1991 г. о сохранении и обновлении Союза ССР, обратиться в Верховный Совет СССР о ходатайстве...

- 1. Гасиев З.Н. - руководитель делегации
2. Кочиев Г.В.
3. Хубулов В.А.
4. Хугаев Г.Г.
5. Чехов А.Г.
6. Просить Верховный Совет СССР утвердить настоящее решение.

7. Настоящее решение опубликовать в средствах массовой информации области, довести его до сведения Верховного Совета Грузии.

Председатель собрания З.Н.Гасиев
Секретарь собрания Л.А.Остаева

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР тов. ЛУКЬЯНОВУ А.И.

При этом направляем копию постановления собрания народных депутатов областного, городского, районных, поселкового и сельских Советов Юго-Осетинской автономной области "Об исполнении Указа Президента СССР от 7.01.91 г. и Постановления Верховного Совета СССР от 1.04.91 г."

Просим рассмотреть на сессии Верховного Совета СССР и принять соответствующее решение.

Председатель исполкома Совета народных депутатов Юго-Осетинской автономной области: З.Н.Гасиев

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВОГО СОВЕТА СССР

О ПОСТАНОВЛЕНИИ СОБРАНИЯ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ОБЛАСТНОГО, ГОРОДСКОГО, РАЙОННЫХ, ПОСЕЛКОВОГО И СЕЛЬСКИХ СОВЕТОВ ЮГО-ОСЕТИНСКОЙ АВТОНОМНОЙ ОБЛАСТИ ОТ 4 МАЯ 1991 ГОДА "ОБ ИСПОЛНЕНИИ УКАЗА ПРЕЗИДЕНТА СССР ОТ 7.01.91 Г. И ПОСТАНОВЛЕНИЯ ВЕРХОВОГО СОВЕТА СССР ОТ 1.04.91 Г."

Рассмотрев Постановление собрания народных депутатов областного, городского, районных, поселкового и сельских Советов Юго-Осетинской автономной области, Верховный Совет СССР постановляет:

1. Принять к сведению Постановление собрания народных депутатов Советов Юго-Осетинской автономной области "Об исполнении Указа Президента СССР от 7.01.91 г. и Постановления Верховного Совета СССР от 1.04.91 г."

3. Передать указанное Постановление собрания народных депутатов Советов Юго-Осетинской автономной области для сведения Президенту СССР, а также Председателю Совета Национальностей и Комиссии Совета Национальностей по национальной политике и межнациональным отношениям для использования в работе над проектом нового Союзного Договора.

Председатель Верховного Совета СССР А.Лукиянов. Москва, Кремль. 12 мая 1991 г. № 2151-1

6. 23.V.1991. "სო სო" კომპარტიის საოლქო კომიტეტის მიმართულებით პარტორგანიზაციებისა და კომიტეტებისადმი აღიარებს სსრკ-ს და მასში ყოფნას, რაც საქართველოს წინააღმდეგობას ნიშნავს. ემხრობა ახალ სამოკავშირეო ხელშეკრულებას და "სო სო"-ს მასში ყოფნის დამოუკიდებელ წევრად გმობს საქართველო შეიარაღებულ ფორმირებათა აგრესიას, დაბეჭდილია "Советская Осетия" 25.V.1991.

ОБРАЩЕНИЕ ЮГО-ОСЕТИНСКОГО ОБКОМА ПАРТИИ КО ВСЕМ ПАРТИЙНЫМ КОМИТЕТАМ И ОРГАНИЗАЦИЯМ ЮЖНОЙ ОСЕТИИ

Дорогие товарищи! Сегодня утром в республике Юго-Осетинской области произошло событие, которое является историческим шагом к созданию независимого государства Южная Осетия. Мы считаем, что это событие является историческим шагом к созданию независимого государства Южная Осетия...

4. VI. 1991. კონფლიქტის ოსური მხარის მიერ წარმოდგენილი პროექტი (ვარიანტი) სამხრეთი (სსრკ, რუსეთი, საქართველო) საპარლამენტო-პარტიო კომისიის დადგენილებისა ხუთი დღით ადრე სამხრეთში კომისიამ უკვე მიიღო ოქმი, რომელიც აღიარებს, რომ კონფლიქტის პოლიტიკური საფუძვლები აქვს, რომ იგი ხელსაყრელია საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენის პროცესის შეფერხებისათვის...

პარტიული კომისია ბერძენი პარტიის თანხმობით ვიზიტს აკეთებს ოსეთში და რეკონსტრუქციას უწყობს ოსეთში და რეკონსტრუქციას უწყობს ოსეთში და რეკონსტრუქციას უწყობს ოსეთში...

პროტოკოლი

Мажларламентской комиссии, образованной в соответствии с Постановлением Совета Национальностей Верховного Совета СССР от 24.04.91 г. "О предложениях по нормализации обстановки в Южной Осетии и вокруг неё."

Межпарламентская комиссия Верховного Совета СССР, РСФСР и Республики Грузия с участием представителей Юго-Осетинской автономной области, ознакомившись с положением дел на месте, осуждая решения после принятия ряда неконституционных решений Верховным Советом Республики Грузия и Советом народных депутатов Юго-Осетинской автономной области...

1. Обратиться к Верховному Совету и Президенту СССР с просьбой принять необходимые меры по исполнению Верховным Советом и Президентом Республики Грузия Указа Президента СССР от 7.01.91 г. "О некоторых законодательных актах, принятых в декабре 1990 года в Грузинской ССР" и Постановления Верховного Совета СССР от 1.04.91 г. "О положении в Юго-Осетинской автономной области"...

2. Обратиться в Верховный Совет и к Президенту Республики Грузия с предложением выступить с обращением к населению Республики с призывом, способствующим гражданскому миру и урегулированию конфликта политическими средствами на основе диалога, подтвердив освобождение от ответственности за незаконное хранение и ношение оружия при условии его добровольной сдачи в установленные сроки и заявив о гарантиях равных прав на гражданство для всего населения Грузии.

3. На период нормализации обстановки в регионе конфликта после выполнения Верховным Советом Республики Грузия Указа Президента от 7.01.91 г. (в конституционном порядке) создать при Межпарламентской группе Координационный комитет на паритетных началах из представителей органов власти Республики Грузия и Юго-Осетинской автономной области.

Основные задачи комитета: - содействие исполнению Указа Президента СССР от 7.01.91 г. "О некоторых законодательных актах, принятых в декабре 1990 г. в Грузинской ССР" и Постановления Верховного Совета СССР от 1.04.91 г. "О положении в Юго-Осетинской автономной области"...

- содействие МВД и Прокуратуре СССР в воссоздании правоохранительных органов Юго-Осетинской автономной области и исполнению ими своих обязанностей;

- содействие органам государственной власти и управления в создании условий для возвращения беженцев в места их постоянного проживания на всей территории Грузии, решение всего комплекса проблем по их переездам и размещению; возмещению нанесенного ущерба, разрешению правовых вопросов;

- создание условий для немедленного прекращения захвата заложников и освобождения их при содействии правоохранительных органов; - содействие контингенту ВВ МВД СССР в выполнении поставленных перед ними задач по охране общественного порядка и созданию для этого необходимых условий;

- способствовать восстановлению местных органов власти и управления на всей территории Юго-Осетинской автономной области;

- с учетом складывающейся общественно-политической обстановки содействовать исполнению Конституции и других законодательных актов СССР на территории Юго-Осетинской АО.

4. Определить и изменить границы зоны чрезвычайного положения соответствующими актами Верховного Совета и Президента Республики Грузия, Верховного Совета и Президента СССР.

5. Проведение полного разоружения всех незаконных вооруженных формирований, действующих на территории Республики Грузия. В Юго-Осетии-совместно силами ВВ МВД СССР и правоохранительных органов автономной области, на остальной территории Грузии-силами ВВ МВД СССР и МВД Республики Грузия.

Дату начала и срок проведения действий по разоружению незаконных вооруженных формирований и лиц определить Координационный комитет после обращения Верховного Совета и Президента Грузии к населению Республики с призывом к гражданскому миру и добровольной сдаче оружия.

Контроль за разоружением осуществляют органы, назначенные Указом Президента СССР от 25.07.90 г. "О запрете создания вооруженных формирований, не предусмотренных Законом СССР, и изъятии оружия в случаях его незаконного хранения".

6. Привлекать к уголовной ответственности лиц, совершивших противоправные действия в период конфликта, проводить следствие и судебное разбирательство по месту совершения преступления, независимо от национальности и социального положения виновных.

Считать целесообразным рассмотрение уголовных дел независимой следственной группой.

7. Использовать в целях урегулирования ситуации в регионе конфликта опыт народной дипломатии, в том числе участие представителей старейшин, интеллигенции, общественных объединений граждан.

8. Создать при Межпарламентской комиссии информационную группу по обмену и анализу данных, полученных непосредственно на региональном уровне. Межпарламентская комиссия осуществляет постоянное наблюдение за ситуацией в регионе конфликта с выездом на место с привлечением независимых экспертов.

Члены Межпарламентской комиссии: Представители Верховного Совета СССР- Представители Верховного Совета РСФСР- Представители Верховного Совета Грузии- Представители Южной Осетии:

- В. Гусев, Н. Мэхлидзе, Г. Чорголашвили
В. Ештух, В. Цуцков, Н. Натадзе

Гасиев З.Н., Хугаев Г.Г., Давгова Е.П., Дгуаев П.В. 4.06.1991 г.

8. 10.VI.1991. "სო სო"-ს სადემუკრატო ვაგუფის წევრები გორბარძეს და დუკიანოსს ეს შეიხიბტურე ორგანიზაცია უკმაყოფილოა სამხრეთი კომისიისა, მოითხოვენ საქართველოსგან გორბარძის "პრძანებულები" უყოფნბო შესრულებას.

НАРОДНЫЙ ДЕПУТАТ СССР

10 июня 1991 г.

Президенту СССР Товарищу ГОРБАЧЕВУ М.С.

Председателю Верховного Совета СССР Товарищу ЛУКЬЯНОВУ А.И.

С 4.06.91 г. по 7.06.91 г. мы, члены президиума депутатской группы "Союз" Алкисие В.И., Коган Е.В и Чехов А.Г. побывали в Юго-Осетинской АО.

В последние три недели имеет место некоторый спад напряженности в регионе, который, на наш взгляд является не следствием налаживания переговорного процесса, а результатом переключении внимания руководства республики и других общественно-политических движений на организацию и проведение выборов Президента Республики Грузия.

Снизилась активность боевых действий и ряд успешно проведенных ВВ МВД СССР операций по разоружению вооруженных формирований обеих сторон. Однако и в период нашего визита практически каждую ночь в окрестностях города были слышны выстрелы, а вечером 5 июня в течение 4 часов вся часть города подверглась массированному обстрелу из крупнокалиберного оружия. 31 мая в грузинском селе Земцо-Николи обстреляли автомашину с военнослужащими, имеются убитый и раненные.

В настоящее время частично восстановлено транспортное сообщение Цхинвали-Джава, правда колонии идут в сопровождении подразделений ВВ МВД СССР. Таким же методом прощаются колонии из грузинских сел через г.Цхинвали.

Однако в других направлениях транспортное сообщение не осуществляется, т.к. выставляются шикеты и есть опасность попасть в заложники.

В близлежащих селах, вокруг г.Цхинвали, а также в грузинских селах Цхинвальского, Знаурского и Ленингорского районов по-прежнему дислоцируется грузинские бойники и части национальной гвардии. Над характерной поселком Кавана, в зоне чрезвычайного положения дислоцировано подразделение национальной гвардии численностью около 100 человек, которые категорически отказались покинуть регион, более того они был временно взят в плен начальником ВОГ полковник Вобровкин.

Следует отметить, что всеми необходимыми разведанными о дислокации и количестве бойников, местах хранения оружия армии и внутренне войска располагает, тем не менее успешно проводимые крупномасштабные операции по разоружению неолжтко почему приостановлены. Подобные действия в настоящее время носят эпизодический ответный характер - сжигают руки зона чрезвычайного положения.

Телефонной и телеграфной связи с внешним миром автономная область по-прежнему не имеет. Корреспонденция поступает с перебоями. Электроэнергия и вода также подается в город с перебоями (за последний месяц единственный водозвод взрывался 7 раз). По-прежнему в г.Владикавказе находится около 35 тыс. беженцев, из них 12 тысяч осетин, проживающие на территории Грузии за пределами автономной области. На предприятиях республики идут повальные увольнения с работ осетин. Это новая проблема, которую необходимо решать немедленно.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
СОВЕТА НАЦИОНАЛЬНОСТЕЙ
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА РСФСР

О ситуации в Северо-Осетинской ССР

Заслушав сообщение Комиссии по выработке мер стабилизации обстановки в регионе, Совет Национальностей Верховного Совета РСФСР постановляет:

- 1. Информации Комиссии о ситуации в Северной Осетии и Южной Осетии принять к сведению.
2. Обратиться к Президентам СССР, РСФСР и Республики Грузии создать межправительственную комиссию по незамедлительному урегулированию политических, юридических, экономических и других проблем, возникающих в их отношениях в связи с событиями в регионе, и отработать меры контроля за безусловным выполнением достигнутых соглашений и договоренностей.
3. Предложить включить в повестку дня пятого (внеочередного) Съезда народных депутатов РСФСР вопрос "О ходе выполнения постановления третьего (внеочередного) Съезда народных депутатов РСФСР "О положении в Южной Осетии".
4. Предложить Верховным Советам СССР, РСФСР ускорить принятие законов РСФСР "О беженцах и переселенцах" и "О гражданстве в РСФСР".
5. В случае невыполнения достигнутых соглашений и договоренностей, а также учитывая тот факт, что события в Южной Осетии, нарастающий поток беженцев в Северную Осетию затрагивают интересы РСФСР, обратиться к Президенту РСФСР с предложением о рассмотрении данного вопроса.
6. Совету Министров РСФСР в десятидневный срок рассмотреть вопрос об оказании дополнительной материальной помощи Северо-Осетинской ССР.

Председатель Совета Национальностей
Верховного Совета РСФСР
Москва, Дом Советов РСФСР
16 октября 1991 года
Р.Г. АБДУЛАТИПОВ

11. 25.X.1991. დადგენილებაში საკურადლობა საქართველოს მიმართ "მაკრი ეკონომიკური სანქციების" მიღებისა და უკეთეს წარმოდგენლათა მოწვევის რეკომენდაცია.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА РСФСР

О положении в Северо-Осетинской ССР

Заслушав сообщение депутатской комиссии о положении в Северо-Осетинской ССР, Верховный Совет РСФСР высказывает серьезную озабоченность сложившейся в этой республике обстановкой.

- В Северо-Осетинскую ССР в результате нарушения прав человека в Республике Грузия нарастает поток беженцев из Южной Осетии и других районов Грузии. В настоящее время их число превышает 85 тысяч человек, что в значительной мере ухудшило социальное положение населения, влияя на рост напряженности в Северной Осетии. Руководство Республики Грузии по существу не приняло во внимание обращение третьего (внеочередного) Съезда народных депутатов РСФСР в связи с событиями в Южной Осетии. Сохранение напряженной обстановки в Северо-Осетинской ССР, неурегулированность конфликта в Южной Осетии могут привести к непредсказуемым последствиям.
Стремясь содействовать нормализации обстановки в Северо-Осетинской ССР и в регионе в целом, Верховный Совет РСФСР постановляет:
1. Предложить Президенту РСФСР в кратчайший срок принять все возможные меры, в случае необходимости жесткие экономические санкции по отношению к Республике Грузия, с целью незамедлительного урегулирования конфликта в Южной Осетии, восстановления прав человека, а также оказать дополнительную материальную помощь Северо-Осетинской ССР.
2. Просить Министерство иностранных дел СССР предоставить экспертов СССР с целью рассмотрения ситуации и выработки практических предложений по нормализации обстановки в Южной Осетии.

Первый заместитель Председателя
Верховного Совета РСФСР
Москва, Дом Советов РСФСР
25 октября 1991 года
№ 1908-1
Р.И. АБДУЛАТОВ

12. 27.X.1991. თავისუფალი რუსეთის სახელმწიფო პარტიის პარტიისა, რომელსაც ეკუთვნის გენერალის რეკომენდაცია - ცხინვლის ზონაში ქართული გენერალის რუსული საბრძოლო შეკრებებთან დაკავშირებული ცნობები: მომხრე "მიმართვაში" საკურადლობა საქართველოს შინაგან საქმეთა რსდსრ ხარვეზის მოთხოვნა და თეხისი (რომელიც ფართოდაა გავრცელებული, თუმცა უსაბუთოა). ცხინვლის ზონის მოვლენები საშინაო ჩრდ. კავკასისთვის.

ОБРАЩЕНИЕ

I съезда народной партии свободной России и пятому (внеочередному) Съезду народных депутатов РСФСР

Уважаемые народные депутаты России!

Уже год длится братоубийственный конфликт в Южной Осетии. Сотни погибших и пропавших без вести, десятки тысяч беженцев, разрушенные села - таковы трагические итоги межнационального противостояния. Складывается угрожающая ситуация, когда конфликт может перекинуться на юг России, в Северо-Осетинскую ССР, и обостриться и без того взрывоопасную обстановку в Северо-Кавказском регионе. Пока этого не произошло, мы призываем народных избранников России использовать все возможные средства для прекращения кровопролития и защиты прав человека в Южной Осетии. Выражаем надежду, что постановление, принятое II Съездом народных депутатов РСФСР "О положении в Южной Осетии" будет реализовано в полном объеме.

Принято на I съезде НПСР

27 октября 1991 г.

обвинения. Нарушаны элементарные экономические связи, искусственно создаются трудности на этом пути.

Из-за напряженной ситуации в области по существу сорваны сельскохозяйства, в городе Цхинвали бездействуют предприятия, окрой. Все эти социальные беды были крайне обострены землетрясением, повлекшим крупные разрушения на территории Южной Осетии, особенно в Джавском районе.

Как известно, 4 мая с.г. собрание народных депутатов Южной Осетии отменило ранее принятое решение о преобразовании автономной области в Юго-Осетинскую Советскую Демократическую Республику и тем самым выполнило Указ Президента СССР от 7 января 1991 г. по этому вопросу. Однако грузинское руководство не сделало ответственного шага. Наоборот, Цхинвальский, Знаурский, Джавский, Ленингорский районы Южной Осетинской автономной области были упразднены.

В грузинских средствах массовой информации не только одобряются эти незаконные действия, а настойчиво, неоднократно утверждается, что никакого возврата к автономии в Южной Осетии не будет. Грузинские лидеры постоянно повторяют этот тезис.

Нынешние руководители Юго-Осетинской автономной области со своей стороны не допускают и мысли о каком-либо переговорном процессе с руководством Грузии, полностью уповая на поддержку центра в восстановлении автономии, ее государственно-правовых структур.

Существующая напряженность сторон во многом предопределена большими человеческими жертвами во время февральско-мартовского конфликта, нанесшей элементарной незащищенности людей от любого произвола "своих" и "чужих" боевиков, разгулом преступности как в Цхинвали, так и вокруг него.

По предварительным данным, в межусобице погибло около 200 человек. И в настоящее время поступают сообщения о жертвах, ранее не известных. Из числа убитых большинство (около 60 процентов) осетины. Число раненых не поддается учету. Только по самим приблизительным подсчетам среди осетинской части населения их более 400. Сожжено, разграблено около 500 домов.

Объявленный Верховным Советом Республики Грузия режим чрезвычайного положения в городе не действует. Командант города, назначенный министром внутренних дел Грузии, не имеет доступа в город, а начальник войсковой оперативной группы ВВ МВД СССР не уполномочен осуществлять меры по исполнению закона о правовом режиме чрезвычайного положения. В городе даже не осуществляется патрулирование.

Между тем, по имеющимся данным, в г.Цхинвали существует до 30 различных вооруженных группировок общей численностью более 600 человек. Здесь скрываются до 50 дезертиров Советской Армии, которые принимают самое активное участие в боевых действиях. Любые попытки их разоружения крайне отрицательно воспринимаются руководством области и города, поскольку на ближайших подступах к городу разворачиваются базы незаконно созданных грузинских воиновых формирований так называемой "национальной гвардии".

В этих крайне сложных условиях противостояния и бражды вести следствия по фактам многочисленных убийств, погромов, насилия стало практически невозможно. Вызовы на допрос, вызовы на места происшествий, обыски воспринимаются как пособничество той или иной стороне, идут негласное сопротивление, шантаж, угрозы в адрес оперативно-следственной группы. Эффективность работы следователей Прокуратуры СССР и МВД СССР опустилась до самого низкого уровня, а само их пребывание в Южной Осетии стало опасным.

Положение усугубляется тем, что в городе бездействуют правоохранительные органы (областные УВД, прокуратура и суд упразднены, а городские парализованы из-за бегства работников грузинской национальности и части осетинской из г.Цхинвали. Таким образом, практически людям не к кому обратиться за помощью и защитой.

Стремление представителей Прокуратуры СССР и МВД СССР возродить городские правоохранительные органы натолкнулось на противодействие руководства Южной Осетии, которое в основном можно понять, поскольку всякие назначения и перемещения кадров по действующему законодательству должны производиться органами власти Республики Грузия.

В то же время настойчиво выдвигается требование о восстановлении областных структур правоохранительных органов, что также относится к компетенции Республики Грузия, не признавшей существования автономной области.

Учитывая сложившееся положение, просим бы Вас использовать все возможности Верховного Совета СССР для того, чтобы убедить грузинское руководство в необходимости расширения территории с режимом чрезвычайного положения, создания зоны безопасности, назначения в районах чрезвычайного положения двух командантов - от МВД Грузии и МВД СССР - с четким разграничением зон их "выделения", возложением на команданта от МВД СССР обязанностей по обеспечению порядка в населенных пунктах с компактным проживанием осетин и прежде всего в г.Цхинвали.

Важно договориться также о создании в этом регионе правоохранительных органов, подчиненных центру на период до урегулирования конфликта, которые могли бы во взаимодействии с республиканскими органами правоохраны и внутренними войсками МВД СССР восстановить правопорядок в Южной Осетии законными методами.

Решение этих проблем силовыми методами, на что, как нам кажется, и рассчитывают юго-осетинские руководители, может обернуться большим кровопролитием.

Генеральный прокурор СССР Н.С.Трубин

10. 16.X.91. დადგენილებაში ყურადღებას იქცევს ცხინვლის ზონაში რსდსრ-ს დადგენილებათა განხორციელების რეკომენდაცია.

век, которые категорически отказались покинуть регион, более того ими был временно взят в плен начальник ВОГ полковник Вобровкин. Следует отметить, что всеми необходимыми разведанными о дислокации и количестве боевиков, местах хранения оружия армия и внутренние войска располагают, тем не менее успешно проводимые крупномасштабные операции по разоружению непопытно почему приостановлены. Подобные действия в настоящее время носят эпизодический ответный характер - сбавляет руки зона чрезвычайного положения.

Телефонной и телеграфной связи с внешним миром автономная область по-прежнему не имеет. Корреспонденция поступает с перебоями. Электрэнергия и вода также подается в город с перебоями (за последний месяц единственный водовод взрывался 7 раз). По-прежнему в г.Владинавказе находится около 38 тыс. беженцев, из них 12 тысяч осетин, проживающие на территории Грузии за пределами автономной области. На предпринятых республике имеют положительные результаты о работе осетин. Это новая проблема, которую необходимо решать немедленно.

Много беженцев из Восточного, Хазурского, Карельского районов, Западной зоны, к созданию, всей полнотой информации никто не располагает. Имеются сведения о большом количестве пропавших без вести, есть непроверенные данные о существовании концентрационного лагеря в Джавском районе.

В автономной области в настоящее время работает следственная группа МВД и Прокуратуры СССР. Однако действия ее пока малоэффективны из-за двойственного положения республики Грузии. Вроде бы республика провозгласила независимость и отменила действия Конституции СССР на своей территории и в то же время, в нужный момент, представители правоохранительных органов республики заявляют, что они еще находятся в составе СССР. В результате следственная группа МВД СССР вынуждена передавать задержанных боевиков и преступников МВД Республики Грузия, которые как правило, впоследствии их увольняют от ответственности, одобряют, мотивируя тем, что они являются сотрудниками грузинской милиции или членами национальной гвардии.

Местные правоохранительные органы фактически, за исключением г.Цхинвали, ликвидированы и бездействуют, в то время, как восстановление и активизация их деятельности способствовало бы резкому снижению преступности, которая принимает угрожающие размеры. Существующих сил явно недостаточно. Несмотря на то, что в Южной Осетии исполнен Указ Президента СССР от 7.01.91 г. и статус области проведен в соответствии с Конституцией СССР многие областные структуры не функционируют, т.е. соответствующие органы проявляют неадекватность.

Промышленность и сельское хозяйство парализованы. Трудовые коллективы и бюджетные организации 3 месяца не получают зарплату. Резко усложнено обстановка землетрясение в Джавском районе и близлежащих селах области. На сегодняшний день 5 тыс. человек остались без крова. Принятыми Кабинетом Министров СССР меры недостаточно активны и пока еще неэффективны.

В ходе нашей поездки нами были проведены встречи с активистами, коллективами г.Цхинвали и Знаурского района, в войсковых частях, дислоцированных в автономной области. На встречах звучала неуправляемость иррегулярных формирований, стремлю к наведению конституционного порядка на территории Юго-Осетинской АО, резкая критика в адрес Президента и Верховного Совета СССР.

В области сложилась ситуация после принятия Межпарламентской комиссии, образованной Постановлением Совета Национальностей Верховного Совета СССР от 24.04.91 г., которая в своем разработанном документе, фактически отказалась от решений Верховного Совета Республики Грузия об упразднении Юго-Осетинской АО, противоречивала Указу Президента СССР от 7.01.91 г. и Постановления Верховного Совета СССР от 1.04.91 г., а также итоги референдума 17.03.91 г., проведенного в Юго-Осетии.

На наш взгляд было бы целесообразно:

- 1. Потребовать от правительства республики Грузия безусловного исполнения Указа Президента СССР от 7.01.91 г. "О некоторых законодательных актах, принятых в декабре 1990 г. в Грузинской ССР" и Постановления Верховного Совета СССР от 17.04.91 г. "О положении в Юго-Осетинской АО".
2. МВД, Прокуратуре СССР, Министерству юстиции в незамедлительном порядке восстановить областные структуры правоохранительных органов, оказать им соответствующую материально-техническую помощь, учитывая сложность обстановки сформировать при МВД Юго-Осетии ОМОН в количестве 250 человек.
3. Распространить режим чрезвычайного положения на всю территорию Юго-Осетинской АО. Контроль обеспечить силами ВВ МВД СССР.
4. Направить депутатскую комиссию в места компактного проживания осетинского населения на территории Грузии для изучения обстановки на местах.
5. Поручить Кабинету Министров СССР активизировать работу по восстановлению ущерба, причиненного населению области стихией и агрессией со стороны грузинских боевиков.
6. Обеспечить исполнение Указа Президента СССР от 25.07.90 г. "О запрещении создания вооруженных формирований, не предусмотренных законодательством СССР и изъяти оружие в случаях его незаконного хранения" на территории Республики Грузия.
7. Поручить Прокуратуре СССР изучить вопрос возможности увеличения о работ осетин, проживающих в г.г. Тбилиси и Рустаны, а также в Восточном, Карельском и Хазурском районах.

Представители депутатской группы "Союз" уверили, что Съездом СССР, Верховным Советом СССР наконец будет отменен генерал, осуществляемый в отношении осетинского народа в республике Грузия и на территории Юго-Осетинской АО будет наведен конституционный порядок.

Народные депутаты СССР В.Аксинин
Е.Коган
А.Чехов

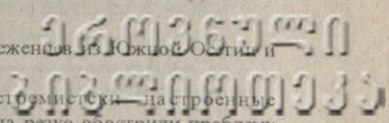
9. 25.VI.1991. სსრუ გენერალური პროკურორის ტრუბინის წერილი სსრუ უს თავმჯდომარეს ლუკიანოვს. უჭირავს ძირითადად ოსების მხარე ადრესატს სთხოვს დაარწმუნონ ქართული მხარე საანგებო წესების ზონის გაფართოების საკრებებში (ეს არ გააკეთა ერთგულმა ხელისუფლებამ, მაგრამ გააკეთა 1992 წ. 24 ივნისს, საქართველოს ინტერესთა საზარადოდ, ახლამა ხელისუფლებამ). ავტორის ცნობით, თეთს ცხინვალელ ოსებს არ წარმოდგენია სტრუქტურების ადრესა თბილისის გარეშე (გვ. 3).

ПРОКУРАТУРА СОЮЗА ССР
121782, Г.С. Москва, К-4 Пушkinskaya, 15-4
10.06.91 № 1-5-81-91

О положении в Юго-Осетинской автономной области: некоторые выводы и предложения

Уважаемый Анатолий Иванович!

Положение в Южной Осетии крайне сложное, напряженное. Отсутствуют какие-либо контакты между грузинской и осетинской частями населения, постоянно культивируется взаимная неприязнь, счужденность. По местному радио то и дело звучат взаимные угрозы,

13. 14.XII.1991. ოსი ხალხის საგანგებო კრიტიკის მიხედვით რუსულ პრეზიდენტისადმი შეიცვალა დეზინფორმაციისა და საქართველოში ოსთა გენოციდის თაობაზე საქართველოდან 100 ათასი დეტალირების არსებობის თაობაზე (ქართული ინსტანციების გამოთვლით, მათი რიცხვი იყო 25 ათასი პლუს-მინუსი 3 ათასი) და გ) 1920 წელს საქართველოდან გასული (და შემდეგ დაბრუნებული) ოსების რაოდენობის თაობაზე.

პრეზიდენტს რსფსრ ელჩის ბ.ნ.

Уважаемый Борис Николаевич!

Мы, делегаты чрезвычайного съезда осетинского народа, заявляем о своей неизменной приверженности принципам суверенитета России на основе равноправия входящих в нее республик.

В драматические дни, которые переживает сегодня осетинский народ, надеемся, что Вы разделаете нашу боль и тревогу. Обстановка в нашей республике, да и на Северном Кавказе, обострена до предела.

С одной стороны, Северная Осетия уже исчерпала все возможности по размещению беженцев из различных районов

Грузии, поток которых постоянно увеличивается и приближается к 100 тысячам человек. Положение усугубляется постоянным террором грузинских босвиков, отсутствием возможности восстановления разрушенной промышленной инфраструктуры, жилищного фонда Южной Осетии, что крайне затрудняет возврат мирного населения к родным очагам.

Правительство Республики Грузия продолжает вести озоснанную и планомерную политику геноцида осетинского народа, вписывая новые трагические страницы в историю народа-изгнанника, начавшуюся в Грузии в 1920 году, когда более 60 тысяч осетин под угрозой варварского истребления от рук меньшевистских грузинских войск бежали в Северную Осетию. Тяжелый урон нанесло также насильственное перемещение осетин в 1944 году в ходе незаконного выселения ингушского народа и последующей его реабилитации в 1957 году. Таким образом, за годы Советской власти осетины трижды подвергались насильственному переселению.

Выражая правительству России глубокую благодарность за помощь нашим братьям, мы надеемся на более решительные действия Президента России, направленные на ликвидацию

конфликта, облегчение участи беженцев в Южной Осетии и Грузии.

С другой стороны, экстремистски настроенные представители ингушского народа резко обострили проблему отторгнутых земель и безответственными призывами толкают людей на противоправные действия. Ситуация в любую минуту может выйти из-под контроля и привести народы двух соседних республик к кровавым столкновениям.

Не отступая от своей принципиальной позиции - защищать неземлемость границ Северной осетии - делегаты съезда будут всеми силами избегать обострения обстановки и примут все меры для предотвращения дальнейшей эскалации конфликта.

В это тяжелое, вероломное для народов России время, мы предлагаем объявить мораторий на любые территориальные переделы. Это будет важной мерой, направленной на стабилизацию обстановки и обеспечение безопасности людей.

ЧРЕЗВЫЧАЙНЫЙ СЪЕЗД ОСЕТИНСКОГО НАРОДА

Гор. Владикавказ 13-14 декабря 1991 года.

ქართული მხარის (საპარტიკლო ხელისუფლების მიერ) შექმნილი დოკუმენტები ამავე პერიოდში

14. 11.XII.1990. საქართველოს რესპუბლიკის კანონი სოთ გაუქმების შესახებ (გამოქვეყნებულია ქართულ და რუსულ ენებზე). ამ აქტის მიხედვით საქართველოს პირველი დემოკრატიული არჩეული ხელისუფლების მიერ იყო მისი მოვალეობა, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში ეს იქნებოდა თანხმობა უკანონო აქტის მიხედვით.

ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ ГРУЗИЯ

Об упразднении Юго-Осетинской автономной области

Сепаратистские силы в Юго-Осетинской автономной области пытаются путем образования т.н. "Юго-Осетинской Советской Республики" узурпировать государственную власть, посягнуть на территориальную целостность Республики Грузия и отторгнуть от Грузии ее историческую, нестыжимую часть, что явно противоречит не только Конституции Республики Грузия, но и Конституция СССР, элементарным нормам международного права.

Несмотря на неоднократные предупреждения вышних органов власти Республики Грузия о пресечении незаконных действий самозванной власти автономной области, 9 декабря в области все же были проведены выборы Верховного Совета т.н. "Юго-Осетинской Советской Республики", что создало реальную опасность нарушения территориальной целостности Республики Грузия.

С учетом того, что Юго-Осетинская автономная область была образована в 1922 году вопреки воле проживающего в этом районе коренного грузинского населения и в ущерб интересам Республики Грузия, что не раз подтверждалось за время существования области, а также ввиду того, что осетинский народ живет в Советском Союзе в своей государственной территории, а не в Юго-Осетинской автономной области, то в пределах Юго-Осетинской автономной области, где осетины имеют и далее будут иметь все права гражданской автономии, живет лишь малая часть осетинского населения, проживающего в Республике Грузия, Верховный Совет Республики Грузия в соответствии с пунктами 3 и 11 статьи 104 Конституции Республики Грузия постановляет:

- 1. Упразднить Юго-Осетинскую автономную область.
2. Упразднить Совет народных депутатов Юго-Осетинской автономной области, его исполнительный и законодательный органы, исполнительный комитет и другие государственные органы области.
3. Считать утративший силу Декрет № 2 Всегрузинского Центрального Политического Комитета и Совета Народных Комиссаров Грузии от 20 апреля 1912 года "Об устройстве Юго-Осетинской автономной области" в Закон Грузинской ССР от 12 ноября 1980 года "О Юго-Осетинской автономной области".
4. Подтвердить ранее принятые высшими органами власти Республики Грузия решения об антиконституционности преобразования сепаратистскими силами Юго-Осетинской автономной области в Юго-Осетинскую Советскую Республику.
5. Признать недействительными как не имевшие юридической силы проведение 9 декабря 1990 года выборы т.н. "Юго-Осетинской Советской Республики" и их последствия.
6. Совету Министров Республики Грузия:
- представить Верховному Совету Республики Грузия предложения об административно-территориальном устройстве бывшей Юго-Осетинской автономной области;
- осуществлять предусмотренные законом меры по установлению общественного порядка на территории бывшей Юго-Осетинской автономной области, пресечению функционирования самозванной власти и органов управления;
- привести решения правительства в соответствии с настоящим Законом.
7. Прокурорам Республики Грузия рассмотреть и решить вопросы ответственности лиц, которые в Юго-Осетинской автономной области не пожелали решениями органами государственной власти Республики Грузия, грубо нарушили установленные Конституцией правила проведения выборов, посягнули на территориальную целостность Республики Грузия, злоупотребили правами, предоставленными законами должностям: лицам.
8. Закон вступает в силу с момента принятия.

15. 12.XII.1990. საქართველოს რესპუბლიკის უს პრეზიდენტის დადგენილება საგანგებო წესების გამოცხადების შესახებ. ამ დადგენილებაში უმძიმესი შეცდომებია კომუნდარტად რუსის, პოლკ პუბორის, დანიშნა და საგანგებო წესების განხორციელებაში უცხო ქვეყნის (რუსეთის) შს შინაგანი დარების ჩართვა (§3 და §4).

საპარტიკლო ხელისუფლების შექმნილი დოკუმენტები

ქცხნავლისა და ვაჯის რაიონის ტერიტორიაზე საგანგებო წესების გამოცხადების შესახებ საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის დადგენილება, რომელიც დადგენილია ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში და ცხრილდ, ქცხნავლის სეპარატისტული ძალების უკანონო დანაშაულებრივ მოქმედებამ მიიწვია კლდობისა, ჩაპადა ანტიკონსტიტუციური არჩევნები, გამოცხადდა ე.წ. სამხრეთ ოსეთის საბჭოს რესპუბლიკა, მიხდა ხელისუფლების უსურავია თვითმართვა ავანტიურისტული დეკლარაციის მიერ, საერთო ეტყეობა სამოქალაქო მშვიდობას, ადგილი აქვს ტერიტორიულ აქტებს დღეს ქცხნავლის ერთ-ერთ ცენტრალურ ქანაზე (ეკლესიასთან) ოსთი ავტონომიური იარაღის გამოყენებით მოკლულ იქნა სამი მოქალაქე, ხოლო სამი დაიჭრა.

მოქალაქეთა უსაფრთხოების უსრუნველყოფის, კანონიერებისა და მართლმართვის აღდგენის, უიარისო უსწრაფესი ნორმალური მარხის, საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის 113-ე მუხლის მე-7 პუნქტის შესაბამისად, საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმს დადგენა:

- 1. გამოცხადდეს საგანგებო წესები ქცხნავლისა და ვაჯის რაიონის ტერიტორიაზე 1990 წლის 12 დეკემბრიდან. საგანგებო წესების მოქმედების ვადა განისაზღვროს ერთი თვი.
2. ქცხნავლის ტერიტორიაზე და ვაჯის რაიონში შემოღებულ იქნეს კონტინდენტის სათავე 1990 წლის 12 დეკემბრის 22 საათიდან, კონტინდენტის სათავე მოქმედების სანგრძობობა განისაზღვროს 22-00 საათიდან 7-00 საათამდე.
3. ქცხნავლისა და ვაჯის რაიონის კონტინდენტის დანიშნის შინაგანი დარების დეპორტის შეფარვის მოვალეობა აქვს კონტინდენტის ვადას.
4. მოქალაქეთა უსაფრთხოებისა და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის, მისახლეობის უსაფრთხოებისა და სახალხო მყურებობის ობიექტების უსრუნველყოფის უსრუნველყოფის გამოყენებული იქნეს საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროს, საქართველოს რესპუბლიკის სისხლწილ უსშრობის კონტრების ძალები და სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი დარების ოსთი მოქმედების კანონმდებლობის წესდებისა და ამ დეკლარაციის შესაბამისად.
5. საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა და სახელმწიფო უსშრობის ორგანოებს, სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგან დარებსა და მათ რეზინებლებს ამ დეკლარაციის პირველ პუნქტში აღნიშნულ ტერიტორიაზე საგანგებო წესების შესახებ საქართველოს რესპუბლიკის 1990 წლის 11 დეკემბრის კანონის შესაბამისად მოქცეს უფლება გამოეყენებინათ შენდვი დონისდებები.
6. გათვალისწინებული საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის, მოქალაქეთა უსაფრთხოების უსრუნველყოფის მოსახლეობის ცხოველქობისა და სახალხო მყურებობის ობიექტების უსრუნველყოფის:
1) გათვალისწინებული საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის, მოქალაქეთა უსაფრთხოების უსრუნველყოფის მოსახლეობის ცხოველქობისა და სახალხო მყურებობის ობიექტების უსრუნველყოფის:
2) შერეობის მოქალაქეთა შესვლისა და გასვლის განსაკუთრებული რეჟიმი;
3) ავტომატულ ცალკეულ მოქალაქებს დატოვონ დადგენილი ვადით გარკვეული ადგილი, თვითი ბინა (სახლი) გაძევის საზოგადოებრივი წესრიგის დამრღვევი, მოსაზრება არ არის მოცემული ადგილის მკვირებრს, საკუთარი ხარჯით თავიანთ მუდმივ ადგილსამყოფელში ან იმ ადგილს ფარგლებს გარეთ, სადაც საგანგებო წესების გამოცხადებულია;
4) დროებითი სამართლიან მოქალაქებს ცველსასროლი და ციფი იარაღი და ტყეა-წამალი, ხოლო საწარმოებს, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებს - აგრეთვე სასწავლო სამხედრო ტექნიკა, ფუნქციონირება, რადაცკუთრი ნივთიერება და მასალები, ძლიერი მოქმედი ქიმიური და შინაგანი ნივთიერება;
5) არადავლი კრებების, მტრების, ქიმიური მსუფთხოებისა და დეპონსტრაციების, აგრეთვე სანახორეო სპორტული და სხვა მასობრივი ღონისძიების მოწყობა;
6) შერეობის ცველდებიან საწარმო-ორგანიზაციას პროდუქციის წარმოებისა და მიწოდების გეგმებში, დაწესების საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაობის განსაკუთრებული რეჟიმი, აგრეთვე ვადაწვევების მათი საწარმოო საქმიანობის სხვა საკონებზე;
7) დანიშნონ და გათვალისწინდონ თანამდებობებიან საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების ხელმძღვანელები არადავლი მუშა-მოსამსახურეთა საწარმოდან დათხოვნი საკუთარი სურველით, სადაცო მოქმედი დათხოვნის შემთხვევის გარეშ;
8) გათვალისწინებული საწარმოების დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების საგანგებო ვითარების შედეგების თვითან აცდეებისა და დეკლარაციისათვის;
9) არადავლი ვადების მოწყობა;
10) სათან შობისშინაგანი მოქალაქური საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაობაში აგრეთვე საგანგებო ვითარების შედეგების დეკლარაციაში, ამასთან უსრუნველყონ შობის უსაფრთხოება;
11) შესულდონ ან არადავლი იარაღით, ძლიერი მოქმედი ქიმიური და შინაგანი ნივთიერებით, აგრეთვე სპორტული და საწარმოო მოქმედი ნივთიერებით ვადებში;
12) შესულდონ კანონები და გატარონ სხვა საუკლებული სანგრძობობა-გეგმისაწარმოებელი ღონისძიებანი;
13) შესულდონ ან არადავლი განსაკუთრებული ტექნიკის, აგრეთვე რადაო და ტელეადამებში აპარატურის, აუდიო და ვიდეო ჩაწერი ტექნიკის გამოყენება, ჩამორთვანი ხმის გამძლიერებული ტექნიკური საშუალებანი; დაუწესონ კონტროლი მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების;
14) შესულდონ კემრეკლებიან სარგებლობის განსაკუთრებული წესები;
15) შესულდონ ხატრისპორტო საშუალებათა მონახობა და მოწყონ მათი ვასინებანი;
16) შესულდონ პოლიტიკური პარტიების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, მასობრივი მოძრაობების, მოქალაქეთა თვითმრედი გაერთიანებების საქმიანობა იმ შემთხვევაში, თუ ისინი არაკლებენ ვითარების ნორმალურსადა;
17) არადავლი მოქალაქეთა შერეობული ფორმირების შექმნა და საქმიანობა, რომლებიც არ არის გათვალისწინებული საქართველოს რესპუბლიკის კანონმდებლობით;
18) შესულდონ დეკლარაციები მოქალაქეთა მასობრივი თავშეფრის ადგილებში, ხოლო საწარმოების შემთხვევაში, მოწყონ პირადი ვასინებანი, ნივთებისა და ხატრისპორტო საშუალებების შენდვი.

საპარტიკლო ხელისუფლების შექმნილი დოკუმენტები

- 1. შერეობის საქარადელოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე „მარდღენ-მარდღენისა და დანმამეობასთან ბრძობის უსრუნველყოფისა და სსრ კავშირის შერეობული ძალების ცველდებიან ვადების უსრუნველყოფის შესახებ“ სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 29 იანვრის ბრძანებულების მოქმედების შეჩინების შედეგად.
2. საქარადელოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტრომ არ დაუშვას ეროვლი მონიციის მუშაობა მონაწილეობა პარტორიგებამი საბჭოთა არმიის მონაწილეობითა ერად.

საპარტიკლო ხელისუფლების შექმნილი დოკუმენტები 1990 წლის 12 დეკემბერი

საპარტიკლო ხელისუფლების შექმნილი დოკუმენტები

16. 17.XI.1991. გამსახურდას წერილი გორბაჩოვს პრეზიდენტს СССР

ГОСПОДИНУ М.С.ГОРБАЧЕВУ Господин Президент!

В последнее время, когда уже намечались пути урегулирования конфликта в Шид Каргли (бывшая Южная Осетия), внутренние войска МВД СССР, дислоцированные в этом регионе, начали проводить боевые операции против грузинского населения

15 ноября подразделения МВД СССР вместе с осетинскими боевиками в течение семи часов вели интенсивный обстрел грузинских сел Земо Никози и Квемо Никози посредством ракетных установок, минометов, ведя огонь из БТРов и автоматического оружия. Разрушены дома, есть раненые.

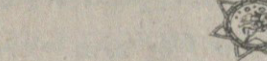
Правительство Республики Грузия заявляет решительный протест по поводу неправомерных действий ВВ МВД СССР и расценивает подобные карательные акции как продолжающуюся агрессию против суверенной Грузии.

Если вышеупомянутые войска и впредь будут применять оружие против мирного населения, вся ответственность за дальнейшее обострение конфликта будет полностью возложена на Вас.

Президент Республики Грузия Звиад ГАМСАХУРДИА. Тбилиси

17 ноября 1991 года.

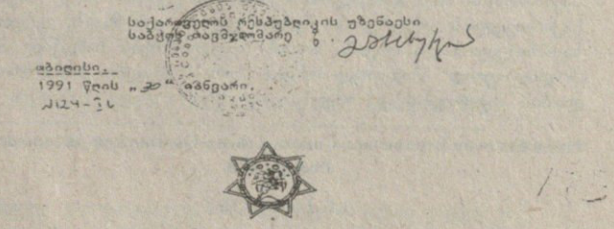
17. 30.I.1991 და 27.II.1991 საქართველოს რესპუბლიკის უს დადგენილებები საქართველოში სსრკ პრეზიდენტის ბრძანებულბათა მოქმედების შეჩერების შესახებ. აქვს კავშირი ცხინვალის ზონის რეკლამების პრაქტიკულ ამოცანებთან.

საპარტიკლო ხელისუფლების შექმნილი დოკუმენტები

საქარადელოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის 77-ე მუხლის შესაბამისად საქარადელოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო ა დ ა ე ნ ს ა:

- 1. შერეობის საქარადელოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე „მარდღენ-მარდღენისა და დანმამეობასთან ბრძობის უსრუნველყოფისა და სსრ კავშირის შერეობული ძალების ცველდებიან ვადების უსრუნველყოფის შესახებ“ სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 29 იანვრის ბრძანებულების მოქმედების შეჩინების შედეგად.
2. საქარადელოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტრომ არ დაუშვას ეროვლი მონიციის მუშაობა მონაწილეობა პარტორიგებამი საბჭოთა არმიის მონაწილეობითა ერად.

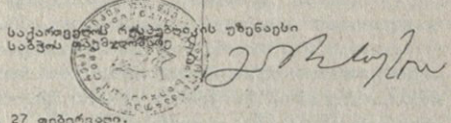

საპარტიკლო ხელისუფლების შექმნილი დოკუმენტები

სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 4 იანვრის ბრძანებულების მოქმედების შეჩინების შედეგად.

საპარტიკლო ხელისუფლების შექმნილი დოკუმენტები 1991 წლის 4 იანვარი

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება

18. 16.V.1991. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო გაეცნო რა სსრკ უზენაესი საბჭოს დადგენილებას „სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის საოლქო, საქალაქო, სარაიონო, სახალხო და სასოფლო საბჭოების დებუტატთა ყრილობის 1991 წლის 4 მაისის დადგენილებას

საქართველო ის რომ სსრკ უზენაესი საბჭოს 12 მაისის დოკუმენტი შეიქმნა მაშინ, როდესაც საქართველოს რესპუბლიკის ხელმძღვანელთა ინიციატივით შექმნილი სამხრეთი საპარლამენტო კომისია საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს, სსრკ უზენაესი საბჭოს, რსფსრ-ის უზენაესი საბჭოს დებუტატთა მონაწილეობით, რომელმაც უნდა გამოემუშავა წინადადებანი ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე კონფლიქტური სიტუაციის მოგვარებისათვის.

სსრ კავშირის უზენაესი საბჭოს აღნიშნული დადგენილება კიდევ ერთხელ გვიჩვენებს, რომ სსრკ ხელმძღვანელებმა ყველა დონეს ხმარობს თავისუფლებისათვის მებრძოლი რესპუბლიკების დასახველად და ამ მიზნით მათი ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფასაც არ ერიდებოდა.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო მტკიცე პროტესტს გამოთქამს სსრკ უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 12 მაისის დადგენილების თაობაზე, მიიჩნევს მას საქართველოს საზღვარსა და უსუბიექტო ხელშეწყობის სახელმწიფო ხელისუფლება არასოდეს დაუშვებს მისი ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფას და თავის შინაგან საქმეებში ჩარევას. ახდენს უცხო ძალების როლის კონსტატაციას ქართულ-ოსურ კონფლიქტში.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება

19. 26.VII.91 (Своб. Гр.26.VII). გამსახურდიას წერილი ჩრდ. ოსეთის ავტ. რესპუბლიკის უს თავმჯდომარეს გადმოუცხადებს. საქართველოს პრეზიდენტი ბ-ნ ვლადიმერ მუხომბეზიძის საპარლამენტო ოსური ავტონომიის ისტორიის ისე, როგორც იგი სინამდვილეში არის, მტკიცედ აცხადებს, რომ „საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლება არასოდეს დაუშვებს მისი ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფას“ და თავის შინაგან საქმეებში ჩარევას. ახდენს უცხო ძალების როლის კონსტატაციას ქართულ-ოსურ კონფლიქტში.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება

19. 26.VII.91 (Своб. Гр.26.VII). გამსახურდიას წერილი ჩრდ. ოსეთის ავტ. რესპუბლიკის უს თავმჯდომარეს გადმოუცხადებს. საქართველოს პრეზიდენტი ბ-ნ ვლადიმერ მუხომბეზიძის საპარლამენტო ოსური ავტონომიის ისტორიის ისე, როგორც იგი სინამდვილეში არის, მტკიცედ აცხადებს, რომ „საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლება არასოდეს დაუშვებს მისი ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფას“ და თავის შინაგან საქმეებში ჩარევას. ახდენს უცხო ძალების როლის კონსტატაციას ქართულ-ოსურ კონფლიქტში.

статус и территория области, объявлена ее столица - г.Цхинвали который в то время был еще населен грузинами. Затем в разное время по прямому внушению и при помощи внешних сил предпринимались попытки изменить политический статус области за счет нарушения территориальной целостности Республики Грузия. Последним проявлением таких устремлений явилась декларация о суверенитете Южной Осетии принятая 20 сентября 1990 года областным Советом народных депутатов "Юго-Осетинской автономной области". В тот же день было принято решение о преобразовании автономной области в "Юго-Осетинскую Советскую Демократическую Республику". Указанные акты были признаны недействительными постановлением Президиума Верховного Совета от 21 сентября 1990 года. Несмотря на это, 16 октября был образован "исполнительный комитет республики" и намечены выборы. Верховный Совет Республики Грузия 22 ноября признал это постановление недействительным и предупредил осетинскую сторону об ответственности за подобные акции. Однако 9 декабря 1990 года на территории бывшей "Юго-Осетинской автономной области" все же были проведены антиконституционные, незаконные выборы, направленные против целостности государства. Поскольку государственная власть Грузии никогда не допустит посягательства на ее территориальную целостность, 11 декабря 1990 года Верховный Совет Республики Грузия принял постановление "Об упразднении Юго-Осетинской автономной области", чем была восстановлена историческая справедливость и дан достойный ответ элементам, стремящимся нарушить территориальную целостность Грузии. Дальнейшие же действия осетинской стороны спровоцировали разрастание конфликта, который мы имеем на сегодняшний день. В основу дальнейших грузинско-осетинских отношений должно быть положено признание территориальной целостности Республики Грузия как суверенного государства, на всю территорию которого распространяется действие законов и других нормативных актов принимаемых Верховным Советом Грузии и Президентом республики. На сегодня же большим недоразумением является то, что историческая родина осетии именуется "Северо-Осетинской Автономной Республикой". Позволю напомнить, что в марте 1913 года в Пятигорске, на II съезде народов Терек, была провозглашена Терская Советская республика в составе РСФСР. В январе-феврале 1919 года Деникин захватил Осетию. Но в конце марта 1920 года вновь была установлена Советская власть. В 1921 году был образован Владикавказский (Осетинский) округ в составе Горской АССР. 7 июля 1924 года этот округ был преобразован в область, а в декабре 1936 года - в АССР. Правда, к тому времени на территории Грузии, оккупированной Советской Россией, уже существовала т.н. Юго-Осетинская автономная область, но после восстановления исторической и политической справедливости, когда законная власть Грузии упразднила одно из последствий агрессии иностранного государства, само название исторической Осетии "Северная Осетия" есть не что иное, как юридический нонсенс. Все вышеизложенное будет одним из самых больших препятствий в наших дальнейших отношениях, мы просим Вас учесть это в будущей Вашей законодательной деятельности.

Господин Председатель! Если для нас вполне понятна помощь собратьям, пострадавшим в результате стихийного бедствия, то вызывает недоумение и крайнее возмущение грузинского народа. Ваше содействие самозванным "обкомам", что, повторяю, мешает дальнейшей нормализации положения. Суверенное государство не потерпит вмешательства в свои внутренние дела. Поэтому мы требуем от Вас восстановления исторического названия Вашей страны "Осетия" а также прекращения признания незаконной "Юго-Осетинской АО" и ее "обкома".

Прошу учесть наши предложения в своих дальнейших действиях. Мы убеждены, что при условии взаимосогласованных разумных действий мы совместными усилиями преодолеем противостояние и конфликт. В том случае, если будет удовлетворено все вышеизложенное, мы можем восстановить такие добрососедские отношения, которых достойны наши народы и наши славные предки.

Президент республики Грузия

Влад Гамсахурдия

20. 25.I.91 წ. გამსახურდიას წერილი გორბაჩოვს

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

ВЕРХОВНОГО СОВЕТА РЕСПУБЛИКИ ГРУЗИЯ

Президенту СССР, г-ну М.Горбачеву

Уважаемый Михаил Сергеевич!

Хочу известить Вас о том, что руководство Грузии сделало все возможное, чтобы достигнуть мирного решения Цхинвальского конфликта (быв. Юго-Осетинская АО). Однако, перемирие и прекращение стрельбы, которая было достигнуто 24 января, очевидно не устраивает некоторых. В ту же ночь офицер внутренних войск (спец. наз.) Пелевук А.Г. и прапорщик Стародубцев Е.Б. (воинская часть 32/19), перодетые в форму боевиков, с масками напали на пост грузинской ИДП в окрестностях огня из автоматов. Ранено три сотрудника ИДП: Ростомашвили В., Шония Л., Гелашвили Г., один из них в тяжёлом состоянии. За день была аналогичная попытка четырёх солдат ВВ, которая не удалась.

Одновременно продолжается снабжение осетинских сепаратистов и террористов оружием и боеприпасами частями советской армии, расположенных на территории Цхинвали. Так, например, на территории г.Цхинвали дислоцируется воинская часть инженерных войск МО СССР № 47913. По имеющимся у нас сведениям, военнослужащие данной части осетинской национальности: подполковник Кочиев М.В. - заместитель командира по политчасти, а также военнослужащие воздушно-десантного полка МО СССР №1902 Хочаев П., Пухаев О., Бичаев С., Дзиев Г., Алборов А., Гиглаев О., Валиев Р., Датиашев З.,

Дзиев Р., Бестаев А. и Дзиев Б. находятся в сговоре с бандами экстремистов, действующими на территории бывшей Юго-Осетинской автономной области, снабжая их ракетными орудиями и боеприпасами, применение которых повлекло за собой гибель советских и грузинских граждан Грузии, выoliaвших свой славянский долг.

Длдари сепаратистов М.Кулумбагов и А.Чочиев часто скрываются ва упомянутой военной базе.

Такой союз между армией и осетинскими террористами привел к тому, что война против их банд затянулась, в городе голод и разруха, число грузинских беженцев ва Цхинвали достигло нескольких тысяч, каждый день гибнут люди. Моё обращение по этому поводу к командующему войсками КЗакВО не дало никаких результатов.

Исходя из вышеизложенного, убедительно прошу привлечь к ответственности в соответствии с законом вышеуказанных военнослужащих и дать указание Министерству обороны СССР о перемещении данной базы в другое место, заранее согласовав это с руководством республики.

Прошу также строго наказать виновников вышеуказанных кровавых инцидентов, спровоцированных представителями ВВ.

Если в ближайшем будущем с Вашей стороны не будут приняты меры для наказания виновников, а также для обезвреживания и разоружения сепаратистов и террористов в Цхинвали, у нас создается впечатление, что в Цхинвали все происходит по литовскому и латвийскому сценарию и, что части Советской армии и ВВ ведут замаскированную войну против грузинского населения и подразделение ИДП Грузии по указанию с центра.

В таком случае мы будем вынуждены также предать гласности все вышеперечисленные факты и обратиться в ООН и во все международные инстанции для спасения нашего народа от надвигающейся беды.

С уважением

В.Гамсахурдия
3. Гамсахурдия
25 января 1991 года

21. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება 32

შიდა ქართლში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ შიდა ქართლში ოსი სეპარატისტები, რომლებსაც უზურპირებული აქვთ ხელისუფლება, კვლავ განაგრძობენ ანტიკონსტიტუციურ, ანტისახელმწიფოებრივ საქმიანობას ამის დასტურია, კერძოდ, მიმდინარე წლის 26 ნოემბერს ჩატარებული ე.წ. სამხრეთ ოსეთის რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს სესია, რომელზეც განიხილეს ე.წ. სამხრეთ ოსეთის სახელმწიფოს მოწყობის, რუსეთთან შეერთებისა და სხვა საკითხები. ე.წ. სამხრეთ ოსეთის რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს მოწვევა და მასზე მიღებული გადაწყვეტილებები აშკარად ეწინააღმდეგება საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის მე-2 მუხლს, 72-ე მუხლის მე-3 და მე-6 პუნქტებს, 73-ე და 104-ე მუხლების მოთხოვნებს.

ოს სეპარატისტებს მხარს უმაგრებს სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი ჯარები და საბჭოთა არმიის ნაწილები, რომელთა შიდა ქართლში ყოფნას საქართველოს რესპუბლიკის მოქმედი კანონმდებლობისა და სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების გადაწყვეტილებების თანახმად არავითარი სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია და ამ რეკონში დესტაბილიზაციის, საქართველოს წინააღმდეგ მიმართული მტრული საქმიანობის ერთ-ერთ მთავარ ფაქტორს წარმოადგენს.

საქართველოს რესპუბლიკის სუვერენიტეტის, მის ტერიტორიული მთლიანობისა და კონსტიტუციური წყობილების დაცვის მიზნით საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის 104-ე მუხლის 24-ე პუნქტის საფუძველზე საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო ადგენს:

- 1. ცნობილ იქნეს ბათილად და ოურიდიული ძალის ბრქმონდ ანტიკონსტიტუციური, ანტისახელმწიფოებრივი ორგანოს - ე.წ. სამხრეთ ოსეთის რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს 1991 წლის 26 ნოემბრის გადაწყვეტილებები.
- 2. საქართველოს რესპუბლიკის პროკურატურამ გაატაროს კანონით გათვალისწინებული ზომები იმ პირთა მიმართ, რომლებმაც შიდა ქართლში შექმნეს ანტისახელმწიფოებრივი ორგანიზაცია, რომლის მიზანია საქართველოს რესპუბლიკის სუვერენული უფლებების შეზღუდვა, საქართველოს რესპუბლიკისაგან მისი ტერიტორიის ნაწილის გამოყოფა.
- 3. დისეკას საკითხი სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოების წინაშე შიდა ქართლში დისლოცირებული სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი ჯარებისა და საბჭოთა არმიის ნაწილების საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიიდან დაუყოვნებლივ გაყვანის შესახებ. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი თავმჯდომარის მოადგილე ნემო ბურჭულაძე

თბილისი, 1992 წლის 4 დეკემბერი

22. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება

11 სსრ კავშირის პროზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების შესახებ

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს, რომელიც გაეცნო სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულებას, მიიჩნევს 1 სსრ კავშირის პრეზიდენტის ბრძანებულებას, რომელიც არ ცნობს სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის გაუქმების შესახებ საქართველოს რესპუბლიკის 1990 წლის 11 დეკემბრის კანონის ოურიდიულ ძალას, ანტიკონსტიტუციურია შემდეგ გარემოებათა გამო: ა) საქართველოს რესპუბლიკის კანონის ოურიდიული ძალის უარყოფა არ შეუძლია სსრ კავშირის ხელისუფლების არც ერთ ორგანოს, რადგანაც საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციისა და სსრ კავშირის კონსტიტუციის თანახმად საქართველოს რესპუბლიკა სუვერენული სახელმწიფოა და თავისი სახელების ფარგლებში ახორციელებს ტერიტორიულ უზენაესობას (საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის 70-ე მუხლი და სსრ კავშირის კონსტიტუციის 78-ე მუხლი), რომლის ძალითაც რესპუბლიკის ტერიტორია და სახელმწიფო ხელისუფლების სხვა აქტები განასრულებს.

დოკუმენტები, რომლებიც მხარობა შეთანხმების შედეგს

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

23. როგორც დაგინახეთ ზემოთ, „II“-ში ციტირებული ტექსტებიდან გამსახურდიას აღმინის-ტრაციის დროს ქართული მხარე პარტნიურებთან მომწერასა და მოლაპარაკებაში სისტემატურად და თანმიმდევრულად იმოწმებს და ეყრდნობა საქართველოს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ ინტერესებს როგორც იმ ორიენტორს, რომლის მიხედვითაც იგი წარმართავს თავის მოქმედებასა და ურთიერთობებს იგი საქართველოს თვლის 1921 წელს დაკურობილ და აწ უკვე თავისუფალ ქვეყანად. „სამხრეთ ოსეთს“ - ოკუპანტის მიერ შექმნილ და აწ უკვე გაუქმებულ ერთეულად. რუსეთს - უცხო სახელმწიფოდ, რომელსაც საქართველოსთან ურთიერთობაში საერთაშორისო სამართლის ნორმათა განუხრელი დაცვა უმართებს. ეს პოლიტიკა შეიძლება დახასიათდეს როგორც საქართველოს ოურიდოულ პოზიციათა მტკიცედ დაცვის პოლიტიკა მას ნაკლოვანი მოქმედების გეგმის ქვეყანას პარტნიერი (მოწინააღმდეგის ჩათვლით) ანგარიშს უწევს განუხრეულად იმისა, თუ როგორია მისი ნამდვილი სულისკეთება და ზრახვები ამ ანგარიშგაწევის პირველი ნაკლოვანი

31.V.1991 წ. ხელმოწერილი სამხარბიო კომისიის ოქმი №31

Appendix 1

ПРОТОКОЛ

Межпарламентской комиссии, образованной в соответствии с постановлением Совета Национальностей Верховного Совета СССР от 24 апреля 1991 года "О предложениях по нормализации обстановки в Южной Осетии и вокруг нее"

Межпарламентская комиссия Верховных Советов СССР, РСФСР и Республики Грузия с участием представителей населения региона конфликта, исходя из положений Конституций СССР, РСФСР и Республики Грузия, признающих государственный суверенитет и территориальную целостность Республики Грузия, и норм международного права, признающих принцип невмешательства во внутренние дела суверенной республики, ознакомившись с положением дел на месте считает, что настоящий конфликт препятствует нормальному процессу восстановления государственной независимости Грузии согласно волеизъявлению ее граждан на референдуме 31 марта 1991 года, связан с попыткой отдельных сил нарушить территориальную целостность Республики и имеет политическую основу.

Межпарламентская комиссия в целях нормализации обстановки, обеспечения безопасности людей, установления мира и спокойствия, восстановления хозяйственной деятельности и жизнеобеспечения населения на территории региона конфликта, считает необходимым:

1. Обратиться в Верховный Совет и к Президенту Республики Грузия с предложением выступить с Обращением к населению республики, призвав его к гражданскому миру и урегулированию конфликта политическими средствами на основе диалога, имея в виду Постановление Верховного Совета Республики Грузия от 28 декабря 1990 года "О запрещении вооруженных формирований, не предусмотренных законом", в котором подтвердить освобождение от ответственности за незаконное хранение и ношение оружия при условии его добровольной сдачи в кратчайшие сроки, заявив при этом о гарантиях равных прав на гражданство для всего населения Грузии.

Призвать противоборствующие стороны к прекращению применения оружия и других насильственных действий на период урегулирования конфликта.

2. На период нормализации обстановки в регионе конфликта, в двухнедельный срок создать при Межпарламентской комиссии Координационный комитет на паритетных началах из представителей органов власти Республики Грузия и населения региона конфликта. Его основной задачей должно стать: - координация усилий органов государственной власти, управления и населения в восстановлении хозяйственной деятельности и жизнеобеспечения жителей региона;

- содействие комендатуре района чрезвычайного положения в реализации его режима в полном объеме;

- содействие МВД Грузии в воссоздании территориальных органов милиции и выполнении их функций;

- содействие органам государственной власти и управления в создании условий для возвращения беженцев в места их постоянного проживания, решении всего комплекса проблем по их перевозкам и размещению, возмещению нанесенного ущерба, разрешению правовых вопросов, а также для ликвидации последствий землетрясения;

- создание условий для прекращения противоправных акций по захвату заложников и их освобождению при содействии комендатуры района чрезвычайного положения и правоохранительных органов;

- согласование вопросов о действиях контингента внутренних войск МВД СССР, обеспечивающего режим чрезвычайного положения, за пределами района чрезвычайного положения;

- создание условий для решения вопросов и выработка предложений о структурах местных органов власти и управления на территории бывшей Иго-Осетинской автономной области.

3. Определять и изменять границы зоны чрезвычайного положения соответствующими актами Верховного Совета и Президента Республики Грузия.

4. Проведение полного разоружения всех незаконных вооруженных формирований, действующих в зоне чрезвычайного положения, производить совместно силами внутренних войск МВД СССР и соответствующих территориальных отделений милиции МВД Республики Грузия, а за ее пределами - силами МВД Республики Грузия.

Определить дату начала и срок проведения действий по разоружению незаконных вооруженных формирований и лиц, а также добровольной сдачи оружия.

5. Привлечение к предусмотренной Законом ответственности лиц, принимавших участие в насилиях, грабежах и поджогах, а также виновных в разжигании межнационального конфликта, независимо от их национальности и социального положения.

6. Использовать в целях урегулирования ситуации в регионе конфликта опыт народной дипломатии, в том числе участие представителей старейшин, интеллигенции, общественных объединений граждан.

7. Создать при Межпарламентской комиссии информационную группу для обобщения оперативных данных непосредственно из региона конфликта и их анализа. Предоставить этой группе приоритетное право официально информировать средства массовой информации о положении дел в регионе конфликта.

8. Обратиться к Президенту СССР и Президенту Республики Грузия с предложением ускорить образование комиссии для переговоров по урегулированию всего комплекса политических, экономических, ного Совета республики от 9 апреля 1991 года, признавая её право самостоятельно решать вопрос о присоединении к Союзному договору

Межпарламентская комиссия осуществляет постоянное наблюдение с выездом на место за ситуацией в регионе конфликта.

Члены Межпарламентской комиссии:

Представители
Верховного Совета СССР

В. Гусев

В. Евтух

Представители Верховного
Совета РСФСР

Н. Махиянов

В. Шуйков

Представители Верховного
Совета Республики
Грузия

Г. Чорголашвили

Н. Натадзе

" 31 " _____ 1991 года

Особое мнение члена Межпарламентской комиссии Н. Натадзе

Моя подпись под настоящим документом остается в силе лишь в том случае, если действия внутренних войск МВД СССР и действия МВД Республики Грузия в районе конфликта будут полностью соответствовать решениям Комиссии.

Н. Натадзе

" 31 " _____ 1991 г.

ამგვარად სსრკ. რუსურ და საქართველოს რესპუბლიკის სამხრეთი პარლამენტარული კომისია ცნობს, რომ ეს კონფლიქტი ხელს უშლის საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის ნორმალურ პროცესს 1991 წლის 31 მარტის რეფერენდუმზე მისი მოქალაქეების მიერ გაცხადებული ნების შესაბამისად. იგი დაკავშირებულია გარკვეულ ძალიან მკვდელთან შედარებით რესპუბლიკის ტერიტორიული მთლიანობა და აქვს პოლიტიკური საფუძველი (აბ.ს.), რაც კონფლიქტის გარედან მოწყობის აღიარების ტოლფასია კონფლიქტის ტერიტორია მოხსენიებულია როგორც ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომური ოლქი, რაც მისი გაუქმების აღიარებას ნიშნავს გამოთქმა „სამხრეთ ოსეთის ავტონომური ოლქი“ ზედსართავის „ყოფილი“ გარეშე ნახსენებია მხოლოდ დოკუმენტის სათაურში კომისიის დასახელებაში, რომელიც შემუშავებულია კომისიის მუშაობის დაწყებამდე რუსეთში საქართველოს უშუალო მონაწილეობის გარეშე.

24. 25.VI.1991 წ. სამხრეთი კომისიის სსრკ მხარის წარმომადგენლის (გუსკვის) ინფორმაცია სსრკ უს პრეზიდენტს. ПРЕЗИДИУМ ВЕРХНЕГО СОВЕТА СССР

О работе Межпарламентской комиссии по нормализации обстановки в Южной Осетии и вокруг нее

Межпарламентская комиссия образована в соответствии с Постановлением Совета Национальностей Верховного Совета СССР от 24 апреля 1991 года "О предложениях по нормализации обстановки в Южной Осетии и вокруг нее" на паритетных началах Верховными Советами СССР, РСФСР и Республики Грузия - по два депутата от Совета.

Основной задачей ее деятельности является выработка мер по урегулированию ситуации, сложившейся в регионе, и наблюдение за их реализацией, а также информирование общественности по этой проблеме.

В течение двух периодов с 15 по 19 мая и с 28 мая по 4 июня 1991 года Межпарламентская комиссия на месте ознакомилась с ситуацией в Республике Грузия и Юго-Осетинской автономной области, провела встречи с Председателем Верховного Совета Грузии Асатиани А.Т. и его заместителем Бурчудадзе Н.П., депутатами и руководителями органов управления республикой и автономной области, работниками правоохранительных органов и руководством формирований внутренних войск МВД СССР, участвующих в нормализации конфликта и его последствий, представителями общественных объединений граждан и населения.

Работа межпарламентской комиссии проводилась в условиях крайне напряженной общественно-политической обстановки в Южной Осетии. Избрание Президентом Республики Грузия Гамсахурдия З.К. в апреле т.г. не изменило позицию руководства республики, не допускающего возможности восстановления прежних структур управления упраздненной автономной области. Высказываются идеи ограничиться созданием на территории г. Цхинвали и Дзавского района административного округа и предоставлением компактно проживающим осетинам культурной автономии.

До настоящего времени г. Цхинвали и Дзавский район по существу остаются на осадном положении. В зоне конфликта действуют грузинские вооруженные формирования численностью около 2 тыс. человек и вооруженные группы осетин, насчитывающие до 1 тыс. человек. Не прекращаются обочинные обстрелы, нападения, захваты заложников, грабежи и поджоги. По имеющимся данным в вооруженном конфликте уже погибло более 130 человек, получили ранения около 360 граждан. Совершено 305 погромов, в т.ч. 290 жилых домов. Покинуто около 30 осетинских семей.

В Северо-Осетинскую АССР продолжает нарастать поток беженцев из Южной Осетии, г. Тбилиси, Боржомского, Карельского, Хазурского и других районов Грузии. Граждан осетинской национальности искусственно подталкивают к выезду из республики. Их увольняют с работы. Люди вынуждены оставлять свои жилища и имущество. Ситуация усугубляется тем, что в результате землетрясений десятки тысяч семей в Южной Осетии лишились крова.

Территорию области уже покинуло 36,2 тыс. ее жителей, в т.ч. 26,2 тыс. осетин и 10 тыс. грузин. В то же время в г. Цхинвали находится более 7 тыс. осетинских беженцев из других районов республики. Возрастает поток выезжающих из республики жителей других национальностей.

Крайне затруднено жизнеобеспечение осетинского населения области. Поставка продуктов и предметов первой необходимости осуществляется автотранспортом по сезонной магистрали из Северной Осетии. Железная дорога более полугода не действует. В г. Цхинвали функционирует около 15 процентов предприятий, задействовано немногим более 20 процентов посевных площадей области.

Блокада делает невозможными работы по ликвидации последствий землетрясений. При отсутствии помощи от республики строительные восстановительные работы в осетинских населенных пунктах фактически не производятся. Местных сил хватает лишь на расчистку разрушенных строений.

Осетинские руководители области также не предпринимают усилий по установлению контактов с руководством Грузии в деле ликвидации последствий землетрясений и нормализации обстановки в регионе.

Органы власти и управления в областном центре в полном объеме не функционируют. Нарушена структура органов внутренних дел, суда и прокуратуры. Резко обострилась криминальная ситуация. В этих условиях охрану общественного порядка и безопасности населения в зоне чрезвычайного положения принял на себя контингент внутренних войск МВД СССР в декабре 1990 г. Первоначально она включала г. Цхинвали и Дзавский район. Однако с 12 июня срок действия режима не продлялся Верховным Советом Грузии. Войска продолжают обеспечивать режим, охрану объектов жизнеобеспечения, Рокского транспортного тоннеля, сопровождение грузов.

Следственно-оперативной группой МВД СССР и следственной группой Прокуратуры СССР с начала событий и производству прямого свыше 500 уголовных дел по преступлениям на межнациональной почве, поджогам, убийствам и другим актам насилия.

Во взаимодействии с территориальными органами внутренних дел Грузии проводятся мероприятия по освобождению заложников, розыску бега вести пропаганды. К уголовной ответственности привлечено 2 человека, из них арестовано - 19. В текущем году у противоборствующих сторон изъято 380 единиц огнестрельного оружия, в т.ч. 238 - нарезного, около 150 кг взрывчатки, большое количество боеприпасов.

Однако отсутствие взаимодействия территориальных правоохранительных органов области и республики крайне затрудняет процесс нормализации обстановки. Искажаются сведения, опровергаются информация, совершаются разрывные действия, создается ситуация круговой поруки и распространения слухов, инспирируются провокационные действия.

Усилия МВД СССР по восстановлению прежней структуры органов внутренних дел автономной области не находят понимания в МВД республики, где считают нужным восстановить лишь отдел милиции в г. Цхинвали.

Руководители области при поддержке жителей осетинской национальности требуют расширения зоны чрезвычайного положения на всю территорию бывшей автономной области, видя в этом гарантии безопасности. Одновременно экстремистские силы Юго-Осетии нелегально создают вооруженные формирования. Их руководители все более активны на деятельности уцелевших структур власти и управления области.

Остается нерешенной политическая и правовая ситуация в Юго-Осетии. Актами Верховного Совета республики в декабре 1990 г. упразднены Юго-Осетинская автономная область, ее Цхинвальский и Корнянский (бывший Ленингорский) районы, практически расформирован Дзавский район. В то же время 4 мая т.г. в г. Цхинвали состоялось собрание народных депутатов всех уровней Юго-Осетинской автономной области, которое, отменило решение 14 сессии областного Совета народных депутатов от 20 сентября 1990 года "О преобразовании Юго-Осетинской автономной области в Юго-Осетинскую Советскую Демократическую Республику" и постановило восстановить деятельность органов государственной власти и управления автономной области. Однако Президиум Верховного Совета Республики Грузия постановлением от 7 мая т.г. счел указанную сессию народных депутатов незаконно созванной и признал ее решения не имеющими юридической силы.

Работа Межпарламентской группы проходит в весьма сложной и напряженной обстановке поочередно в г. Тбилиси и г. Цхинвали. Ситуация осложняется категорическими предварительными условиями. Грузинская сторона считает неприемлемыми требования Указа Президента СССР от 7 января т.г. и Постановлений Верховного Совета СССР от 1 апреля и 12 мая т.г. и невозможным вести диалог о восстановлении Юго-Осетинской автономной области. Представители Юго-Осетии в качестве предварительных условий выдвигают требования о восстановлении Юго-Осетинской автономной области и структур управления, а также введении режима чрезвычайного положения на всей ее территории. Во время работы комиссии в г. Цхинвали проводились митинги, пикетирования, вывешивание специально подготовленных лозунгов, а равно анклавы в форме проведения встречи с представителями населения обеих сторон.

В результате переговоров членами Межпарламентской комиссии подписан протокол о договоренностях по реализации первоочередных мер. Представители Юго-Осетии, участвовавшие в переговорах,

принципе согласились с необходимостью осуществления большинства выработанных Межпарламентской комиссией мер, однако внесли альтернативный вариант протокола. Следует отметить, что специально прибывшие в г. Цхинвали народные депутаты СССР, представители группы "Сове" тт. Алкисиев В.И., Коган Е.В. и Чехов А.Г., не вступая в контакты с грузинской стороной, провели ряд встреч с активом и населением области, на которых пытались дезавуировать результаты работы Межпарламентской группы. Это, а также публикации в "Советской России" 20 июня статьи депутата Алкисиева В.И. "А огонь все сильнее" не способствуют снижению уровня напряженности в регионе. Грузинская сторона расценивает этот вариант протокола как неприемлемый, ущемляющий суверенитет, связанный с попыткой спрессованных сил нарушить территориальную целостность республики и препятствовать нормальному процессу восстановления государственной независимости Грузии.

Комиссия Совета Национальностей Верховного Совета СССР по национальной политике и межнациональным отношениям 20 июня т.г. на своем заседании поддержала работу Межпарламентской комиссии.

В качестве первых шагов, определенных Межпарламентской комиссией по нормализации обстановки в регионе конфликта, стали опубликованное 12 июня в республиканских средствах массовой информации Обращение к населению Грузии Президента республики Гамсахурдия З.К. и начало формирования Координационного комитета.

Просим рассмотреть.

Заместитель Председателя Комиссии Совета Национальностей Верховного Совета СССР по экономическим отношениям республик и автономных образований В.Турецкий В.Гусев

ამ წერილში საყურადღებოა, რომ ავტორი (გუსკვი) კვლავ სისტემატურად ხმარობს გამოთქმას „სამხრეთ ოსეთი“ და „სამხრეთ ოსეთის ავტონომური რესპუბლიკა“ (როგორც აბას საბჭოთა და რუსული მხარეები ყოველთვის სჩადიან, როცა დოკუმენტს ადგენენ ქართული მხარის მონაწილეობის გარეშე). მაგრამ ამავე დროს ავტორი არ უარყოფს კომისიის მუშაობის წინსვლას, რომლის პირველი ნაბიჯადაც თვლის პრეზიდენტ გამსახურდიას მიმართულ კომისიის გადაწყვეტილების თანახმად (გვრ).

25. 25.VI.1991. სსრკ უს პრეზიდენტის დადგენილება სამხრეთი კომისიის მუშაობაზე I აბზაცში ფაქტობრივად იწინებს კომისიის მუშაობას. აქაც და შემდეგ დოკუმენტშიც კვლავ გაურკვეველს ტოვებს, რატომ იწინებს ცხინვალის ზონაზე მზრუნველობას - იმიტომ, რომ საქართველო მათი სტიქიით დაზარალებული მუშაობდა, თუ იმიტომ, რომ იგი (ცხინვალის ზონის ჩათვლით) თავის საკუთრად მიანიჭოს. დია ავრსია იტყვოს არ არის, გამოთქმა „სამხრეთ ოსეთი“ იხმარება (მაგრამ არა „სამხრეთ ოსეთის ავტონომური რესპუბლიკა“). ასევე, 20.VI.1991 სსრკ უს კრებებთან საბჭოს კომისიის გადაწყვეტილება სამხრეთი კომისიის მუშაობის თაობაზე იწინებს (I აბზ) მის მუშაობას. აი ეს დოკუმენტები

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХНЕГО СОВЕТА СССР

О работе Межпарламентской комиссии по нормализации обстановки в Южной Осетии и вокруг нее

Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

- 1. Информацию тов. Гусева В.В. о работе межпарламентской комиссии по нормализации обстановки в Южной Осетии и вокруг нее принять к сведению.
2. Рекомендовать Комиссии настоятельно продолжать поиск путей политического решения проблем, возникших в Южной Осетии и вокруг нее, с учетом решений Верховного Совета СССР по данному вопросу.
3. Обратиться к органам государственной власти и управления Республики Грузия с предложением осуществить все необходимые меры по разрешению регионального конфликта, пресечению деятельности незаконных вооруженных формирований, устранению последствий землетрясения в республике, восстановить транспортные, энергетические и водные магистрали, обеспечить нормальные условия жизни населения региона.
4. Поручить Кабинету Министров СССР обеспечить быстрое решение вопроса предоставления пострадавшим от землетрясений районов Грузии материально-технических ресурсов и финансовых средств для ликвидации последствий стихийных бедствий.
5. Считать целесообразным ускорить решение вопроса о формировании Государственного комитета СССР по национальным вопросам в соответствии с Законом СССР от 27 марта 1990 года и Постановлением Совета Национальностей Верховного Совета СССР от 27 февраля 1991 года.

Председатель Верховного Совета СССР А.ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль, 25 июня 1991 г. № 2271-1.

Верховный Совет Союза Советских Социалистических Республик Совет Национальностей

Комиссия по национальной политике и межнациональным отношениям

РЕШЕНИЕ

от 20 июня 1991 г. № 4/1 Москва, Кремль

Информация межпарламентской комиссии по нормализации обстановки в Южной Осетии и вокруг нее

Комиссия решила:

- 1. Информацию т. Гусева В.В. о работе межпарламентской комиссии по нормализации обстановки в Южной Осетии и вокруг нее принять к сведению.
2. Настоятельно отметить к предпринятым шагам по налаживанию диалога между органами государственной власти Республики Грузия и представителями Южной Осетии в целях выработки мер по урегулированию ситуации в регионе и контроля за их реализацией.
3. Рекомендовать комиссии направить усилия прежде всего на поиск путей политического решения межнациональных проблем, возникших вокруг Южной Осетии.

Изучить обстановку в других местах компактного проживания осетин в Грузии. Привлечь к своей работе ученых-специалистов в области конфликтологии, социологии, права.

- 2. Отметить, что крайне медленно осуществляются меры по ликвидации последствий разрушительного землетрясения, приведшего к человеческим жертвам и нанесению громадного ущерба народному хозяйству, жилью и имуществу граждан, особенно в г. Цхинвали и Дзавском районе.

Рекомендовать Государственной комиссии Завказа Министров СССР по чрезвычайным ситуациям (т. Догужиев В.Х.) в краткие сроки осуществлять меры по оказанию помощи Республике Грузия в ликвидации последствий стихийного бедствия, обустройстве пострадавшего населения, восстановлении объектов народного хозяйства, жилья, социальным.

Предложить межведомственной комиссии, образованной Кабинетом Министров СССР для оперативного решения вопросов, связанных с обеспечением жизнедеятельности Южной Осетии (т. Коновалов В.И.), внести коррективы в свою деятельность с учетом последствий землетрясения, обратить особое внимание на создание необходимых условий для жизни пострадавших от бедствия граждан, восстановление функционирования всех систем народного хозяйства Южной Осетии.

Обратиться к органам власти и управления Республики Грузия с предложением принять экстренные меры по устранению последствий землетрясения, обеспечить пострадавшие районы орочной медицинской помощью, продовольствием и одеждой, временным жильем, осуществить работы по восстановлению действия транспортных магистралей (прежде всего железной дороги на участке Гори-Цхинвали), водо- и энерго-снабжения.

Эффективность мер по оказанию помощи пострадавшему от стихийного бедствия населению может быть достигнута только при условии прекращения межнационального конфликта, особенно его вооруженных проявлений, и снятия блокады районов Южной Осетии.

Председатель Комиссии Г.Таразавич

IV. ლოკუმენტები, შექმნილი დეკლარაციების და მისი სახელმწიფო საბჭოს პრეს-ცენტრი

ეს დოკუმენტები დიდწილად ფარულია. სახელმწიფო, არ გამოქვეყნებული არც შევარდნა-კლდევის 1992 წლის 24 თვისის შეთანხმების (დაგომისის შეთანხმების) სრული ტექსტი არც მას შემდეგ უფრო დაბად დიქცეზი წარმოებულ შეთანხმებათა ტექსტები საზოგადოებას არ იცის არც ამჟამად შევარდნის ადმინისტრაციასა, რუსეთსა, უკრაინას, ჩრდ. ოსეთის ხელისუფლებასა და თვითმართველი „სამხრეთ ოსეთის“ სეპარატისტ ლიდერთა შორის მიმდინარე მოლაპარაკებათა შინაარსი „მემორანდუმში“ იმგვარად შედგენილი, რომ მოლაპარაკებათა კონკრეტული შინაარსი არ ჩანს.

ცხადია მხოლოდ შემდეგა
ა) როგორც უკვე აღინიშნა, გამასხურდიას ხელისუფლების დროს ქართველი მხარე მოლაპარაკებებში, პარტნიურებით მიმოქცევაში და საკუთარ დოკუმენტებში სისტემატურად იმოქმედებს საქართველოს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ ინტერესებს, მისი დამოუკიდებლობისა და ტერიტორიული ხელშეუხებლობის ჩათვლით, როგორც ორიენტირს, რომლის მიხედვითაც იგი თავის მოქმედებასა და ურთიერთობებს წარმართავს. მას შემდეგ, რაც საქართველოს ხელისუფლება აიღო „სამხედრო საბჭომ“, შემდეგ კი მის მიერ მოწვეულმა შევარდნაქმ, შიდა ქართლის მიმართ საქართველოს პოლიტიკის ამსახველ დოკუმენტებში ამ ორიენტირის ნახაზიც არ ჩანს.

ბ) საქართველოს ოფიციალური პირები, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები და თვით პრესხელმძღვანელები შევარდნაქმ ხმობენ გამოთქმას „სამხრეთ ოსეთი“, რითაც არდევნილ საქართველოს რესპუბლიკის კანონს და ამასთანავე საშუალებას და უფლებას აძლევენ უცხო პარტნიურებს, ეს საქართველოს ისტორიულმა-სტრატეგიული ინტერესებისათვის საზარადო ტერმინოლოგია იხმარონ.

გ) შევარდნაქმ და მისი ადმინისტრაცია აგრძელებს ყოველგვარი ურთიერთობის ნორმების დარღვევით არასწორ შეფასებას, რომ საქართველოს და ქართულ ხალხს დახამაშებული მიხედვის ოსების წინაშე, თუცა კონკურსი წმინდის მსხვერპლი დღეს იქ მხოლოდ ქართველები არიან და თუცა ქართული მხრიდან ქვეყნის მრავალჯერადი გასროლა ქცვიზიზის მიმართულებით მხოლოდ მათში მოხდა, რაც სახელმწიფოს ფაქტობრივად ერთპიროვნული მმართველი შევარდნაქმ იყო (და არც ერთხელ არ მომხდარა გამასხურდიას მმართველობის დროს) ბუნებრივია, რომ ეს დეზინფორმაცია – უცნობი პირების მიერ ჩადენილი პროპაგანდის დაბრუნება საქართველოს ხელისუფლებისა ან ხალხისათვის – გაგულანას ახდენს უცხოელ ბიბლიოტეკებს უთარებში შესწავლის პროცესში (შედეგაც შესაბამისია).

გაქვეყნებთ რამდენსამე დოკუმენტს:

29. ბაშბონარი ბორტუბა საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო საბჭოს განცხადება 20 მაისს მომხდარი ტრაგედიის გამო

ამა წლის 20 მაისს, დღის 11 საათზე სოფელ ქვეთანს ჩადენილია საზარადი დანაშაული საქართველოში და კერძოდ, ცხინვალის რეგიონში მოქმედა დესტრუქციულმა ძალებმა ცეცხლი გაუხსნეს ჯაფარიძე მამად, ოსი მზაურებით საეყ ავტობუსს, დაღუპულია 32 უდანაშაულო, მშვიდობიანი ადამიანი, მათ შორის ქალები და ბავშვები.

საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო საბჭოს საგანგებო სხდომაზე აღინიშნა, რომ ეს ბარბაროსული აქტი მიმართულია უბრალოდ ხალხისა საქართველოს წინააღმდეგ, მისი მიზანია ქართველი ხალხისა და მისი ხელისუფლების დისკრედიტაცია, საქართველოს მოწყვეტა ცივილიზებულ მსოფლიოსგან.

ჩადენილი დანაშაული აშკარა ცდია, იმ ისტორიული მნიშვნელობის სამშვიდობო ინიციატივის ჩაშლისა, რომელსაც ახორციელებს საქართველოს დღევანდელი ხელისუფლება. ეს ორგანიზებული ბოროტმოქმედება იმ საერთო გეგმის ნაწილია, რომელიც მიზანს ისახავს საქართველოში მდგრადი სისხლისღვრისა და ქაოსის დამკვიდრებას.

საქართველოს სახელმწიფო საბჭოს აზრით, ბოროტმოქმედებმა ქართველი ხალხისთვის სახელის გატეხის მიზნით ეს ვანდალური აქტი განგებ დაამთხვიეს ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თაბირის მომხსენებლის მისიის ყოფნას საქართველოში.

სახელმწიფო საბჭო სამართალდამცავ ორგანოებს ავადებს როგორც ოსი, ისე ქართველი მოსახლეობის წინაშე ჩადენილი ამ ვანდალური დანაშაულის უმოკლეს ვადაში გახსნას.

სახელმწიფო საბჭო ამ ბარბაროსული დანაშაულის მსხვერპლთა ოჯახებს გულწრფელ სამძიმარს უცხადებს და აღუთქვამს, რომ დანაშაულის კანონის ძალით დაისჯებიან და გამოცხადდებიან როგორც ოსი, ასევე ქართველი ხალხის მტრებად. სახელმწიფო საბჭომ სამხედრო-შეარადებულ ძალებს, განსაკუთრებით ცხინვალის რეგიონში დაბანაკებულ ფორმირებებსა და მათს ხელმძღვანელებს კატეგორულად მოსთხოვა ადკეთონ ყოველგვარი თეთნთობა და მინაწილობა მიდინს დანაშაულება გამოვლენაში.

სახელმწიფო საბჭოს აზრით, ეს გაუგონარი ბოროტება წინა ხელისუფლების პოლიტიკისა და შემდგომ პერიოდში ექსპრეზიდენტის მიერ დესტაბილიზაციის, ტერორის, უქსირობისა და ანარქიისკენ გამომდინარე მოწოდების, დიკტატორული შიდაპოლიტიკის, სწორედ ამ ხელისუფლების „მოღვაწეობის“ შედეგია, რომელმაც პოლიტიკა ბანდიტიზმით, ერთაშორისი ურთიერთობა და პატივისცემა კი ზიხლითა და სიძულვილით შეცვალა და ადრე არსებულ მცირე მასშტაბის კონფლიქტები აშკარა კონფრონტაციამდე და სისხლისღვრამდე მიიყვანა.

სახელმწიფო საბჭოს აზრით, ეს საქციელი სწორედ იმ დანაშაულთა ხელწერა და დიქერსიული „მოღვაწეობის“ გარტყევაა, რომლებიც გზებს, ხიდებს, გვირაბებს, მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემ ხაზებს, სკოლებს აუფოქებენ და წვადენ ეს ძალაუფლებად, კარგული ხელისუფლებისა და მისი მხარდამცერთა საქმიანობის შედეგია, რასაც ერთადერთი მიზანი აქვს ახალი, დიდი მასშტაბის სისხლისღვრის პროვოცირება.

სახელმწიფო საბჭო მოუწოდებს ქართველ და ოს ხალხებს, საქართველოში მცხოვრები ყველა ერის წარმომადგენლებს: ნუ წამოუდგებიან ამ სამარცხვინო პროვოკაციის ანკესს, საქართველო ჩამორთვება, იმ სამარცხვინო დაქვას, რომელიც ბოროტმოქმედთა მიერ უნდადაშაული და უმწივი ადამიანების ვერავალი და

ბარბაროსული დახიცვით მოეცხო. ფაშიზმი უცხო და მოუღებელი საქართველოსათვის და მის ყოველ გამოფლენას წინ აღუდგება ერის ნება. სახელმწიფო საბჭოს პრეს-ცენტრი

სტაბილიზაციის მტრების მორიგი ბარბაროსობა

20 მაისს, – სახელმწიფო 12 საათზე დაუდგენელი შეიარაღებული აჯუფო სახს დაქვსა ცხინვალის ჯაფის მიმართულებით მიმავალ ვეფოუსს, რომელშიც ოსი ეროვნების წარმომადგენლები იყვნენ. ტყვიით დაცხრილულ ავტობუსში დაიღუპნენ ადამიანები, არიან დაჭრილები, უმეტესად ქალები, ბავშვები და მოუცვები.

ეს უმწარავი ცნობა ცხინვალის სახელმწიფო რადიოკავშირით აცნობა საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო საბჭოს საგანგებო წარმომადგენელს შიდა ქართლში, მილიციის გენერალ-მაიორს რობინზონ თუშურაშვილს ცხინვალის შინაგან საქმეთა სამმართველოს პასუხისმგებელმა მუშაგმა ვლადიმერ კოჩიუგმა. – გსინს მონაკვეთს, სადაც ეს ბარბაროსული დანაშაული მოხდა, ჯერჯერობით ვერ აკონტროლებს საქართველოს მილიცია, მაგრამ მოუხედავად ამისა ვახორციელებთ ოპერატიულ დონისძიებებს დანაშაულება დასადაგებად, მიგვანია, რომ ეს მძიმე დანაშაული სტაბილიზაციის მტრებმა ჩადინეს, – გვითხრა ბატონმა რობინზონ თუშურაშვილმა.

სახელმწიფო საბჭოს პრესცენტრის განცხადებაში სახიფათო სიტყვები „სახელმწიფო საბჭოს აზრით, ეს გაუგონარი ბოროტება წინა ხელისუფლების პოლიტიკისა და შემდგომ პერიოდში ექსპრეზიდენტის მიერ დესტაბილიზაციის, ტერორის, უქსირობისა და ანარქიისკენ გამომდინარე მოწოდების დიკტატორული შიდაპოლიტიკის, სწორედ ამ ხელისუფლების „მოღვაწეობის“ შედეგია, რომელმაც პოლიტიკა ბანდიტიზმით, ერთაშორისი ურთიერთობა და პატივისცემა კი ზიხლითა და სიძულვილით შეცვალა“ და სიტყვები აპრიორულად, ანუ მოკლევადიან, გამოძიებისა და სასამართლოს გარეშე უმძიმეს დანაშაულს სდებს ბრალად ქვეყნის მიერ კანონიერად არჩეული პრეზიდენტის პოლიტიკურ კურსს, ამასთან, – არა მხოლოდ ხალხისუფლების დაცვრების შემდეგ, არამედ ხელისუფლების სათავეში ყოფნის დროსაც, რითაც საუფუყველს აძლეეს ობიექტურ შესაძქ პირს, ქვეყნისა ადამიანის უფლებათა დარღვევები და სხვა ანალოგური დანაშაულებები მიაწეროს (შედეგიც სასაქუა იხ. შედეგები დოკუმენტები).

30. III 1995 საქართველოში უეთის მისიის მეთაურის კლარ კ. აიფის გამოცხადიან თვითმართქვია „სამხრეთ ოსეთის პარლამენტის“ წინაშე, Укрепилось у грузин и сознание того, какую несправедливость они совершили в отношении Южной Осетии, о чем говорят публичные заявления нынешнего грузинского руководства.

31. 6. IV 1994 როგორც მკითხველი დაინახავს ქვემოთ, საქართველოს დღევანდელი ხელისუფლების ამგვარმა პოზიციამ შესაძლებელი გახდა უეთის მიერ იმ პოზიციის არჩევა, რომელსაც იგი დღეს ადგას და რომელიც არდევს უდანაშაულობის პრეზუმციას, როდესაც უმძიმეს დანაშაულს შიგნისტური მორტიით მიაწერს ერს ან მისი მოსახლეობის ერთ-ერთ განუხსარებელ ნაწილს, უეთის მისიის, როგორც ჩანს, არ უნახავს ისეთი არსებობით მასალა ქართულ-ოსური კონფლიქტის მანძილზე განხორციელებული ანტიუმანური ქმედებების შესახებ, როგორიცაა საქართველოს პრეზიდენტის ზეამასხურდიას წერილი რუსეთის პრეზიდენტისადმი მგობრბაჟისადმი, სადაც დასახელებულია ოსთა შეიარადებული რაზმების მიერ ქართველი მოსახლეობის საარტყლოური და სარაკეტო სისტემატური დაბომბვის ეპისოდები (იხ. ჩვენს პუბლიკაციაში 25 I 91-ის თარიღი) უეთის წინადადებებში ვითხულობთ.

Грузинами и осетинами в целом вооруженный конфликт воспринимался по-разному. Слишком многие среди грузин, принимавших участие в конфликте, считали, что настало время изменить демографический состав Южной Осетии и “подправить” историю. Артиллерийский обстрел Цхинвали был жесточайшим проявлением и кульминацией политики, направленной на изгнание и истребление осетин. Многие в Тбилиси, даже из числа тех, кто проявляет готовность к компромиссу, недооценивают ту травму, которую оставила осада Цхинвали в сознании осетия. На протяжении многих месяцев осетины в Цхинвали и его окрестностях стояли перед лицом неотвратимой угрозы своему существованию. Поэтому грузинской стороне придется на деле продемонстрировать осетинам, что у них есть будущее в составе Грузии.

შეჭება ავტობუსი

განუზღადა უნდა შეასრულოს საქართველოს ტერიტორიაზე განლაგებული ყველა სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანო, საწარმო, დაწესებულება და ორგანიზაცია.

ბ) საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციისა და სსრ კავშირის კონსტიტუციის თანახმად რესპუბლიკის უზენაეს საბჭოს უფლება აქვს გადწყვიტოს ეროვნულ-სახელმწიფო მოწყობის ყველა საკითხი. საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო ხელისუფლებს უმაღლესმა ორგანომ ისარგებლა აღნიშნული უფლებით და გაუქმე თავის დროზე არაკანონიერად შექმნილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი, სადაც ექვემდებარებოდა: ს. ზეამასხურდიას; ა. ზეამასხურდიას; ა. ზეამასხურდიას; ა. ზეამასხურდიას; ა. ზეამასხურდიას.

გ) სსრ კავშირის კონსტიტუცია ითვალისწინებს, რომ სსრ კავშირის უზენაესი საბჭო უფლებამოსილია დაამტკიცოს ახალ ავტონომიურ ფორმირებათა შექმნა (73-ე მუხლის მე-2 პუნქტი), ამ საკითხს გადაწყვეტა მოკავშირე რესპუბლიკის პრეზიდენტმა (საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის 72-ე მუხლის მე-3 პუნქტი).

ავტონომიური ოლქის გაუქმების ფაქტის დამტკიცების საკითხი არ დასმულია სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს წინაშე, ვინაიდან ამგვარი წესი არ არის გათვალისწინებული არც სსრ კავშირის კონსტიტუციით და

1. საქართველოს ეკონომიკური პროკურორმა ე. რაზმაძემ თავის გამოსვლებაში ტელევიზიითა და პრესით ე. გამასხურდიას ბრალად დასდო ოსების ეგოცილი. მან ეს გააკეთა ყოველგვარი მოკლევადის გამოძიების და სხვა აუცილებელი სურთიული პროცედურის გარეშე. რამს მოთხოვნაზე უსაუბრო, მან „განმიმარტა“ ეს იმისთვის მჭირდება, რომ სიმუხება ე. გამასხურდიას გადამოცენ, ამას თუ არ უტყვი, მისი მოთხოვნის უფლება არ შექნება. არ უკარგავ იმედს, რომ ყოფილ პროკურორის ამისთვის პასუხისმგებლობა მოუწევს. (ნ. ნათარს შენიშვნა).

არც საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუცია, სსრ კავშირისა და ვეფრაციის სტატუტები შორის უფლებამოსილებათა გამოცენის შესახებ“ 1990 წლის 26 აპრილის კანონი, მიღლი თავისი ანტიკონსტიტუციურობის მოხლდავად, ასევე არ ითვალისწინებს ავტონომიური ოლქის გაუქმების ფაქტის დადასტურებას.

სსრ კავშირის უზენაესი საბჭო ვალდებულია სსრ კავშირის კონსტიტუციის 87-ე მუხლიდან აიღოს დეფლუტაცია საქართველოს რესპუბლიკის შექმენილობის საწარმოისთვის. ავტონომიური ოლქის ყოფნის შესახებ და ამით სსრ კავშირის კონსტიტუცია შეუსაბამის ორადიულ და ფაქტობრივ სინადაგულს.

2. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო არ აცნობს ეროვნებისა და ხალხების თვითმართვევის უფლებას სახელმწიფოებრივი ერთეულის შექმნის ჩათვლით, ამასთან დამუხლებლად მიიხსენს ამ უფლების გაგრძელებას საქართველოში შესრეველ ამ ეროვნულ უტორობებზე, რომელთაც საკუთარი სახელმწიფოებრიობა განაიათ საქართველოს ფარგლებს გარეთ. სართომართის სამართალურ კ მაშ ანკესტეს მხოლოდ ეროვნულ-ულტურული ავტონომიის უფლებას და თანაწარუფლებლობას ცნობენების ყველა სფეროში (ადაიანის სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების, შესახებ სართომართის პაქტის 27-ე მუხლი ახლანდ მიღებული პარიზის ქარტია ახალი ერობისათვის და სხვა აქტები), რაც საქართველოში ვეფლუტის იყო და არის უზრუნველყოფილი ყველა ერის წარმომადგენლებისათვის.

ახლანდინათა ისიც, რომ ვეფილი ოლქის გაქვდა, სადაც 60 ათასი ოსი ეროვნების მოქალაქე ცხოვრობს, საქართველოს სხვა რაიონებში 100 ათასზე მეტი ოსი ეროვნების მოქალაქე დასახლებულია, რომლებიც ყველა სამოქალაქო და ეკონომიკურ-კულტურულ უფლებებით სარგებლობენ.

3. ძალიან უნდა სსრ კავშირის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოსათვის და პირადად სსრ კავშირის პრეზიდენტის პოზიცია, ვინაიდან ყოფილი სამსოფო ოსეთის ავტონომიური ოლქის სახალხო დეფუტატთა საბჭოს სეპარატისტულ მოქმედებათა მთელი დროის განმავლობაში, როდესაც მან მიიღო საქართველოს ტერიტორიული და ეკონომიკური მარცხისკენ მიმართული აშკარად ანტიკონსტიტუციური აქტები (1990 წლის 20 სექტემბრისა და 16 ოქტომბრის), საკავშირო ორგანოებს არავითარი ოკუპაციური რეაგირება არ მოახდინეს, მხარი არ დაუჭირეს საქართველოს რესპუბლიკის უზენაეს საბჭოსა და მის პრეზიდენტს, რომლებმაც სალქო საბჭოს მოქმედებანი ანაკონსტიტუციურად გამოცხადეს სწორედ სსრ კავშირის კონსტიტუციის ძალით, რასაც ასე ხშირად იმეფლებს სსრ კავშირის პრეზიდენტი.

სსრ კავშირის კონსტიტუციას თუ დეფრმუნებით, კავშირისა და უწინარეს ყოვლისა, სსრ კავშირის პრეზიდენტის არცერთი უზრუნველვის სსრ კავშირის კონსტიტუციის განტკიცებული მოგვმარე რესპუბლიკის სუვერენიტეტი და ტერიტორიული მთლიანობა.

ხელისუფლების საკავშირო ორგანოები ფაქტობრივად აქვებდნენ ოს სეპარატისტებს არაკანონიერი ქმედებისათვის, 9 დეკემბრის ჩატარდა არჩევნები არაკანონიერად შექმნილ „ეროვნული კავშირის“ ამ შემთავდებით სსრ კავშირის პრეზიდენტს, სსრ კავშირის უზენაესი საბჭოს პრეზიდენტმა და თვით უზენაესმა საბჭომაც ლეზილი აკვაზინეს.

სსრ კავშირის პრეზიდენტმა მხოლოდ მას შემდეგ მოახდინა რეაგირება, რაც საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო იტყუებულ განდა გუფქმენისა საქართველოს ავტონომიური ოლქი, რომელიც ფაქტობრივად გაუქვდა ავტონომიური ოლქის საქართველოსათვის დამოუკიდებლად რესპუბლიკად გარდაქმნის შესახებ სალქო საბჭოს გადაწყვეტილებით.

საუფლებლობა, რომ რეგიონში სავაჭრო მდგომარეობის შემოღება განაიარაო საკავშირო ორგანოების მიმსებლობა, რითაც ისარგებლეს ოსმა სეპარატისტებმა, ქვეყნებში მოკლეს და დაჭრეს საქართველოს რესპუბლიკის საზოგადოებრივი ორგანოების რამდენიმე წარმომადგენელი, მოუხედავად იმისა, რომ იმ იმყოფებდნენ სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგან ვარტებს.

ექსტრემისტებმა, რომლებიც განზოგენ ცენტრის მხარდგობას, წყვად გაიხლეჩი თვალისმისა საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლებზე, რომელთაც ეტრებათ სავაჭრო მდგომარეობის პირობებში საზოგადოებრივი წესრიგის უზრუნველყოფის ძირითადი ამცატა, და მძველბდაც აძვეთ იმით.

იმეთი ვითარება შეუქმნა რომ საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ძალით მოკლველნი იყვნენ შესაძლებლობა ათელოდ იარადო, რომელიც დიდი რაოდენობით განაიარაო აღვირახსნილი ექსტრემისტები.

ყოველგვარი მორალური და იურიდიული სუფუტელებს არის მოკლველი სსრ კავშირის პრეზიდენტი, 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადც ორგანოებმა გაეყვანა უნდა იქნეს ყველა შეიარადებული ფორმირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგან ვარტებისა.

რეგიონში არ არის არავითარი „შეარადებული ფორმირებანი“, გარდა ოსი ექსტრემისტებისა, რომლებიც სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვარტების მიმსებლობის გამო ნაიორბენ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს წინააღმდეგებზე, რის თარიხზეც ბრძანებულებამ მოხელდაც არავითარი საიარტა. მიღლიის ქვედაყოფები შინაგან საქმეთა სამინისტროს ორგანოების შედეგები ნაწილია და პროვოკატიური და ოპორტიუნალ საგანძობიო ღონისძიებებს ახორციელებენ რეგიონში ვითარების სტაბილიზაციისათვის.

საგანძობიო მდგომარეობის უზრუნველყოფის საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის ძალებს გამოყენება უწავლიდა არის გათვალისწინებული როგორც საქართველოს რესპუბლიკის, ასევე სსრ კავშირის კანონმდებლობით ეს რესპუბლიკის ერთ-ერთი ძირითადი მოვალეობა. რის თარიხზეც ბრძანებულებამ მოხელდაც არავითარი საიარტა. მიღლიის ქვედაყოფები შინაგან საქმეთა სამინისტროს ორგანოების შედეგები ნაწილია და პროვოკატიური და ოპორტიუნალ საგანძობიო ღონისძიებებს ახორციელებენ რეგიონში ვითარების სტაბილიზაციისათვის.

საგანძობიო მდგომარეობის უზრუნველყოფის საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის ძალებს გამოყენება უწავლიდა არის გათვალისწინებული როგორც საქართველოს რესპუბლიკის, ასევე სსრ კავშირის კანონმდებლობით ეს რესპუბლიკის ერთ-ერთი ძირითადი მოვალეობა. რის თარიხზეც ბრძანებულებამ მოხელდაც არავითარი საიარტა. მიღლიის ქვედაყოფები შინაგან საქმეთა სამინისტროს ორგანოების შედეგები ნაწილია და პროვოკატიური და ოპორტიუნალ საგანძობიო ღონისძიებებს ახორციელებენ რეგიონში ვითარების სტაბილიზაციისათვის.

1. დადასტურდეს საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს მიერ 1990 წლის 11 დეკემბრის მიღებული „სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის გაუქმების შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის კანონის იურიდიული ძალა.

2. სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს წინაშე დაიკვს საკითხი სსრ კავშირის კონსტიტუციის 87-ე მუხლში შესაბამის ცვლილებათა შეტანის შესახებ.

3. ცნობად იქნეს მიღებული, რომ სსრ კავშირის პრეზიდენტის ბრძანებულებმა არაკანონიერად აღიარა ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის სახალხო დეფუტატთა საბჭოს მიერ მიღებული აქტები ეწ. სამხრეთ ოსეთის საბჭოთა დეფორმირებული რესპუბლიკის შექმნის შესახებ.

4. არაკანონიერად იქნეს მიჩნეული ბრძანებულების მოთხოვნა რეგიონში საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროს მილიციის ქვედაყოფთა გამოცენის შესახებ, ვინაიდან იმით მოქმედებენ საქართველოს ტერიტორიაზე და იცავენ საზოგადოებრივ წესრიგს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

5. საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროს და სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტს განაგრძონ აქტივობებსა და ჯაფის რაიონის ტერიტორიაზე სავაჭრო მდგომარეობის გამოცხადების შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1990 წლის 12 დეკემბრის დადგენილებით მათზე დაისტრუბულ მოვალეობათა შესრულება.

6. მიწვეულ იქნეს სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულება საქართველოს რესპუბლიკის საბჭოში უგემ ჩარგვად, მისი ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფად, რესპუბლიკისა და მისი ხალხის სუვერენულ უფლებათა უფლებებელოფად, რაც ნათლად გამოვლენდა საქართველოს რესპუბლიკის ოფიციალურ სახელწოდების დაბანტიკებაში – ბრძანებულებაში გამოყენებულია ძველი დასახელება – საქართველოს სსრ.

7. ხელისუფლების უზენაესობისა და ტერიტორიული მთლიანობის უზემი რეყეფთა უტორობად აღიარატული წმინთ არწყულ ხელისუფლების უზენაეს ორგანოს საკუთარი სამართალდამცავი ორგანოების მეშვეობით აკონტროლებდეს ქვეყნის ტერიტორიის გარკვეულ ნაწილს.

იმ შემთხვევაში, თუ რეგიონში განლაგებული სსრ კავშირის შინაგან ვარტები შედეგებში ძალის გამოყენებით დატყუებდნენ საქართველოს რესპუბლიკის სამართალდამცველ ორგანოებს აღნიშნული რეგიონის, ეს ქვეყნა შეეძებული იქვბა, როგორც ცენტრის მიერ საქართველოს წინააღმდეგ ომის დაწევა;

ამ აქციის შესაძლო შედეგებისათვის მსოფლიო საზოგადოებრიობის წინაშე მთელი პასუხისმგებლობა დაეკისრებათ საკავშირო უმაღლეს ხელისუფლებას და პირადად სსრ კავშირის პრეზიდენტს.

8. ეს დადგენილება ძალაში შედის მიღებისთანავე. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავყეფილოდ ზეამასხურდიას ობილიის 1991 წლის 9 იანვარი.

Appendix 4

**НАРОДНЫЙ ДЕПУТАТ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ**

1990 - 1995

- Принципалу Российской Федерации
Б.И. ЕЛЬЦИНУ
- Первому заместителю Председателя
Верховного Совета Российской Федерации
С.А. ФИЛАТОВУ
- Министру иностранных дел Российской
Федерации
А.Д. КОСЫГИНУ
- Министру обороны Российской Федерации
П.С. ГРАЧЕВУ
- Председателю Комитета по чрезвычайным
ситуациям
С.Г. ШОГУ

ДОКЛАДНАЯ ЗАПИСКА

ДОКЛАДНАЯ ЗАПИСКА

6-10 августа группа народных депутатов Российской Федерации по поручению руководства Верховного Совета Российской Федерации посетила Северную и Южную Осетию для ознакомления с обстановкой, которая сложилась там после соглашения, достигнутого между В.И. Ельциным и Э.А. Шеварднадзе, и ввода в Южную Осетию международного контингента миротворческих сил. Уже на месте нами было принято решение расширить географию поездки и более детально ознакомиться с позицией грузинского руководства. Соответствующая договоренность была достигнута с Э.А. Шеварднадзе, и 8-9 августа делегация находилась в Тбилиси.

Во время поездки делегация встречалась с Председателем Верховного Совета Северной Осетии А.Х. Галазовым, заместителем Председателя правительства Северной Осетии Э. Кариевым, председателем Верховного Совета Южной Осетии Т. Кулумбековым, председателем правительства Южной Осетии О. Тезиевым, председателем Госсовета Грузии Э.А. Шеварднадзе, другими руководителями Северной и Южной Осетии и Грузии, с командованием контингента миротворческих сил в лице ген. полк. Г.В. Филатова и ген. майора П.И. Георгадзе, офицерами и солдатами российского, осетинского и грузинского батальонов, с жителями Владикавказа, Цхинвали и Тбилиси, осетинских и грузинских деревень Южной Осетии, с беженцами из Южной Осетии и внутренних районов Грузии на территории Северной Осетии.

В результате мы получили достаточно подробную информацию и ознакомились с различными точками зрения по всему кругу интересовавших нас вопросов. Следует отметить, что все без исключения участники наших встреч охотно шли на контакт, с пониманием и интересом относились к нашей миссии, проявляли внимание, соответствующее статусу российской парламентской делегации. Посещение г. Цхинвали и окрестных деревень, лагерей беженцев в г. Алагир позволило увидеть следы войны и истинные размеры разрушений.

Наши основные выводы и заключения сводятся к следующему.

1. Ввод миротворческого контингента решительно изменил ситуацию в Южной Осетии, позволил совершить переход от боевых действий, интенсивность которых постоянно нарастала и достигла пика в мае-июле, к миру. Сильной, сравнительно хорошо вооруженной и профессионально подготовленной группировке ВДВ не понадобилось - что очень важно с политической точки зрения - применять силу: самое ее присутствие оказывает сдерживающее влияние на затевавшиеся незаконные вооруженные формирования и успокаивающее - на население.

Этот опыт, безусловно, заслуживает самого тщательного изучения на предмет использования в других "горячих точках" СНГ и за его пределами.

2. Мир в Южной Осетии, поддерживаемый с помощью вооруженной силы, пока крайне неустойчив. Возможны провокации против миротворческих сил. Их вывод может, по нашей оценке, основанной на всей полученной информации, повлечь за собой возобновление боевых действий в еще больших масштабах.

Отсюда вытекает, что вывод миротворческих сил или даже намерк на него недопустимы до того, как будет достигнуто прочное политическое урегулирование.

3. Мы исключительно высоко оцениваем работу командования и офицерского корпуса миротворческих сил. Глубокого уважения заслуживает деятельность ген. полк. Г.В. Филатова и ген. майора П.И. Георгадзе, прекрасно осознающих всю значимость своей миссии и отлично, насколько мы можем судить, выполняющих свои функции (к сожалению, нам не удалось встретиться с командиром осетинского батальона ген. С.Н. Суановым).

Вместе с тем длительное, по всей видимости, пребывание миротворческих сил в Южной Осетии ставит ряд проблем, приступить к осмыслению и решению которых надо безотлагательно.

ВДВ, как и все другие миротворческие силы, своим присутствием остановили массовое насилие и разбой. Однако ВДВ, как неоднократно нам говорили офицеры ВДВ, совершенно не предназначены для решения не свойственных им комендантских (полицейских) задач и постепенно дисквалифицируются. Немедленная замена ВДВ недопустима и могла бы иметь вредные последствия. Но уже сейчас надо продумать порядок и формы ротации тем более, что это потребует соответствующих договоренностей с Грузией.

Представляется целесообразным создать профессиональные миротворческие силы стран СНГ по типу голубых сил ООН, а до этого необходимо уделить особое внимание статусу, составу, уровню обучения и быта, надлежачему оснащению миротворческих сил. Сделано на этих направлениях далеко не все необходимое.

В преддверии холодов надо заблаговременно позаботиться о зимнем размещении личного состава (сейчас многие подразделения живут в палатках, школах и т.п.).

Солдатам и офицерам российского батальона необходимо немедленно выслать причитающиеся им деньги либо

предоставить возможность открыть счета в сбербанке, перевести семьям. Желательно срочно улучшить их снабжение (через автолавки), наладить поступление газет, почтовых отправок.

Солдаты и офицеры грузинского батальона чувствуют себя ущемленными, так как их вооружение по вине грузинской стороны, не обеспечившей выполнение достигнутых соглашений, много хуже, чем у двух других подразделений. Стоит рассмотреть вопрос о понижении уровня оснащения осетинской стороны тяжелым вооружением до уровня грузинской. Это снимет ненужные напряжения.

Осетинский батальон формировался наскоро, отбор в него не всегда был достаточно тщательным. При нас рассматривался вопрос о расторжении контракта с двумя недисциплинированными осетинскими бойцами. Грузинская сторона жалуется, что в составе осетинского батальона осетинские боевики, которые уже поэтому непригодны для посреднической миссии. Даже если такие случаи единичны, обвинения необходимо тщательно расследовать и устранив все, что может подорвать доверие и сотрудничество.

4. Даже длительное присутствие войск не может заменить политическое урегулирование. Вместе с тем политическое решение крайне затруднено, потому что позиции сторон крайне удалены друг от друга. Грузинская сторона не признает существования Ю. Осетии даже как автономной единицы в составе Грузии. Ю. Осетия, опираясь на внушительные результаты проведенного референдума настаивает на выходе из состава Грузии, воссоединении с С. Осетией и вхождении в состав России. Подавляющее большинство юго-осетинцев, с которыми мы разговаривали: депутаты Верховного Совета, интеллигенты, крестьяне, беженцы - и слышать не хотят о каком-либо компромиссном решении. Таковы же точно настроения в Грузии. Обе стороны в обоснование своей позиции приводят многочисленные данные исторического характера, интерпретированные в свою пользу.

Руководство Северной Осетии понимает всю нереалистичность требований выхода Южной Осетии из состава Грузии и открыто выступает против этого. Необходимо искать основу для компромисса, не ущемляя национального достоинства как грузинского, так и осетинского народов. Характерно, что расходясь по многим вопросам с руководством, северо-осетинская демократическая оппозиция, в данном вопросе занимает те же позиции. Северной Осетии оказывает определенное влияние на юго-осетинских политиков. Характерно, что тональность выступлений последних в Верховном Совете Северной Осетии в нашем присутствии была заметно спокойнее, чем во время встреч с нами в Цхинвали. Считаем целесообразным заключить соглашение (конвенцию) между Россией, Грузией, Северной и Южной Осетией о недопустимости изувечивающих актов по отношению к мирному населению и тщательного расследования каждого такого случая совместной комиссией с безусловным приданием суду виновных с одновременным открытым осуждением таких актов всеми сторонами.

5. Хотя путь к политическому решению долг и труден, для него существуют некоторые предпосылки. Одна из них - отношения между грузинами и осетинами не дошли, как например, в Карабахе, до такой степени ожесточения, при которой совместная жизнь двух народов становится невозможной. В первую очередь это относится к населенным пунктам вдали от зоны боевых действий. Обнадеживает то, что даже на рынке в Цхинвали, подвергнувшись ожесточенным обстрелам, мы видели отдельных продавцов-грузин.

Нам представляется очень важным в перспективном плане восстанавливать и развивать разные контакты на личном уровне между рядовыми гражданами и политиками-осетинами и грузинами.

6. По нашим наблюдениям, с обеих сторон, наряду с "ястребами" действуют трезвые политики, заинтересованные в таком компромиссе, который, во всяком случае, исключит возобновление боевых действий. Это относится, в частности, к первым лицам - Э. Шеварднадзе и Т. Кулумбекову. Однако пространство для политического маневра у того и другого довольно ограничено. Необходимо с пониманием отнестись к этому и не побуждать их выйти за пределы этого пространства раньше, чем они сами сочтут это для себя возможным.

В особенности, учитывая крайне нестабильную ситуацию в Грузии в преддверии выборов и заинтересованность России в том, чтобы там у-

стояло прочное политическое правительство, следует решительно избегать действий, способных осложнить положение Э. Шеварднадзе. Мы рекомендуем руководству России не допускать безответственных, болезненно воспринимаемых в Тбилиси, и решительно отмежевываться от самостоятельных инициатив депутатов разного уровня (напр. Моссовета), выступающих с оценками, за которыми не стоит ни знание ситуации, ни политический такт.

В особенности, учитывая крайне нестабильную ситуацию в Грузии в преддверии выборов и заинтересованность России в том, чтобы там утвердилось дружественное правительство, следует решительно избегать все, что может осложнить положение Э. Шеварднадзе. Мы рекомендуем политическому руководству России не допускать безответственных заявлений, болезненно воспринимаемых в Тбилиси, и решительно отмежевываться от самостоятельных инициатив депутатов разного уровня (напр. Моссовета), выступающих с оценками, за которыми не стоит ни знание ситуации, ни политический такт.

Учитывая глубоко укоренившиеся подозрения в имперских поползновениях, Россия должна проявить максимальную осторожность в осуществлении своей посреднической миссии и уважения к независимой Грузии. Можно согласиться с Э. Шеварднадзе в том, что нужна филигранная работа, которой могут помешать необдуманные шаги.

7. Одна из наиболее острых проблем - судьба беженцев из Южной Осетии и внутренних районов Грузии в Северную Осетию, численность которых достигает 100-130 тысяч человек. Не говоря уже о главном - трагической судьбе людей, в одночасье лишившихся близких, имущества, средств к существованию, - содержание столь значительного контингента ничем не занятых людей ложится непосильным бременем на перенаселенную и отягощенную территориальным спором с Ингушской республикой Северную Осетию. Проблема беженцев требует срочного решения.

Руководители Северной Осетии оказывают психологическое давление на беженцев (один из таких эпизодов произошел у нас на глазах - не очень тактично), чтобы они вернулись в места своего прежнего проживания. Возвращение беженцев уже началось, один из лагерей, который мы посетили, существенно опустел (из 800

беженцев в нем осталось около 200), в Цхинвали и окрестностях деревнях мы видели возвращающихся людей. Однако остаются проблемы:

- беженцев, чьи дома разрушены (точкой информации о этом в лагерях нет, а она необходима);
- беженцев из внутренних районов Грузии, которые не могут полагаться на защиту миротворческих сил;
- устойчивости замирения.

Последнее обстоятельство особенно важно. России было бы весьма трудно взять на себя ответственность за безопасность и благосостояние людей, уже переживших ужасы войны и испытывающих вполне понятный страх за будущее. Руководство России и Северной Осетии должно быть заинтересовано в скорейшем возвращении беженцев в места их прежнего проживания.

Следовало бы также рассмотреть альтернативные варианты расселения части осетинских беженцев в внутренних районах России. Однако это решение должно быть всесторонне обдумано и подготовлено принимаемому во внимание как трудности ее материального обеспечения, так и возможную социальную напряженность, усердно подогреваемую определенными кругами враждебность дезориентированных людей к "лицам, кавказской национальности" и т.д.

8. Особо стоит вопрос об экономическом восстановлении Южной Осетии. Сейчас подавляющее большинство населения здесь не работает, не получает зарплату, вообще не вернулось к нормальному образу жизни. Не говоря уже об экономических потерях, создается крайне опасная социальная ситуация: люди привыкают к иждивенчеству, создается питательная среда для преступности, туеядства, молодежь видит наиболее достойное занятие в военных играх, которые оборачиваются трагедиями, поскольку в Южной Осетии накоплено большое количество оружия и его изъятие, несмотря на распоряжение военных властей, представляется маловероятным.

Экономическое восстановление может опираться:

- на поступление недостающих ресурсов из Грузии и России;
- на организацию трудовых процессов незанятого населения Ю. Осетии.

Поступление заметных ресурсов из Грузии в обозримый период крайне проблематично, ибо народное хозяйство республики серьезно расстроено. Требования возместить ущерб, нанесенный бомбардировками Цхинвали и Сожжением осетинских деревень, могут иметь независимо от степени их обоснованности - только пропагандистский эффект, ибо Грузия не является побежденной страной, выплачивающей репарации. Участие Грузии в экономическом восстановлении Южной Осетии может осуществляться лишь как составная часть политического урегулирования, которое Грузия сочтет для себя приемлемым.

Участие России может быть предусмотрено посредством переориентации уже выделенных ресурсов с помощи, которая носит преимущественно гуманитарный характер, на восстановительные работы. Здесь, однако, возникает серьезная проблема. Руководители Северной осетии настаивают на том, чтобы помощь оказывалась непосредственно, минуя грузинские органы. Это ставит российский руководство в delicate положение, поскольку суверенитет и территориальная целостность Грузии им официально признаны. Видимо, паллиативное решение этой проблемы могло бы предусматривать установление прямых связей между промышленными, транспортными, банковскими и т.п. организациями России и Южной Осетии. Но при этом обязательно должно быть достигнуто - в официальном или неофициальном порядке - согласование таких действий с грузинским руководством чтобы не создавать излишних напряжений в российско-грузинских отношениях и не ставить под удар экстремистских сил политику Э. Шеварднадзе.

В беседах с руководителями Южной Осетии мы неоднократно подчеркивали, что многое может быть сделано преимущественно и использованием местных ресурсов, прежде всего, трудовых. Мы рекомендовали, в частности, развернуть общественные работы по восстановлению разрушенных зданий, водопровода, канализаций, электричества. При имеющемся техническом обеспечении такие работы будут малопроизводительны, но это все же лучше безделья трудоспособного населения. Известная помощь может быть оказана техникой, находящейся в распоряжении военных. Кроме того, со стороны российских государственных структур может быть оказана организационная и консультативная помощь.

9. Исключительно большое значение имеет информационное обеспечение проводимых мероприятий. Многие наши собеседники высказывали жалобы на искаженное освещение событий в печати. Отмечая большую и полезную работу, которую проводит пресс-центр при штабе миротворческих сил во главе с Н.Н. Матковским, мы считаем необходимым распространение достоверной фактической информации также по каналам Верховного Совета РФ, заинтересованных министерств и ведомств РФ. В частности, предлагается данную запись направить для ознакомления в соответствующие комитеты и комиссии ВС РФ.

Проблемы Южной Осетии нередко поднимаются различными группами, в том числе в провокационных целях. Противостоять этому можно лишь возможно более полную, правдивую и оперативно поступающую информацию.

10. Руководство Северной Осетии поддержало наше предложение о создании постоянной депутатской группы связи Верховного Совета РФ с Верховным Советом Северной Осетии. Заинтересованность в поддержании аналогичного канала связи с ВС РФ в ходе нашего разговора выразил также Э.А. Шеварднадзе. Мы считаем - учитывая динамичный характер ситуации в регионе и необходимость постоянного наблюдения и обмена информацией - создание такой группы с постоянным составом весьма полезным и готовы принять в ней участие.

Народные депутаты Российской Федерации:

- М.Г. Арутюнов
- В.В. Линькова
- В.Л. Шейнис

19 августа 1992 г.

информацией - создание такой группы с постоянным составом весьма полезным и готовы принять в ней участие.

Народные депутаты
Российской Федерации:

- М.Г. Арутюнов
- В.В. Линькова
- В.Л. Шейнис

19 августа 1992 г.

პოლიტიკა ავროპის უნიფორმისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის

ინიდან ეუთო-ს წინადადებათა საბოლოო ტექსტი გამოქვეყნებულია სრულად (Свободная Грузия - 6.IV.1995) მათ გადაკეულ დებულებებს არ განვიხილავთ. პოლიტიკის შედეგად ეუთო-ს ფორმულირებები აქტიური შეიცვალა, მაგრამ არის უცვლელი დარჩა. ესაა „სამხრეთ ოსეთის“ შექმნის რეკომენდაცია (ან ისევე „ოლქს“ ან „რეკონსტრუქციის“ სახელით) და მისი უფლებამოსილებების შეკეთება გაფართოება იმასთან შედარებით, რაც ადრე იყო. არგუმენტაცია ოთხ საბუთს ემყარება:

ა) ოსები შექვეყნებულ თაყის სტატუსსა და ტერიტორიის „ოსეთს“ 69 წლის მანძილზე და აღარ შეიძლება ამ ჩვეულებების აღება მოსთხოვოთ.

ბ) ქართველები დამნაშავენი ხართ ოსებთან (ამგვარად, საქართველოს ორთხილქვისი შექვეყნება განიხილება როგორც სასჯელი. ამასთან, არც მოსამართლე, არც საკანონმდებლო ნორმა მითითებული არ არის).

გ) არა აქვს მნიშვნელობა ფაქტების ისტორიას (როგორ და როდის განიდა „ოსეთი“ და მის მოსახლეობაში ოსთა რიცხობრივი უპირატესობა), მნიშვნელობა აქვს მხოლოდ თეთი ფაქტებს და დამოუკიდებლობის პირობაა. სხვაგვარად მნიშვნელობას ვერ მიიღებთ.

ამ არგუმენტაციაში თვალში საცემია მისი სრული დაუცველობა კონტრაგრუმენტებისგან (მაგ. ასეთისგან: თუ XIV საუკუნეში, ქართველ ისტორიკოსთა აზრით, საქართველოში ოსებიც იყვნენ - რაც, თავისთავად, ქართველ ისტორიკოსთა შეხედულებას არაზუსტად გადმოგვცემს - განა ეს ნიშნავს, რომ ისინი რომელიმე არაქალაქი უმრავლესობა იყვნენ და ეს არაქალაქი „ოსეთი“ ყოფილა) და, მაშასადამე, მხოლოდ ისეთი პარტნიერის გულისხმობა ამ არგუმენტების ადრესატად, რომელსაც ან ლოგიკური მსჯელობის უნარი არა აქვს ან იმთავითვე საქართველოს საწინააღმდეგო პოზიციის გატარება მსურს. რაკ ამ დახასიათებას ვერანაირად ვერ მიუყვებით ქართველ საზოგადოებრიობას, იძულებულნი ვართ ეყარაფროთ, რომ „წინადადებათა“ ექვრთნები თაყის პარტნიერებად და თანამოსაუბრეებად შედეგდნენ მხოლოდ საქართველოს დღევანდელ ხელისუფლებას, რომლისგანაც მხოლოდ ანტიქართული პოზიციის დაკვრას და დისკუსიის საზოგადოების დაუსწრებლად ჩატარებას მოულოდნენ (და მოულოდნენ). სხვაგვარად ვერ ავხსნიათ ასეთ პარადოქსულ „წინადადებათაში“, რომელიც გამოხატულია, მაგალითად, შემდეგ მსჯელობაში:

в) некоторые из грузинских собеседников предлагают пересмотреть границы Южной Осетии (которые следует воспринимать не в формально-юридическом, а в чисто географическом смысле) с другими частями Грузии. Они проявляют готовность предоставить Южной Осетии конституционный статус в составе Грузии, однако не хотели бы оставлять за ней районы, населенные преимущественно грузинами.

Данное предложение противоречит подходу других представителей Грузии, согласно которому ее будущее территориальное деление не должно строиться по этническому признаку. Эту точку зрения миссия разделяет. Она выступает против любого стремления поставить под вопрос нынешние границы Южной Осетии, оставшиеся неизменными более семи десятилетий, если только сама Южная Осетия не согласится на их пересмотр.

კითხვა დგება: თუ „სამხრეთ ოსეთი“ 1922 წელს შეიქმნა ეთნიკური პრინციპით (ანუ ოთხი ხეობის ზემონებლებს „ოსეთი“ დაერქვა იმიტომ, რომ აქ ჯამში, ოსური მოსახლეობა უმეტესობა აღმოჩნდა), რომელი ლოგიკის ძალით უარეულოთი ანავე, ეთნიკურ პრინციპს, როცა საქმე ეხება ახალგაზრდის რაიონს. სადაც ქართველი მოსახლეობა უმრავლესობაა, და ამ რაიონის „ოსეთად“ გამოცხადებას ეცდილობთ (სხვა სამ რაიონთან ერთად)? ხოლო თუ ეთნიკური პრინციპი კი არაა მთავარი, არამედ „შეწყვეტისა“ (69 წელი ოსები და მხოლოდ „შეწყვეტენ“, ამ ადგილს „ოსეთი“ უწოდებოთ), მაშინ რატომ არ ეცდილობთ განესაზღვროთ მსოფლიოსთვის ზოგადი ნორმა, - რამდენი წელია, საჭირო, რომ ადგილობრივი მოსახლეობისა და მსოფლიოს „სიკეთა“, ტერიტორიის სხვა სახელი უწოდონ (თუნდაც უკანონო სახელი), კანონის რანგში ავიყვანოთ - ერთი წელი, ორი, სამოცდადარე თუ ასასი?

საქართველოში ეუთო-ს მისიის მოღვაწეობის სასარგებლოდ უნდა ითქვას, რომ მისა მიუღობს მონდობებით ცდილობს დაარწმუნოს ოსური მხარე, რომ საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის დარღვევა დღეს მოქმედი ნორმების მიხედვით დაუშვებელია. და ხელი ააღიზნოს მათ ცხინვალის რეგიონის საქართველოს შემადგენლობიდან გამოყოფის განზრახვაზე. მაგრამ ეს ცდა არ ამსუბუქებს საქართველოსთვის არსებულ სიფათს, ინიადან სახელის „ოსეთი“ შემოღება საქართველოს ნაციონალური და ამ ტერიტორიის მართვის პრაქტიკულად გადაცემა სეპარატისტების ხელში კი არ მოხსნის, არამედ მხოლოდ დროში გადააწეებს ზემოხსენებულ პერსპექტივას.

ვაქვეყნებთ 1992-95 წლების საქართველოს პარლამენტის 48 წევრის და სამი საზოგადო მოღვაწის წერილის ეუთო-სადმი და ეუთო-ს მონაწილე სახელმწიფოთა მთავარებისადმი, და ერთხელ-განმათავისუფლებული მოძრაობის პარტიათა მიმართულებით მთლიანი ინტელისურ და ქართულ ენებზე.

- His Excellency Secretary General of the OSCE
- His Excellency Chairman-in-Office of the OSCE
- His Excellency High Commissioner for National Minorities of the OSCE
- His Excellency Chairman of Office for Democratic Institutions and Human Rights of the OSCE
- His Excellency Secretary General of the Parliamentary Assembly of the OSCE
- Heads of the States of the OSCE Excellencies!

As a result of hard and selfless work for more than twenty months the Mission of the OSCE to Georgia designed a plan for settling the present Georgian-Ossetian conflict in the Tskhinvali region (Republic of Georgia). We take our opportunity to express our deep gratitude to the Mission for its effort. Having carefully studied the text of the Proposals, which was kindly given to a number of MPs of Georgia and leaders of political parties by the Mission, we consider it necessary to communicate to Your Excellencies the following:

⇒ There undoubtedly are useful and realistic suggestions and recommendations in the document, yet the Proposals on the whole will never achieve their goal. On the contrary, some of the suggestions, e.g., the suggestion to establish in the territory of Georgia a "South Ossetian Republic", if accepted and implemented, will lead not to the settlement of the conflict, but to the escalation of it, as well as to the emerging of conflicts of the same kind in other regions of Georgia with Ossetian population.

⇒ Accepting and implementing the Proposals of the Mission inevitably will, owing to a steady influence of foreign disintegrating forces, lead to the emergence of new conflicts of the same kind in other zones which have non-Georgian population (2 - 4 zones). This will result in a danger of dismemberment of Georgia.

⇒ The proposals of the Mission do not correspond fully to internationally accepted standards protecting human rights, including those of ethnic minorities. Namely, they advise our country to grant the Ossetian population of the Tskhinvali region, at the expense of the state interests of Georgia, rights and privileges not required by Human Rights documents or any other internationally accepted standards, either codified or not codified. However, Georgia, represented by Parliament and the overwhelming majority of its electorate, will accept only those suggestions and demands of international or-

ganisations which are based on internationally accepted standards. The national minorities in Georgia, so far, have enjoyed by far more national rights, freedoms and privileges than internationally accepted Minority Rights standards require.

⇒ When elaborating their suggestions for the settlement of the present conflict, the Mission seems to have considered the options and attitudes of the Ossetian part of the population of the Tskhinvali region (about 60 000), but not of the Georgian population of the same region (about 30 000), of the Ossetian population of other parts of Georgia (about 100 000) and of the Georgian refugees from the region.

⇒ We venture to express, most regretfully, our impression, that the Mission of the OSCE to Georgia, when defining its position concerning the Georgian-Ossetian conflict, was too strongly influenced by the Russian point of view and Russian interests in the region, since Russia desires, *inter alia*, to compensate the Ossetian nation for the territorial loss that it may suffer as a result of an eventual compromise solution of the Ossetian-Ingushian territorial conflict in the Russian Federation.

Our concrete objections to the suggestions of the Mission are:

I. THE NAME OF THE TERRITORY

1) We don't see any legal, moral or pragmatic grounds (the latter meaning a hope to achieve peace now or in the future), for naming the Tskhinvali region (i.e. the upper reaches of the parallel rivers Prone, Liakhvi, Lekhura and Ksani) "South Ossetia", as it is suggested by the Mission. The proposals do not take into account that the controversy about the name "South Ossetia" is backed by a controversy about the land, i.e., about the question to whom the territory of the region should belong - to the State of Georgia or to North Ossetia. The dispute about the name is an expression of a dispute about the land. If the only ground for naming the territory in question "Georgia", i.e. for considering

it a part of Georgia, is the fact that it lies within the confines of the Republic of Georgia (like the autonomous state formations of Russia, e.g., Chechnia or Dagestan, lie within the confines of the Russian Federation) and if it remains within the confines of the Republic of Georgia only thanks to the principle of inviolability of state borders, then this means that it will remain in these confines only as long as this principle remains valid. In other words, if the world community decides that the unity of a people, as an ethnic and cultural community, is more important for its further development and its present welfare, than the integrity of the existing states, and that the ethnical and cultural self-identification of an individual (i.e. his self-identification with his people) is more fundamental (i.e. is more inalienable for his human nature and human rights), than his self-identification with his fellow citizens, then the principle of self-determination of peoples within the confines of their ethnic territories will inevitably become more relevant and more imperative for political decision-makers than the principle of the inviolability of existing state borders. Neither the Ossetians nor the Georgians are sure that this may not happen in indefinite future. But even if it does not happen, ethnicity of the territories remains extremely important for the development of events both in the immediate future and in the remote historical perspective ahead.

The long experience of the national relations in the former Russian-Soviet Empire on the whole, and in the Caucasus Region, that was conquered with fire and sword, in particular, has taught the nations of this region to pin their national interests, including the hope of their national survival, and their political activities aimed at this goal, on the notion of one's "land", one's "national territory", one's "homeland", i.e. the land, where the nation in question has been residing historically ("since time immemorial") and in relation to which it has some exclusive rights. The factor of this national and territorial self-consciousness has played a decisive role in the self-defence of the nations of the Caucasus (the North Caucasus and the Transcaucasia), when not only their political and military positions were extremely weak, but even their demographic positions were also weak (as a result of the planned settling of an alien, namely Russian element in their territories under the Russian rule), and it is likely to do so in the future as well. This is valid for the Ossetians of the "North" Ossetia, i.e. of the genuine Ossetia, too. Now the Ossetians are given an opportunity to consider a part of Georgia as their land, i.e. their national territory in the above-mentioned sense. Thus, in the back of the hope of the Ossetians to name the Tskhinvali Region "South Ossetia" is their aspiration to achieve the recognition of this locality as their homeland in the above-mentioned sense, while the Georgians do not want to permit it because it is their desire not to lose a part of their national territory, their homeland in favour of the Ossetians.

The proposal of the OSCE Mission to Georgia to rename officially the territory of the Tskhinvali Region "South Ossetia" is based on the premise, that satisfying the demands of ethnic Ossetians will lead to peace. This prognosis, however, is definitely wrong. The existence of two "Ossetias" would not settle, but, on the contrary, would aggravate the conflict, making the unification (or "re-unification") of two "Ossetias" the common national objective number One to future generations of Ossetians. Such a solution to the problem is fundamentally unacceptable for Georgians. Thus, the conflict would keep intensifying and would result either in the victory of the Ossetians, i.e. the seizure of the Tskhinvali Region by them, or in a victory for the Georgians, i.e. the Ossetians' abandonment of the claims to this part of Georgia with, of course, no restriction on the rights and opportunities of the Ossetians residing in the area.

Thus, the proposal of the Mission to name the region "Ossetia" in the interests of peace is equal to an offer to the Georgian nation to capitulate to the Ossetian one.

The invariability of this approach to the problem of peace-making is obvious, *inter alia*, from the fact, that in the Ossetian population of the Tskhinvali Region the separatist sentiments are stronger not among the elder generations, but among the younger ones, who have been educated with the idea, that the Tskhinvali region is Ossetia. Undoubtedly, the existence of such a name in the future will strengthen these sentiments.

2) The Mission of the OSCE to Georgia refers to the fact that several generations, both in the USSR and internationally, have been referring to the territory in question as "South Ossetia" and that "Standard international practice and the OSCE principles require that facts, and not their historic cause, be taken as the basis for evaluation. The fact is, that there is a territorial unity named "South Ossetia" which is predominantly inhabited by Ossetians. In the Missions eyes, the right of this unity to keep or otherwise freely determine its name cannot be questioned".

We cannot agree with this argument. First, the Bill of 11.XII.1990 of the Supreme Council (the Parliament) of Georgia, abolishing the "South Ossetian Autonomous Region" was an indubitably legitimate act of an indubitably legitimate body of state power, while the establishing of the "South Ossetian Autonomous Region" by the Central Executive Committee (a communist unelected body) of Georgia in

1922 was an illegal act of an illegal body under foreign (Russian) military occupation. The Law of 11.XII.1990 of the Republic of Georgia never was repealed and the authors of the Proposals never identified any grounds to doubt the legitimacy of it, although they think it permissible not only to ignore in their writings the geographical denominations now legally used in Georgia but to deny them, too, using the expression "South Ossetia".

Thus, the wording cited above, "there is a territorial unity, named "South Ossetia", if approached in a strictly juridical way, does not correspond to reality; There exists not a "South Ossetia" but merely a territory occupied by separatist insurgents and never having been controlled by the latter even an hour long otherwise than in the presence of foreign (Russian) military forces. Second, the expression "South Ossetia" in the territory of Georgia (including the region in question) began to appear (sporadically) no earlier than in the XIX century, i.e. under foreign (Russian) occupation and in the language of the occupant administration. This name in no way reflects the natural development of the relations between Georgians and Ossetians. Consequently, there are no juridical or moral grounds for giving preference to the terminology forged by the occupationist power to the terminology which has developed naturally and has been current for millennia. Third, the expression "territorial unity" regarding the former "South Ossetian Autonomous Region" is quite relative, since this locality having no geographical, economic or access-road links inside itself that might exceed by their intensity the links of the same kind with other neighbouring localities to the South of the Caucasian ridge, is not a territorial unity (and, as a result of this, never in its history had a common nomination). It is nothing more than an artificial amalgamation of four districts, in two of which the last 50-80 years the Ossetian population has been prevailing.

We consider that the above-cited principle, that the evaluation should be based on facts, not on the history of their origin, is to be treated as cautiously as the contrary one, namely that of solving territorial and political problems basing one's judgements on historical premises alone. The former principle, unless it is concretised and kept within realistically defined bounds, is equal to the depriving of nations of their right to have historical memory. This is not in line with human nature, as a rational being, or with realities of the modern world, where no nation is inclined or obliged to make such sacrifices. A simple example. A nation, having successfully committed genocide or ethnic cleansing, does not automatically acquire the right to enjoy the new conditions and to be free from the responsibility for these evil deeds, although the latter become a fact immediately after these crimes are accomplished. And on the contrary, it is nonsense to restrict the rights of the European population in other continents referring to the fact that this population is not the historically first one. Consequently, there exists some more or less loosely definable optimum of the depth of the historical memory of a nation, within the limits of which it has to feel itself responsible and has the right to make others responsible as well.

In the present case, this critical point of the depth of historical memory is far from being reached. The Georgian nation is supposed to forget a yesterday's violence committed against it by foreigners using a relatively recent diaspora, and to consign to oblivion the natural geographical nomenclature that has existed for two thousand years, in favour of an artificial one that was imposed by foreign powers for only the 69 years of Soviet occupation.

II. THE QUESTION OF TERRITORIAL AUTONOMY FOR THE TSKHINVALI REGION

Autonomy is not merely self-government of a locality or of a group residing in it, i.e., their relative independence with relation to the central authorities of the country, as an end in itself. Autonomy is a means to guarantee legal conditions for the protection of a group (as a rule - of a minority group) and its members from an infringement of some of their substantial rights and freedoms, to which no other citizens of the same country, unless they belong to the group in question, are subjected.

An autonomy may be based either on principles and aims that are recognised as such by the world community (those of freedom, equality, justice and so on, and the goal to have legal guarantees for the minority in question to survive) or on causes only, namely on the fact that there is, at the moment, a balance of power between a secessionist minority (i.e. the local majority) and the central power of the state unwilling to allow the secession. Taking into account all possible motives and factors leading to a territorial autonomy or to the denial of its expediency and rightfulness, the question of the Ossetian territorial autonomy in the Tskhinvali Region should be considered in the following aspects.

Territorial Autonomy as a Defence of Citizens against Discrimination

The most visible form of political, economic, cultural or moral discrimination of ethnic, religious or other minority groups is the discrimination of its individual members as a result of their belonging to the group in question. Suppressing of discrimination of this kind is the direct duty of the states who are signatories to the internationally accepted documents on Human Rights. This means that in a state

of this group (including Georgia) the existence of territorial autonomy for a minority group is not a necessary guarantee for defending the individuals belonging to it from discrimination. The fact that the State signed those Human Rights documents is a sufficient guarantee in itself. International practice does not consider it necessary, in order to protect the individuals from discrimination, to establish territorial autonomies for all the ethnic, religious or other specific minority groups. Thus, we may conclude that the task of defending the Ossetian population of Georgia (more exactly - the 40 % of this population, who live in the Tskhinvali region) from discrimination is not a sufficient ground for establishing an Ossetian territorial autonomy in this country.

Territorial Autonomy as an Expression of the People's Right of Self-determination

The right of a minority group (including an ethnic one) to enjoy self-determination means more than merely the right of its individuals to be safe from discrimination. It is a group right (the right of the group), based on the rights of the individuals of whom it consists. It implies, as its premise and its base, the right of individuals to master and enjoy values which cannot be mastered and enjoyed individually (i.e., otherwise, than by groups). These values can be of two kinds:

a) Values based on, and connected with, practical convenience, like learning in one's own language, keeping and developing one's own national traditions, customs, rites and ways of life, raising the welfare of the group, worshipping in one's own creed and so on. As it can be seen in this enumeration, values of this class may be material, mental or moral ones. The right of the minority to master and enjoy these values does not require territorial autonomy for the group, since it is guaranteed by the signature of the state to the internationally accepted Human Rights documents. Autonomy in this case may be considered merely as a subsidiary means to guarantee the observation of their rights in the case if there is an abuse or an attempt to it on the part of the majority and the authorities democratically determined by the latter.

b) Values not connected with and not related to practical convenience of everyday life but nevertheless having mighty psychological and moral appeal for a human being. One of those is, e.g., the right of a minority group to keep, to defend and to develop its identity, in particular - to keep and to defend its national identity, because this right is, at the same time, the right of a man or woman to know, that the survival of his/her nation (ethnos) is guaranteed, and because this right is inseparably connected with a large class of his (her) most fundamental human needs and requirements. This right is guaranteed by Human Rights documents, but not to the same degree as the right of individuals not to be discriminated against because of their belonging to the group in question. In particular, the Human Rights documents guarantee the minority group only from obligatory forcible assimilation, i.e., from violence with the goal to deprive it of its national (ethnic, religious...) identity, but not from assimilation as such. The fundamental human needs and requirements, and consequently, the fundamental human rights as well, include the striving of a man or a woman for having a definite place in the world - and their right to have a place in the world - which is recognised as the territory of his (her) nation, his (her) homeland, thanks to which fact he (she) becomes, in principle, equal to any other human being who has a homeland. A full or a partial satisfaction of this human demand which is a very important element in the structure of personal concerns, can be secured in two ways: either the people in question has a territorial organisation as a state of its own, or it has some form of national territorial autonomy (in a state where the majority belongs to a different nation) in the place, which it thinks the centre of its national existence (its homeland) and which is thought its centre of existence (its homeland) by others too. As a rule, this centre coincides with the place, which is the historical Homeland of the nation in question. It is unrealistic (i.e. contrary to human nature) to deny the importance of the historical connection of a nation with this definite territory as a constitutive element of its national self-consciousness. Thus, the reason, why a nation needs a territorial autonomy and why it should have it, is that the individuals of whom it consists should have their national territory, i.e. a piece of land recognised by all as theirs (even if it is in the confines of an "alien" state, i.e. of a state in which their nation is not a "title" one), in order to be able to think and experience themselves, as a group, an equal nation among the nations of the world and as equal (in principle) members of modern Mankind whose form of existence is that of living as a community of nations (peoples). This right of individuals and, consequently, of the nations is not formulated in the internationally accepted Human Rights documents. Consequently, the fact that the state in question has signed these documents does not guarantee that this particular right of individuals belonging to national minorities, and of these minorities, as groups, will be observed. This is the only ground, although a sufficient one, for establishing national territorial autonomies, but with one essential restriction (the reason for which is obvious). A nation needs, in order to enjoy this right, only one territorial autonomy, not several. In particular, it needs a territorial autonomy in its historical homeland (including the cases when this homeland is divided between several states). In other words, the fundamental human demand to have a universally recognised Homeland not only for oneself but for one's nation too, and to have it forever, is not a sufficient ground to establish national territorial autonomies for this nation in every region of the world where it may have become a majority as a result of migration or other

demographic processes. It is quite natural that in the modern world territorial national autonomies are not established for diaspora, since this would lead to an acute conflict with the population of the so-called "title-giving" nation of the state. In very many cases, autonomies are not built not only for those national groups who thus would attain a second and a third homeland on the Globe, but for those, too, who, having a sharply cut national identity of their own, have not even one territory of this kind.

As mentioned above, in fact a territorial autonomy may be actually a provisional compromise between the state and a part of its population, which wants to secede. In this case the criterion for the justification or non-justification for the autonomy depends upon the degree to which the aspiration of the local majority to secede may be justifiable. If the national group in question is a people in its integrity or basically (and not merely a diaspora) and if the territory in question is a country, which was violently conquered by the present majority of the state in the not too remote past, then the motives to secession may outweigh, by their human importance, those of the state and the local minority. This is, for instance, the case with the North Caucasian minor countries, now autonomous, who are parts of the Russian Federation and for whom the present status of autonomy (in the RF) may be a rational compromise to their desire to attain statehood of their own. But this is not the case in the Tskhinvali region, where the Ossetian two thirds of the population are a diaspora (settled there mainly since 1864), who have their own national (ethnic) territory outside Georgia and, therefore, have no grounds for tearing the territory of their present settlement off from Georgia now or in the future. The self-determination of a national or an other minority group means determining itself, i.e. the forms and ways of its life, its cultural and mental orientations, its ways of keeping its identity and promoting its cultural and economic interests, but not the right to determine the status of the territory of the state in question, where it happens to have become a majority.

Autonomy as the Result of Victory of the Local Majority

Since autonomy may be a compromise between complete secession of the territory in question, on one hand, and its remaining in the confines of the State as one of its politically non-differing parts, on the other hand, one of the factors leading to it is power. When the so-called Balance of History comes into motion, i.e., the process of revising and changing of states and revising of external and internal borders starts, it is a result of changes in power relations in the region or in the world. International Law and Human Rights documents do not oppose these processes if a) the results do not lead to violation of Human Rights (including equality, non-discrimination of individuals and groups, etc.) and if b) in the course of these events there is no intrusion of one country into the internal affairs of another one. The International Community does not hinder or support the struggle of secessionist forces against the security services of the states concerned and vice versa.

The principle of inviolability of the state borders remains the supreme one.

This approach to the problem is justified by the fact that, not preventing the free interaction of the factors mentioned above, it leaves free ground for natural settling of events, i.e. to stability in future, restricting, at the same time, this freedom of action to the particular field, which so far remains unregulated by internationally accepted juridical and Human Rights standards.

In the case of Ossetian-Georgian relations in the territory of Georgia this ground for establishing an Ossetian territorial autonomy is lacking. The existence of such autonomy in 1922-1990 was not a result of an Ossetians' victory over the Georgians, nor is a ground for it the fact that the Ossetian armed groups now control the upper reaches of the rivers Prone, Liakhvi, Lekhura and Ksani. These facts were and are the result of the presence and the influence of foreign military forces, namely those of Russia. Ossetian territorial autonomy in Georgia, to date, never has existed a day or an hour without the presence of armed forces of Russia.

Dangers, Connected with Establishing of an Ossetian Autonomy in Georgia, as Proposed by the Mission

The predictable results of establishing an Ossetian territorial autonomy in the Republic of Georgia, as proposed by the OSCE Mission, if the proposal be accepted and implemented, are the following:

A. The only arrangement compatible with the state interests of Georgia becomes impossible, namely, the one in which only the abkhazians (apsuas), who are autochthonal in the place of their present settlement and who have no homeland outside Georgia, have both territorial and political autonomy. Abkhazians should have a non-sovereign statehood, but not the other ethnic diaspora, because this would inevitably lead to splitting of the country. In particular, it would lead to a movement for establishing territorial autonomies of all ethnicities and nations. This inevitably would cause subsequent activities in the direction of excluding a number of territories from Georgia and incorporating them into neighbour states.

B. To a lesser degree than in the case of implementing the name "South Ossetia" (as proposed by the Mission), but still very importantly, the separatist movement for the secession of the upper reaches of the rivers Prone, Liakhvi, Lekhura, Ksani from Georgia would grow. And with the ever growing transparency of the state borders, the juridical status of the autonomy of this territory would be used to organise and stimulate a popular movement by North Ossetians to raise the status of autonomy and

later to unite this part of Georgia with Ossetia (N. Ossetia).

C. If determining the direction of economic, demographic and strategic development of the territory in question will become a function not of central powers of Georgia who will be guided by state interests, but of the Tskhinvali authorities, which is very probable if territorial autonomy exists in the region, it is very likely that the power of the latter will be used to:

a) stimulate and organise Ossetian immigration from outside Georgia in order to strengthen the Ossetian position in the region and to weaken the Georgian position;

b) stimulate and organise Ossetian immigration from other parts of Georgia, thereby creating a more compact Ossetian population in the region;

c) stimulate Georgian migration out of the region, which would lead to a stagnation in social and economic creativity among the population of the region. The population would be completely preoccupied either with motives of strengthening the Ossetian population in the region and looking forward to an eventual secession of the region from Georgia, or with the struggle against these plans. This can be avoided only if the functions of the local powers are restricted to self-government while the Ossetian national interests in Georgia are defended and promoted by the Ossetians on a state (not a local) level, i.e. with the participation of those Ossetians who live in Georgia outside the Tskhinvali region.

A. Since territorial autonomy, if established, concerns not only one part of the population, but all of it, an Ossetian territorial autonomy in the Tskhinvali region with its most important goal - to promote the specific interests of the Ossetians - would be for the Georgian population, too - not only for the Ossetian one - an additional burden of duties to serve interests other than their own. Discrimination of the local minority is an inequality which inevitably leads to discontent and which cannot be justified unless it is a necessary means to avoid an other inequality, which is not less grave and important than the former one, namely - to avoid the inequality and injustice which consists in the danger for the minority (the local majority), who could not attain autonomy, to lose its national (ethnic) identity, its homeland or other supreme human values. Yet in the case of the Ossetian-Georgian conflict no danger of this kind exists for the Ossetians, firstly, because there exists an Ossetia (North Ossetia in the RF), which is the country of Ossetians, their historical homeland, and which is in no way threatened by the absence of an Ossetian territorial autonomy in Georgia, secondly, because maintaining its national identity by the Ossetian diaspora in Georgia has the guarantees mentioned above.

B. And, last but not least, the establishment of an Ossetian territorial autonomy in the Tskhinvali region would be a sad precedent for the solution of analogous problems in the world, because this solution does not imply a possibility of stabilisation, rather it is likely to bring new bloody conflicts in the foreseeable future. Indeed, if the numerical superiority of a nation in the population of a territory, which is not its historical homeland, - i.e., a superiority resulting from migration - is considered a sufficient ground for establishing in any country territorial autonomies for any minority which has become a local majority - it is obvious, that this can never be in accordance with the interests of the rest of the population, including the indigenous one. **This is sure to bring, with an iron necessity, the fearing by each part of the population the demographic welfare of its other parts and vice versa. In other words, it creates favourable conditions for the arising of incentives to ethnic cleansing and its most destructive method, the genocide, in the case of emerging of extreme tensions. Thus, the very principle proposed by the OSCE Mission to Georgia as a premise for solving the Ossetian-Georgian conflict is not only unjust, because it means denying the nations' right to have historical memory, but dangerous (better to say - explosively dangerous), too, if it be generalised for the world in toto.**

III. DEVELOPMENT OF THE GEORGIAN-OSSETIAN CONFLICT IN THE POSTCOMMUNIST TIME. THE PLACE OF THE RECOMMENDATIONS OF THE OSCE MISSION TO GEORGIA IN THE HISTORY OF THE CONFLICT.

The process of dissolving the so-called "system of socialism" and the USSR since the middle of the 70-ies gave rise to the process called "the dissident movement" in Georgia, too. In Georgia this movement - as adjusted to the process of democratisation of totalitarian regimes, - was a mitigated continuation of the national liberation movement, which never ceased since 1801 and which from time to time resulted in death or deportation of its participants. Among the Ossetians in Georgia there has been no dissident movement neither in the Tskhinvali region nor outside it. In the former South Ossetian Autonomous Region (to put it more exactly - among the communist administration of it and a part of the intellectuals), but not outside it, there was a movement for the further political ossetianisation (and russification) of the Autonomous Region, aimed against Georgia and oriented to Russian support. Stimulated from Moscow, this movement quite naturally gained force every time when the national liberation movement of Georgia against Russia became stronger. The red flag and soviet-slogans remained in Tskhinvali long after the fall of the communist rule in Georgia (as a result of elections 28.X.90). The Tskhinvali's monument to Lenin survived longer than did Lenin monuments in other regions of Georgia.

After the Georgians' demonstration at the entrance to Tskhinvali 23.XI.1989 resulted in a conflict, which took place because the militia who had blocked the road between the village of Ergneti and the town of Tskhinvali unexpectedly removed the

blockade, there began a mutual picketing of the roads by Georgians and Ossetians. The first victim was the 17-years old Tamasashvili who was shot by an aged Ossetian from an ambush at the border of the town Tskhinvali and the village Tamarashe-ni.

After an anonymous gun shot at the town Zn-aurei which killed a child, the Ossetian majority of the district who had been calm until then attacked and plundered 13 Georgian villages, forcing the population to leave their homes and completely cleaning the territory of the Zn-aurei district of the Georgians. 20.IX.1990 the Region Council of the SO AR declared the region "South Ossetian Soviet Socialist Republic", thus taking one more step toward fulfilling of the separatists' program. 9.XII the same year the local Ossetian authorities held illegal "Supreme Council" election of the "Republic" and on 11.XII.1990 the Supreme Council of the Republic of Georgia (the Parliament) abolished the illegal autonomy. Immediately after, in December 1990 Z.Gamsakhurdia's administration charged the Internal Forces of the Ministry of Internal Affairs of the USSR and Georgia's Ministry of Internal Affairs with the task of maintaining order in the region. The Russian continued to stimulate, arm and support in many other ways the Ossetian separatists (e.g., the Russian troops, deployed between Tskhinvali and Ergneti, set a frontier post with the capitals "Russian Soviet Socialist Republic"). But in spite of the facts that the USSR still existed and that the Russian party was going on supporting the Ossetian separatists, the Russians still reckoned, to some extent, with Georgia, as well as with the right of Georgia to solve its problems without foreign intervention. This may be illustrated by the protocol N1 of 31.III.1991 of the Interparliamentary Commission of the Supreme Councils of USSR, Russia and Georgia which runs as follows: (viz. appendix 1).

"Межпарламентская комиссия Верховных Советов СССР, РСФСР и Республики Грузия с участием представителей населения региона конфликта, исходя из положений Конституции СССР, РСФСР и Республики Грузия, признающих государственный суверенитет и территориальную целостность Республики Грузия, и норм международного права, признающих принцип невмешательства во внутренние дела суверенной республики, ознакомившись с положением дел на месте считает, что настоящий конфликт препятствует нормальному процессу восстановления государственной независимости Грузии согласно волеизъявлению ее граждан на референдуме 31 марта 1991 года, связан с попыткой определенных сил нарушить территориальную целостность Республики и имеет политическую основу"

The tone remains the same when the work of the Commission is discussed by the Commission of the SC of USSR for the Nationalities Problems on 20.V.1991 and by the Presidium of the SC USSR on 25.VI.1991 (viz. appendices 2 and 3). But after the coup of 22.XII.1991 - 6.I.1992 in Georgia the tone of the RF in its talks with Georgia concerning the Georgian-Ossetian conflict has become more monotonously categorical. The power in Georgia was taken by new men (Kitovani, Sigua, Iosseliani and later Shevardnadze who was invited by them), who preferred not to express explicitly their attitude concerning the state system of Georgia and who did not make any step to explain the UN, the CSCE and the world community or the neighbouring Russia the deadly danger that the presence of a territorial autonomy of Tskhinvali was and is to the integrity of the state of Georgia and to the stability of Georgia in the future. The only thing which was done by these rulers in connection with the conflict was introduction of a more rational division of the territory into districts than had existed before. The Head of the State Council E.Shevardnadze authorised the armed forces of Russia to fulfil peacekeeping functions in the region. This was the first time Russia was allowed to fulfil an armed regulative role in the territory of the former SU and this event was immediately preceded, very curiously, by a long series of artillery shots into the town Tskhinvali in the absence of a legitimate and efficient state power in Georgia. A group of members of the SC of Russia (Arutiunov, Linkova, Sheinis), who visited the conflict zone without being authorised by the government of Georgia, discussed in a report to Eltsin, Filatov, Kozirev and Shoigu, 2.IX.1992, the prospects for Russian armed peacekeeping activities in other "hot spots in the CIS and elsewhere", as well as "the necessity of shielding Shevardnadze's policy from extremists" (meaning Georgians, not Ossetians), "whose (Shevardnadze's) space for political manoeuvring is restricted" (by Georgian national and democratic forces. See appendix 4). The Russian position at that time was, and now is, that it considers the solution of the Georgian-Ossetian conflict (i.e. an end of the conflict, which is an event almost impossible unless Russia stops supporting separatists) as a necessary premise for signing and ratifying the interstate Treaty with Georgia, persistently calling the region "South Ossetia", although this illegally invented name has been legitimately abolished by the SC of the Republic of Georgia four years ago.

In order to adequately understand the development of the recent years as described above and to be able to forecast the future development correctly, it is necessary to consider Russian interests in this region of Georgia, as well as the degree and the mechanisms of influencing of events by Russia. The Russian interests in this region are, *inter alia*, the following:

- a deep and strong federalisation of Georgia
- Russian attainment of a strong base, in the shape of a prorusian Ossetian territorial autonomy, to the south of the Caucasus ridge. As the In-

gushian interests in the Ingushian-Ossetian territorial conflict in the North Caucasus are not likely to be satisfied without territorial compromises, it may seem inevitable to Russia to compensate the north Ossetians for their eventual territorial losses at the expense of Georgia, i.e., to transfer an acute and an extremely grave Russian problem to Georgia.

Since Russian interests are imperative for the team now governing Georgia, the policy of this team, ignoring both the Parliament and the public opinion, tends, *inter alia*, to conclude agreements unacceptable for Georgia, including those about the Tskhinvali region, in spite of the clear evidence that the activities of the Ossetian secessionist and separatist political groups, including the paramilitary ones, are decisively determined by Russia and that, therefore, these activities are not dependent upon whether the Ossetian nation is or is not satisfied by a solution to the issues discussed.

The fact that there are people in contact with the OSCE Mission to Georgia who give the Mission the impression that the Georgian party may be ready to compromise to the territorial and political status of the Tskhinvali region while the Ossetian party is inexorable, can be explained by the attitude of the present Georgian procommunist administration which is described above.

Most regrettably, the natural assumption is that the Mission of the OSCE to Georgia has been highly influenced by the Russian side.

IV. VESTIGES OF PARTIALITY IN THE PROPOSALS OF THE MISSION

Some more remarks should be made about the partiality of the Proposals mentioned above and the possible motives about which only assumptions may be made. In particular:

A. As mentioned above, the Proposals which underwent some changes in wording but not in content, mention the autonomous Tskhinvali region (The "South Ossetian Autonomous Region") as an existing one. Ignored are the facts that the status of an autonomous region for the territory in question and its illegitimate name "South Ossetia" was abolished by the Law of the SC of the RG 11.XII.1990 and that the power of the Ossetian armed bands in this region (their power does not extend out to the Akhgori district, - to the upper reaches of the river Ksani) never has existed in the absence of the Russian armed forces.

B. The words of the Proposals (I version, p.6), that "Georgian historians admit that the Iranian speaking Alans ... began to immigrate from the North Caucasus as early as the XIV century, although the immigration dramatically intensified in the XIX and XX centuries" is not factual. The fact is that the Georgian historiography does not know of an "immigration of Alans" (i.e. Ossetians) from the North Caucasus in the XIV century, but only their presence in the Eastern Georgia in this epoch, as a result of an invasion from the east (from the territory of the present Azerbaijan) in the age of the Mongols, which had its end and left no demographic trails. From the XIV century to the XVII there was no Ossetian population in Georgia known neither to Georgian-language nor to foreign-language sources of the history of Georgia.

C. We don't think that the authors' judgement according to which the defining of the status of a territory may be viewed as a punishment for an evil deed is impartial. The text of the Proposals (I version, p.4-5) runs as follows: "On a collective level, the armed conflict had a different significance for Georgians and Ossetians. Among the Georgian participants to the conflict too many felt that the time had come to change the demographic structure of South Ossetia and "correct" history. The shelling of Tskhinvali was the most brutal consequence of a policy aiming at the expulsion and annihilation of Ossetians. Many representatives in Tbilisi, even among those showing readiness for compromise, underestimate the traumatic effect of the siege of Tskhinvali on the Ossetian conscience. For number of months, the Ossetians in and around Tskhinvali were faced with an imminent threat to their existence. Therefore, the Georgian side will have to take convincing action in order to persuade the Ossetians that they have a future in Georgia".

First, the authors of the Proposals neglect the fact that the shelling of Tskhinvali took place only at a time when there was no legitimate power in Georgia and that there is no unequivocal evidence, indicating who (including the regular troops and secret services of a foreign army deployed in Georgia) may have done the shelling. As remarked above, an anonymous artillery shot was done at Znauri, too, which had the tragic effect of destroying the Georgian population. As to the rocket bombardment of the Georgian villages in the Tamarasheni-Kurta line, as well as the bombardment of the v. Knolevi in the Kareli district, it was done by the same people who are leaders in Tskhinvali now. Second, the authors do not consider that the only possible motive for defining the status of a territory is whether the decision in question corresponds to the interests of generations and to justice, not deeds, including crimes, of those who are supporting these decisions now. We venture to remark that the town of Sukhumi was shelled by artillery and bombed by aircrafts for eight months (1993) at the hands of Abkhazians (with Russian aid) and there was genocide of the Georgian population done by the same people, but the Georgian party of the war never drew the consequence that these crimes of a considerable part of the Abkhazian people should deprive their nation of the right to have just and rationally definable political status in the territories in question.

The bias of the authors of the Proposals, described above, may have been the cause of evident logical jumps, to the disadvantage of the Georgian party, in the text of the Proposals. Thus, the final version of the Proposals, whose Russian translation was published in the newspaper "Svobodnaia Gru-

zia", 6. IV.1995 reads as follows: "It is a fact that Ossetians have been living in South Ossetia for generations and have the same right to continue doing so as the Georgian inhabitants. Some migrations in other parts of Europe happened more recently than that; still, their results are not questioned by anybody in his senses. Georgians must decide whether they want to be a part of this Europe. After 18 months in this country, the Mission has no doubt that the overwhelming majority of Georgians desire nothing else".

First, the judgement, that many generations of Ossetians have been living in South Ossetia, does not coincide with facts. Ossetians settled and lived in Georgia but none of them ever imagined that the land, where they were settling, some time would become "Ossetia". Second, the unquestionable right of the Ossetians to go on residing in Georgia does not imply, and does not coincide with, their right to establish a territorial political autonomy in the locality of their residence. The authors of the Proposals just are substituting one theme for another, transferring the affirmation of the right of Ossetians to reside in Tskhinvali to their right to establish a new territorial political autonomy. Third, the examples of more recent migrations in Europe are not examples of establishing new territorial political autonomies in Europe for diaspora on the ground of demographic development in the territory concerned. Thus, reference to these processes has nothing to do with the problem discussed. Fourth, "questioning" the results of these processes, as stated in Proposals, does not mean attempting to send people back to the localities from which their ancestors came. Absurd solutions of this kind never have been suggested in Georgia by anybody. The only thing questioned by the Supreme Council (Parliament) of Georgia on 11.XII.1990 was the illegal act of establishing the "South Ossetian Autonomous Region" in 1922 by bolsheviks and this act was unequivocally abolished. Fifth, as there are no European countries which establish territorial political autonomies for their ethnic minorities as soon as the latter become 51% of the population of a locality in their country, there are no grounds to advise the Georgian nation, as the authors of the Proposals do, to act in this way if it wants a rapprochement with Europe. And, sixth, the fact, that "the overwhelming majority of Georgians", as the authors of the Proposals correctly stated, are willing that their country should be a part of Europe (as Georgia with its feudal history, its Christian civilisation and the high position of personal freedom on its scale of values really considers itself a typologically western, not eastern country) does not mean that the overwhelming majority mentioned above is ready to sacrifice their national territory in order to achieve this goal.

We suppose (see above) that the partiality of the Proposals may have resulted from the contacts with a specific class of Georgian politicians who gave the members of the Mission the impression that the Georgians would be more yielding than the Ossetians and, therefore, there would be a higher probability of achieving a settlement of the conflict by appealing to the generosity of Georgians, at the expense of the interests and the future of their country, than by appealing to the reasonability of the Ossetians. As mentioned above, this class of politicians are the former communists who believe the interests of Russia are imperative. The supposition expressed here is supported by the following words of the Propositions:

"Some Georgian interlocutors have suggested to redraw the South Ossetian borders with Georgia. They show readiness to grant South Ossetia a constitutional status within Georgia but are reluctant to let it keep areas predominantly inhabited by Georgians" (I version, p.9). This statement of the authors of the Propositions does not reflect the opinion of any one in Georgia except the very scanty social stratum of the former communists mentioned above.

V. A PLAN FOR SETTLING THE CONFLICT

Both a constitutional (i.e. a final) settlement and a provisional settlement of the Georgian-Ossetian conflict are possible. They may be achieved as follows:

The Constitutional Settlement

A constitutional (i.e., an "eternal") settlement of the conflict necessarily must be based on general definitions of rights and duties of individuals and groups, i.e., on definitions which are valid for all countries and for all cases in the modern world. In other words, these definitions must be identical for the Georgian-Ossetian relations, on one hand, and any other interethnic relations, on the other hand, during times of both conflict and peace. These constitutional devices for regulating the relations in question might be the following:

1. On the basis of democratic elections, local self-government develops to its maximum, thus guaranteeing the observance of the interests of the local majority which do not contradict the Law. It is natural that in localities where Ossetians are in the majority they will be able to promote their interests in the process of taking decisions on problems that are in the competence of local bodies and local executive authorities. Thus, in such localities discrimination of Ossetians is precluded. The right of the non-Ossetian population (i.e. the local minority) in such places may be protected by the same legal means as the rights of Ossetian and other minority groups in other places in the country.

The competence of the local bodies of self-government and its delimitation from those of the central and lower bodies will be protected by Law in a way which is common to all the regions of the country regardless of the ethnic make-up of the region.

The division of the upper reaches of the rivers Prone, Liakhvi, Lekhura and Ksani into districts may be repeatedly revised in order to make the population of every district (if wished by the latter) as

ethnically homogeneous as possible, without damaging the economic life of the region. The division into districts can be kept changing permanently during the mitigation of the conflict, until the issue becomes unimportant (loses its acuteness). The interests of the Ossetian population of a locality, with which the local government bodies can not deal, such as special financing for the Ossetian language education, broadcasting and TV in Ossetian language, etc., are handled by the state according to Law and other sharply defined standards (but not by the state only).

It is desirable that the rights of ethnic minorities, as described above, should be the same for all minorities, whose people has a country of its own outside Georgia (Armenians, Azeris, Russians, Greeks, Hebrews, Kurds), because inequality in these rights of ethnic minorities could lead to conflicts. A certain asymmetry according to concrete circumstances and developing in a natural way may prove to be useful.

2. Parallely to local democratic self-government a central functional autonomy may develop, the preferable form of which might be the Ossetian National Community (Society, Association, etc.), comprising, to the extent the individuals want it, all the Ossetians residing in Georgia. The Community may, naturally, have the right and the ability to develop economic, cultural and political initiatives to promote the interests of national survival and the development of the Ossetian minority as a whole, raising its influence in the country and achieving other nationally relevant goals. The community may be a constant basis for moulding Ossetian public opinion and for emerging ideas and ideologies which will develop into organisations with programs that are of national interest for the Ossetians. Thus, the Ossetians (as well as any other ethnic group including the Georgian majority) can influence the policies of the Centre proportionally to their percentage of the total population. As with any other group, the Ossetians can influence the central policies and their welfare according to their abilities, energy and talents, too.

A considerable part of the work in order to guarantee the national survival and development for Ossetians, as well as for other ethnic diaspora in Georgia and elsewhere (i.e. to build a mechanism for ethnic survival and development without claiming for heroic sacrifice or eminent patriotic activities on the part of the members of the group in question) should be the task of this central body of ethnic self-organisation, not of local majorities of the ethnicity concerned. The functions of this central body might be the selection of the best candidates to defend the interests of the diaspora in the Parliament, the defining of rational demands for budgetary allocations in order to satisfy national needs of the diaspora for education in their mother language, training experts in important fields, planning and lobbying for the system of higher education and promoting other ethnic interests. If there emerge ethnically hewed conflicts or explicitly ethnic ones, then the availability of this central mechanism of ethnic self-organisation will prove to be useful in finding viable solutions to the conflicts, which address the interests of the whole diaspora, not just one part of it. The solution to ethnic problems in a timely fashion will help neutralise sudden emergence of irritation, hate, desire for revenge and other destructive passions.

The specific advantages of this approach to regulation of interethnic relations in Georgia can be illustrated by two more facts. First, until 1801 (when Georgia lost its independence) ethnic minorities in Georgia traditionally were viewed as entities with their own mechanisms of self-government and their own responsible leaders, who personified the rights and obligations of the minority concerned. Second, in Georgia, as well as in all Transcaucasia and all the Caucasia, an ethnic group's ability to retain its ethnic identity has traditionally been holding one of the highest positions on the universally accepted scale of personal, social and moral values, - not a lower one than that of the right of an individual to be safe from all forms of discrimination and humiliation.

The body of national self-organisation, comprising all the Ossetian population of Georgia, as discussed above, may be called "community", "cen-

tre", "committee", "council", "association" or some other name, and the mechanisms of its building-up and periodically renewal may consist in some form of democratic procedure of formal or informal representation by means of formal or informal elections. Whether this form of Ossetian self-organisation exists or not, some strictly formal mechanism is to define the forms of the participation of the Ossetian minority on the whole (as well as other minorities of the country) in the supreme body of the state power in Georgia (the Parliament) in the future Constitution of Georgia.

In any case, the all-Georgian Ossetian organisation described here should have the right, only limited by the Law, to contact and cooperate with any nongovernmental, governmental and international organisations outside Georgia, moreover, mechanisms should be defined for the legal participation of the all-Georgian organisation of Ossetians, in the form of governmental or consultative structures, in all the processes that are important for the Ossetian population.

The availability of this form of national self-organisation and self-regulation of the Ossetian population of Georgia is the most realistic way to achieve the complete and fullhearted participation of this population in the process of building up the modern Georgian state - a real integration without assimilation.

Mechanisms of a Nonconstitutional (i.e. a Provisional, a Single-Time) Settling of the Present Conflict

A method of settling the present Georgian-Ossetian conflict, if the latter party's position be considered without the constant Russian influence, would allow the participation of the all-Georgian Organisation of Ossetians, as a mediator, in conflict resolution negotiations in the area of the conflict. This body may reside in Tskhinvali, elsewhere in the conflict zone, or outside it and have the right to demonstrate its symbolism, to have immediate access to all kinds of information, to have bilateral contacts with local Ossetian and Georgian population of the Tskhinvali region as well as with the population and the government of North Ossetia in order to make it evident that the sanctity of all-Ossetian values is maintained. The body must take part in solving problems like the following.

- Whether to leave unchanged or to revise the present division of the Tskhinvali region into districts, according to the dispersion of the population of different ethnicity.
- Building roads to make it possible for the population to temporarily avoid contact between the Georgian and Ossetian populations.
- Defining whether it is desirable to have consultative or governing structures of higher levels than the districts.
- Defining methods of building police structures and of keeping order in the region.
- Defining forms and ways of regulating the cultural life including education.
- Defining other forms of administrative regulation, including those discussed in the Proposals of the OSCE Mission to Georgia.

1. Adamia V. MP 2. Andriadze S. MP 3. Bakradze Akaki 4. Beridze K. MP 5. Beridze R. MP 6. Busaladze MP 7. Chelidze D. MP 8. Diasamidze MP 9. Dzabiradze MP 10. Dzagidze MP 11. Giorgadze M. MP 12. Gonashvili MP 13. Gugunava MP 14. Ioramashvili MP 15. oseliani A. MP 16. Jikia MP 17. Kadagidze MP 18. Kakubava MP 19. Kalandia MP 20. Khavtasi MP 21. hidesheli MP 22. Khmaladze MP 23. Khukhunaishvili MP 24. kikabidze MP 25. Kobakhidze MP 26. Koberidze MP 27. Kovzirdze MP 28. Kupreishvili MP 29. Loladze MP 30. Machavariani Mukhran 31. Melkadze MP 32. Meskhi MP 33. Metreveli MP 34. Nadaraia A. MP 35. Nadirashvili Shota, Member of Academy 36. Naneishvili MP 37. Natadze MP 38. Rogava MP 39. Sanadiradze MP 40. Shakiashvili MP 41. Shengelaia I. MP 42. Shengelia MP 43. Talakvadze MP 44. Tsereteli MP 45. Tsulaia MP 46. Tumanishvili MP 47. Uridia MP 48. Ustiashvili MP 49. Vepkhvadze MP 50. Zhorzholiani T. MP 51. Zhorzholiani T. MP

Excellencies

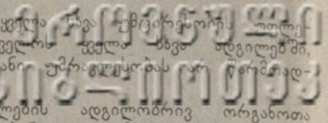
The Organizational Committee of the Political Parties of the Georgian National Liberation Movement (O.C.P.P.G.N.L.M.) consider it their duty to state to their deep regret that in the three years that the Mission of the OSCE to Georgia has been searching for a solution to the bloody conflict in the Tskhinvali region, Georgia, we have witnessed a partiality, to the disadvantage of the Georgian State, on the part of the Mission. This partiality of the Mission is extremely disastrous for our Nation because of the factor of Russian influence in Caucasus targeted at forcing our country into a total catastrophe in order to restore the Russian strategic imperial positions in the region.

The Mission recommends Georgia to yield to claims disastrous for the integrity of the country that are not justified neither by law nor by any moral right or any internationally accepted document on minorities issues, and it advises Georgia to take steps catastrophic for its future without being able to refer to a general norm as a premise for this advice. In fact, these recommendations and advice expressed by international organization with so high authority is an efficient support for the foreign-instigated irredentist (not only separatist!) rebels in their bloody fight against our nation.

The O.C.P.P.N.L.M. support the Appeal by 49 members of the Parliament of Georgia of 1992-1995 and Mr. Bakradze and Mr. Nadirashvili to the OSCE and to the Heads of the States and Governments of the OSCE countries.

We send Your Excellencies the text of the Appeal with the present letter. We are going to publish the Appeal in order to contribute to establishing, in future, in the political life of Mankind a praxis where it will no more be possible for influential international organizations to address small and temporarily weak nations with recommendations disastrous for their future unless they are based on universally valid norms accepted by Mankind.

The United Republican Party of Georgia.
The Association of Georgian Agrarians
The Georgian Agrarian Party
The Georgian National Party
The Association "The Caucasian"
The Georgian Independence Party
The Georgian Nationalist Party
The Chavchavadze Society
The Party of Georgian State and National Integrity "Shield of the Homeland"
The Political Organization "Righteousness"
The Christian Social Party
The Independent Group of the National-Radical Party

დაკავშირებით, ის იყო, რომ მათ 1992 წელს შეთქმულს ამ ტერიტორიის უფრო რაციონალური რაიონირება, ვიდრე მანამდე იყო, რესპუბლიკის სახელმწიფო საბჭოს თავმჯდომარის შეფარდების მიერ საჭიროებულ იქნა კონფლიქტის ზონაში „მშვიდობისმყოფელი“ და „მშვიდობისდაცველი“ ფუნქციების დაკისრება მშვიდობიანი სახელმწიფოს (რუსეთის) შეიარაღებული ძალებისათვის, რაც იყო პირველი შემთხვევა, როდესაც დაშვებულ იქნა რუსეთის შეიარაღებული ძალების განლაგება რაიონის ფარგლებში.

საჭიროებები, რომლებიც, რასაც, მეტად უხედავად, წინ უძღოდა, საქართველოში ლეგიტიმური და მოქმედი ხელისუფლების არასტაბილური პირობებში, საარტილერიო გასროლათა გრძელი სერია ქ ცხინვალისაკენ. რე უმადლესი საბჭოს სახალხო დეპუტატთა გზუფი (არსებითი, ლინკოვი, შეინისი) თვითნებურად (საქართველოს ხელისუფლათა გაუფრთხილებლად) ჩავდა კონფლიქტის რაიონში და თავის 1992 წლის 2 სექტემბრის მოსწინებში ელცინის, ვილაროვის, კოხრავის, გრანოვის, შოიგუს სახელზე ისინი უკვე ლაპარაკობენ რუსეთის შეიარაღებულ ძალების მიყოფის ფუნქციონირებაზე, რომელსაც (შეადარებულს) „ამჟამად შეზღუდული აქვს სივრცე მანევრებისათვის“.

ამ დროს რუსეთის პოლიტიკა მდგომარეობს იმაში (და ასევე იგი ღმრთად), რომ იგი საქართველოსთან ყოფილიყო მდგომარეობის და რატიფიკაციის ერთ-ერთ პირობად აყენებს ქართულ-ოსური კონფლიქტის მოწესრიგებას და, ამასთანავე, ჰოვლად უწოდებს ზემოხსენებულ რეგიონს „სამხრეთ ოსეთს“ მიუხედავად იმისა, რომ ეს უკანონოდ წარმოქმნილი სახელწოდება, როგორც უკვე ითქვა, კანონიერად იქნა გაუქმებული კანონიერად არჩეული საქართველოს უზენაესი საბჭოს მიერ მანამდე ორი წლით ადრე.

მოვლენათა ზემოაღწერილი განვითარების სწორად გაგებისათვის და უახლოეს მომავალში მათი სწორად პროგნოზირებისათვის უნდა გავთვალისწინოთ როგორც საქართველოს ამ რეგიონში რუსეთის ინტერესების შინაარსი, ისე მოვლენებზე მისი გავლენის ხარისხი და შედეგის შედეგად, რუსეთის ინტერესები ამ რეგიონში, სხვა მრავალთა შორის, შემდეგია:

- საქართველოს რაც შეიძლება ინტენსიური ფედერალიზაცია მისთვის ეთნიკური პრობლემების შექმნის მიზნით.
- ოსური ტერიტორიულ-ავტონომიური ერთეულის სახით რუსეთისათვის მჭირი დასაყდენი ბაზის შექმნა ეკონომიკის ქედის სამხრეთით.
- რამდენადაც ქისტური (ინგუშური) - ოსური კონფლიქტის დარღვევების პროცესში ქისტთა (ინგუშთა) ტერიტორიული ინტერესების დამაყოფილება ვლადიკავკასიის რეგიონში, როგორც ჩანს, მაინც გარდუვალია, რუსეთი იმდენად, რომ შესაძლებელი იქნება ოსური მხარეს კომპენსაცია მიეცეს საქართველოს ხარჯზე, ანუ რუსეთისათვის მძიმე ერთ-ერთი პრობლემა გადაიჭრება იქნას საქართველოში რამდენადაც შევარდნადიხის დროს და საქართველოში მის მიერ შექმნილი ადმინისტრაციისათვის რუსეთის ინტერესები იმპერატიულია, ამდენად ამ ადმინისტრაციის პოლიტიკა, საქართველოს პარლამენტისა და საზოგადოებრივი საზოგადოების გვერდის ავლით და საქართველოს ინტერესთა საწინააღმდეგოდ, მიმართულია საქართველოსთვის ყოველ მიუღებელ შეთანხმებათა მიღწევასკენ იმის სრული იგნორირებით, რომ ოსური სექსიონისტური და სეპარატისტული პოლიტიკური გზუფების (მათ შორის - სამხედრო პირების) მოქმედება გადაწყვეტილად განსაზღვრულია რუსეთის მხარის მიერ და, ამდენად, ნაკლებად არის დამოკიდებული ოსი ერის დამატებითების ხარისხზე წამოყენებულ პრობლემათა ამა თუ იმ გადაწყვეტილად.

ის ფაქტი, რომ საქართველოში ეუთოს მისიასთან ურთიერთობაში იმყოფებიან პირები, რომლებიც მისიის წევრებს უჭიან შთაბეჭდილებას, თითქოს ქართული მხარე უფრო განწყობილია კომპრომისისათვის, ყოფილი ოქტის ტერიტორიულ-პოლიტიკურ სტატუსთან დაკავშირებით, ვიდრე ოსური მხარე (აკავსადე და სხვანი), სხვაგვარად ვერ აისხნება თუ არ საქართველოს დღევანდელი პროკომუნისტური ადმინისტრაციის ზემოაღწერილი პოზიციით. ჩვენდა სამუხარად, ბუნებრივად იქნება ვარაუდი, რომ მუშაობის პროცესში ეუთოს მისია საქართველოში მეტიმეტად მოექცა რუსეთის მხარის გავლენის ქვეშ.

IV. ტანჯაღვიწობის (მიკარობის) ნიშნები უფრო მისიის წინადადებათა ტაქსტიში

რამდენიმე შენიშვნა დაგვრჩა. ისინი ეხება „წინადადებათა“ ტექსტის ტენდენციურობას და მის შესაძლო მოტივებს, რომელთა შესახებ მხოლოდ ვარაუდის გამოთქმის უფლება გვაქვს. კერძოდ:

ა. როგორც უკვე აღინიშნა, „წინადადებათა“ პირველ ვარიანტში, რომელმაც ცვლილება განიცადა ასოს მიხედვით მაგრამ არა სულისკვეთების მიხედვით, ცხინვალის რეგიონის ავტონომიურ სტატუსზე ლაპარაკია როგორც „არსებულზე“ ანუ იგნორირებულია ის ფაქტი, რომ ეს სტატუსი გაუქმებულია კანონიერი წესით საქართველოს კანონიერი ხელისუფლების მიერ.

ბ. არ ემთხვევა მეცნიერებაში ცნობილ ქუშიარტებებს „წინადადებათა“ გამოთქმული მტიკება, რომ თითქოს „გუზინსკის ისტორიკი დოპუკაუთ, что иранскоговорящие аланы... начали иммигрировать с Северного Кавказа уже в XIV веке, хотя иммиграция очень усилилась в XIX в.“ სინაფილუმ ქართული ისტორიოგრაფია არ იცნობს არავითარ

„ალანურ იმიგრაციას“ მეთოთხმეტე საუკუნეში, არამედ იცნობს მხოლოდ მათს ყოფნას ალანოვანულ საქართველოში (მცირე ხანს) აღმოჩენილიდან (დღევანდელი აზერბაიჯანის ტერიტორიიდან) შემოსევის ფორმით მონღოლთა ეპოქაში, რომელმაც (ამ შემოსევაში) არავითარი დემოგრაფიული კვალი არ დატოვა. მე-ოთხმეტედან მეჩვიდმეტე საუკუნემდე ოსური მოსახლეობის რაიმე ნიშნებს საქართველოში არც უტყურობენ, არც უტყურობენ წყაროები არ იცნობენ.

გ. დაბოლოს, ტენდენციურად გვეჩვენება ავტორის მსჯელობა, რომლის თანახმადაც ტერიტორიის სტატუსის განსაზღვრას შეიძლება ჰქონდეს ჩადენილ ბოროტოქიქებდათა გამოდისის ხასიათი. ტექსტის მიხედვით (პირველი ვარიანტი გვ. 8) „Слишком многие среди грузин, принимавших участие в конфликте, считали, что настало время изменить демографический состав Южной Осетии“ и „подправить историю“ (წყარო მითითებული არ არის). ეს კონსტატაცია სინაფილუმს არ შეესაბამება შემდგომ „Артиллерийский обстрел Цхинвали был жесточайшим проявлением и кульминацией политики, направленной на изгнание и истребление осетин... Поэтому грузинской стороне придется на деле продемонстрировать осетинам, что у них есть будущее в составе Грузии“.

(იგულისხმება: „სამხრეთ ოსეთის“ ავტონომიის შექმნა). „წინადადებათა“ ავტორები, გერ ერთი, არ ითვალისწინებენ იმ ფაქტს, რომ ქტინვალისათვის საარტილერიო სროლა მოხდა მხოლოდ მაშინ, როცა საქართველოში არ არსებობდა ლეგიტიმური ხელისუფლება და რომ არ არსებობს ერთმნიშვნელოვანი ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ ვის მიერ იყო განხორციელებული იგი (როგორც უკვე ითქვა, გაუარკვევლია იმ პირთა ვინაობა, ვინც ზანაურისკენ გასროლა). ხოლო ლიახვის ზეობის ქართული სოფლების და აგრეთვე ქართლის რაიონის სარტული დაბლობა საარტილერიო ცეცხლით 1991-92 წლებში იმავე პირობებდათა ხელქვეით იყო განხორციელებული, ვინც ახლა ცხინვალში ხელმძღვანელ როლს ასრულებს. მეორედ, ისინი არ ითვალისწინებენ, რომ ტერიტორიის სტატუსი შეიძლება და უნდა განისაზღვრებოდეს მხოლოდ იქნად გამომდინარე, თუ საკითხის როგორც გადაწყვეტა უკვე მომდევნო ურება თაობათა ინტერესებს და სამართლიანობას, და არა იმათი კანონდარღვევის და დანაშაულების მიხედვით, ვინც ღდეს საკითხთა ამა თუ იმ გადაწყვეტისათვის იბრძვის თავს უფლებას მიეცემთ შეენიშნოთ აგრეთვე, რომ ქსოლებში რვა თვის მანძილზე იმყოფებოდა ინტენსიური საარტილერიო, საარაკტო და საავიაციო ბომბარდირების ქვეშ, რასაც მოკვდა ქართველთა მასობრივი გენოციდი აფხაზთა და მათ მხარდამჭერ უცხოელთა მიერ, მაგრამ ქართულ მხარეს აქედან არ გამოუტანია დასკვნა, რომ აფხაზთა დანაშაული ართმებს მათ ზოგადდროულ უფლებას, - იქონიონ სამართლიანი და რაციონალურად განსაზღვრული პოლიტიკური სტატუსი მოცემულ ტერიტორიაზე.

მისიის ტენდენციურობის საილუსტრაციოდ თავს უფლებას მიეცემთ დავიმოწმოთ ისეთი ლოგიკური შესაბამისიანი, როგორცაა შეიცავს, მაგალითად, მისიის „წინადადებათა“ შემდგომ ნაწილებში.

То, что осетины проживали в Южной Осетии на протяжении многих поколений и имеют равное с грузинами право д далее жить там, - это факт. В других частях Европы известны случаи массового переселения, имевшего место в более поздние исторические сроки. Тем не менее ни один разумный человек не ставит под сомнение их итоги. Грузины должны решить для себя, желают ли они быть частью этой Европы. Проведя в Грузии полтора года, миссия пришла к твердому выводу, что именно к этому стремится подавляющее большинство населения Грузии. (ვაზ. 3СВободная Грузия“ 6. IV. 1995).

გერ ერთი, ოსთა ზემოხსენებულ თაობებს „ოსეთში“ არ უტყურობთ. ისინი ცხოვრობდნენ საქართველოში და არც ერთ მათგანს აზრად არ მოსვლია, რომ მისი ცხოვრების ადგილი ოდესმე „ოსეთი“ გახდებოდა. მეორედ, მათი უფლება საქართველოში ცხოვრებისა, რომელსაც, არაივ აყენებს კითხვის ქვეშ, არა იგივე, რაც მათი სახლობის ადგილის ტერიტორიული ავტონომიის შექმნის უფლება მე-სამეც, ვერაშუალი პრაქტიკული ციტირებულ მაგალითებში არაა დისპარობისთვის ტერიტორიულ ავტონომია შექმნის მაგალითი, მეოთხედ, მიგრაციის შედეგთა „კითხვის ქვეშ დაყენება“, რასაც მისიის „წინადადებათა“ მიაწერენ თავის ოპონენტებს, არ გულისხმობს იმათ უკანვე გაგზავნის მდგომარეობას, ვის წინააღრიც ოდესლაც საქართველოში დასახლდნენ (ასეთი ამსურდული წინადადება საქართველოში არასოდეს წამოაყენებია ვისმე) კასაუქმიეგი იყო - და 1990 იმ XII გაუქმდა - არა მათი გადმოსახლების შედეგები, არამედ გადმოსახლებულთათვის საქართველოში ტერიტორიული ავტონომიის მიცემის შედეგები. მე-ხუთედ, ვინაიდან არ არსებობს ვერაშუალი სახელმწიფო, რომელიც თავის ეთნიკურ უმცირესობებს ტერიტორიულ ავტონომიას ანიჭებდეს როგორც კი ეს უკანასკნელი რომელიმე გეოგრაფიულ არეალში მოსახლეობის 51 პროცენტს მიაღწევს, არც იმის საფუძველი არსებობს, რომ - როგორც ამას „წინადადებათა“ ავტორები იქნან - ქართველ ერს უჩიონ ასე მოიქცეს, თუკი მას ვერაშუალი დასახლება უნდა. მეექვსედ, ის ფაქტი, რომ „ქართველთა დიდი უმცირესობა“ - როგორც ამას სამართლიანად აღნიშნავენ „წინადადებათა“ ავტორები - მონაშობებულია ევროპის ნაწილი იყოს (რაკი საქართველო თავისი ფეოდალური ისტორიით, ქრისტიანული ცივილიზაციით და პირადი თავისუფლების

მაღალი ადგილით ღირებულებათა სკალაზე, თავისთავს, მართლაც, ტიპოლოგიურად დასავლურ ქვეყანად თვლის და არა აღმოსავლურად), იმას როლი ნიშნავს, რომ ქართველთა უმრავლესობას განზრახული აქვს ამ მიზნის მიღწევისათვის თავისი ტერიტორიის ნაწილი შესწიროს.

ზემოთ ჩვენ გამოვეჩვიეთ ვარაუდი, რომ მისიის წინადადებათა ტენდენციურობა განპირობებულია ქართველ პოლიტიკოსთა სპეციფიკურ გზუფთან ურთიერთობით, რომელთაც მისიის შეუქმნეს შთაბეჭდილება, თითქოს ქართული მხარე შეიძლება უფრო დამომბი აღმოჩნდეს, ვიდრე ოსური, და, აქედან გამომდინარე, სამოლო მიზანს - კონფლიქტის დამთავრებას - უფრო ადვილად მივალწევთ, თუ გულუხეობისკენ მოუწოდებთ ქართველებს მათი სამომბოლსა და მისი მომბოლს ინტერესების ხარჯზე, ვიდრე მაშინ, თუ გონიერებისკენ მოუწოდებთ ოსებს ქართველ პოლიტიკოსთა ეს კატეგორია, როგორც უკვე აღინიშნა, არაივ ყოფილი კომუნისტები, რომელთათვისაც რუსეთის ინტერესები განსაზღვრელია. ამგვარი ვარაუდის საფუძველს იძლევა „წინადადებათა“ შემდგომ სიტყვები: „ქართველთა მხრიდან ზოგი თანამოსაზრებ ვეთავაზობს შევევალოთ საშინაო საზღვარი საზღვრ ოსეთსა და საქართველოს შორის ისინი მზადდგონან გამოუტყვენ, რომ სამხრეთ ოსეთს მიეცეს კონსტიტუციური სტატუსი საქართველოს შემადგენლობაში, მაგრამ არ მსურთ მათ მისცენ შესაძლებლობა შეინარჩუნონ უპირატესად ქართველებით დასახლებული რაიონები“.

Некоторые собеседники с грузинской стороны предлагают передезать внутреннюю границу между Южной Осетией и Грузией. Они выражают готовность предоставить Южной Осетии конституционный статус в составе Грузии, но не ждеают предоставить ей возможность сохранить районы, населенные преимущественно грузинами.

„წინადადებათა“ ავტორთა მიერ ციტირებული ეს სიტყვები არ გამოხატავს არავის აზრს გარდა ყოფილი კომუნისტების ზემოხსენებული მეტად მეორეობისკენ ფენისა.

V. ცხინვალის რაიონში კონფლიქტის მოწესრიგების გზა

ამოსაკლად პროცესში

1. ვინაიდან ექვს ვარაუდა, რომ ოს სეპარატისტა მოქმედებს განსაზღვრული ძირითადი ფაქტორის პირდაპირი და არაპირდაპირი მხარდაჭერა და ინსპირირება რუსეთის მხრიდან, უყველია ისიც, რომ არ უნდა ველოდეთ მათი პოზიციის უკუგას საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების მხრიდან მათთვის დაბრუნებასა და აგრეთვე ასე რომ სეპარატისტებისთვის დაბრუნება არ გამოდგება კონფლიქტის მოწესრიგების მეთოდად.

2. როგორც უკვე აღინიშნა ზემოთ, საქართველოსთვის არა მარტო მისაღება, არამედ იმპერატულიცაა ეროვნულ და სხვაგვარ უმცირესობათა უფლებების დამცელი ყველა ნორმა, რომელიც მიღებულია მსოფლიო, საზოგადოებრიობის მიერ. საქართველოში და ყოველთვის ვაკვება ლოგიკურად თანმიმდევრულ უკვებლიც ყველა რეკომენდაციებს ქართულ-ოსური კონფლიქტის მოწესრიგების თაობაზე იმ შემთხვევაში, თუ ეს რეკომენდაციები წარმოდგენილი იქნება საერთაშორისოდ მიღებული დოკუმენტების ტექსტის დამოწმებით, რომელშიც ფორმულირებულია სხენებული ნორმა, როგორც რეკომენდაციის წინააღმდეგ.

3. საქართველო არაა ვალდებული თავი შეიზღუდოს ეროვნულ უმცირესობათა და მათ შემადგენელ ინდივიდუალებს მხოლოდ იმ უფლებათა და თავისუფლებათა მიწიქებით, რომლებიც დადგენილია საერთაშორისოდ მიღებული დოკუმენტების მიერ, არამედ მას შეუძლია, კონსტიტული ვითარებიდან გამომდინარე, განაარდოს ეს უფლებები და თავისუფლებები.

მოწესრიგების გზის სტრუქტურა

რეალურია შესაძლებლობა როგორც კონსტიტუციური (ანუ საბოლოო) მოწესრიგების, ისე დროებითისა (ანუ მხოლოდ გარდამავალი პერიოდისათვის, სტაბილობის მიღწევამდე განვარდებულის) ეს მოწესრიგება წარმოვიდგებდამ შემდგომად:

კონსტიტუციური (ანუ საბოლოო) მოწესრიგება

კონსტიტუციური ანუ სამუდამო მოწესრიგება აუცილებლობით ემყარება ინდივიდუალურად ჩვეუთა როგორც უფლებების, ისე მოვალეობების ზოგადსა (ანუ ყველასთვის) და ყველა დროს თანაბრად საგაღმდეგოდა და მალაში მყოფი განსაზღვრების. სხვა სიტყვებით, რომ ვთქვათ: ეს დღევანდელთაშორისთვის საყოველთაო მნიშვნელობის მქონე განსაზღვრებები ერთი და იგივე უნდა იყოს (პრინციპში) როგორც ქართულ-ოსური, ისე ყველა სხვა ჩვეუთაშორის ურთიერთობისათვის (მათ შორის - ეროვნებათშორისისთვის) როგორც დაბრუნებულ პირობებში, ისე მშვიდი ვითარებისას. ეს საკონსტიტუციო (ანუ საბოლოო) განსაზღვრებები ასეთია:

1. მათიამალურად ვითარდება ადგილობრივი თვითმმართველობა დემოკრატიული არჩევნების ბაზაზე, რაც უმრავლესობას იმის გათანტის უჭიან, რომ იგი განააზრცილებს თავისი ყველა არაკანონმდებლად ინტერესებს ადგილობრივი კომპეტენციების შესაბამისად. ბუნებრივია, რომ იმ ადგილებში, სადაც ოსები უმრავლესობას წარმოადგენენ, გათანტრებიული იქნება მათი პრეკვალრება ადგილობრივი ორგანოების კომპეტენციაში შემავალსაკითხთა გადაწყვეტაში. ამგვარად, ასეთ ადგილებში ოსების ნეგატიური დისკრიმინაცია (ანუ შევიწროება) ვერ მოხდება. არაოსური მოსახლეობის (ანუ უმცირესობის) უფლებები და ადგილებში დაუტული იქნება კანონით დადგენილი საშუალებებით, სახელმძრ, იმავე საშუალებებით, რომლითაც დაუტული იქნება

ოსური თუ ყველა სხვა უმცირესობის უფლებები საქართველოში ყველა ადგილმდებრივად. სადაც ეს სხვა უმრავლესობას არ წარმოადგენენ.

ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოთა უფლებამოსილებანი და მათი გაბიჯნა ხელისუფლების უფრო მაღალი ორგანოებისაგან, სახელმწიფო ორგანოების ჩათვლით, აგრეთვე მათი გაბიჯნა ქვემოთ ორგანოებისაგან დინდება კანონის მიერ მთელი სახელმწიფოთათვის ერთიანი წესით, იმ რეგიონთა ჩათვლით (აფხაზეთის გარდა), სადაც არაქართველი მოსახლეობაა.

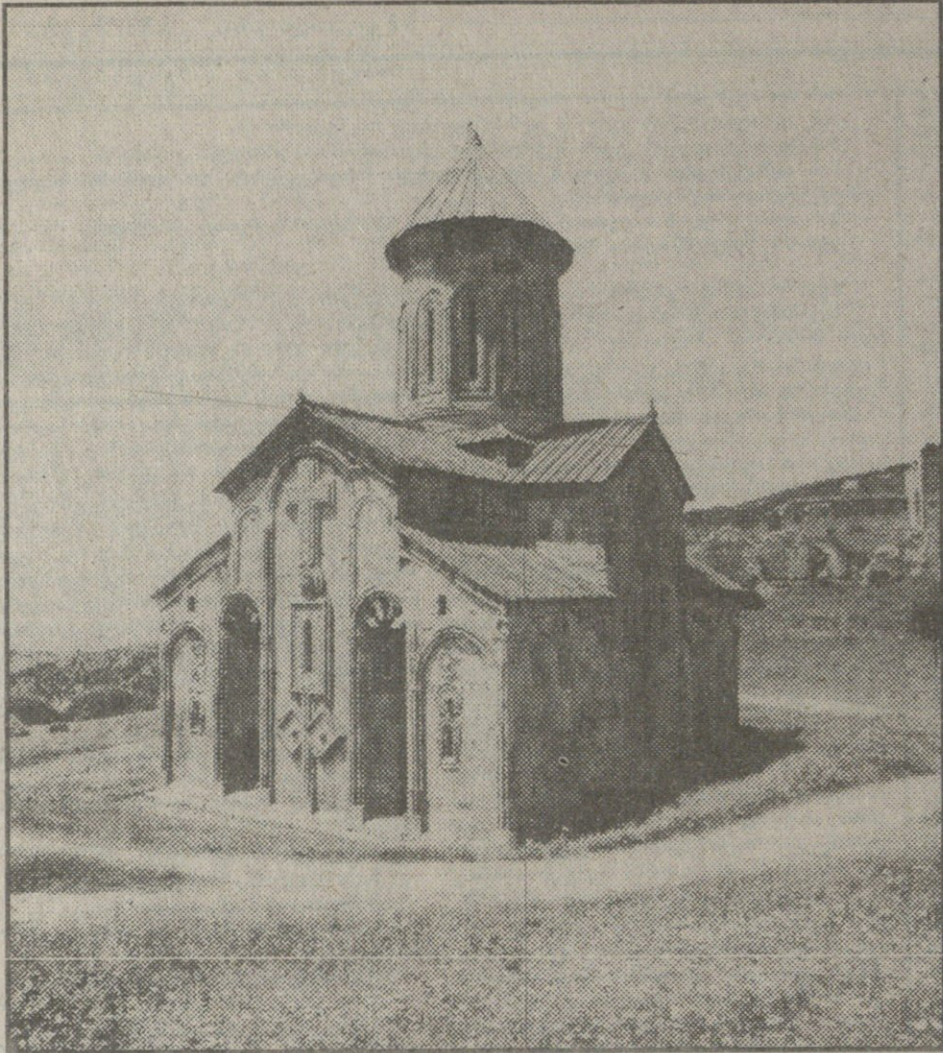
ფრონეს, ლიახვის, ლეხურასა და ქანის ზეობათა ზედწველების დარაიონება შეიძლება დაზუსტების პროცესში იყოს მანამდე, სანამ არ მოინახება ოპტიმალური ვარიანტი ანუ ისეთი, რომელიც მინიმალურს გახდის ეროვნებათშორის კონფლიქტს ყოფილი საკითხების გამო (თუმცა ეს გადასინჯვა სრულებითაც არაა აუცილებელი). ადგილობრივი მოსახლეობის (ამ შემთხვევაში - ოსურის) ის ინტერესები, რომელთა დამაყოფილება არაა ადგილობრივი ორგანოების შესაძლებლობათა ფარგლებში (მაგალითად, საყოველთაო სწავლებლა ყველასთვის თავთავის დედაენაზე ანუ საამისოდ თანხების გაღება) უზრუნველყოფილია სახელმწიფოს მიერ კანონის და სხვა არსებული ნორმების საფუძველზე.

სასურველია, რომ უმცირესობათა უფლებები ადგილზე, როგორც ეს განსაზღვრულია ზემოთ, ერთი და იგივე იყოს ყველა იმ უმცირესობისათვის, რომელთა ეთნოსსაც (ეროვნებასაც), აფხაზთაგან განსხვავებით, მოეპოვება თავისი ეთნიკური დასახლების ტერიტორიულ-პოლიტიკური სახელმწიფო წარმონაწივი საქართველოს რესპუბლიკის გარეთ (სომხური, აზერბაიჯანული, რუსული, ბერძნული, ებრაული, ქურთული), რადგანაც უთანაბრობა ამ შემთხვევაში შეიძლება იწვევოს უფლებათა გაფართობით დისტრეგნებს და, მაშასადამე, კონფლიქტებსაც. მაგრამ დასაშვებია, გარემოებებისა და სპეციფიკური ვითარებებისა მიხედვით, გარკვეულ ასიმეტრიაც.

2. ადგილობრივი დემოკრატიულ თვითმმართველობასთან ერთად ვითარდება ფუნქციონირ ავტონომია, რომლის ოპტიმალური ფორმა ოსური ეროვნული თემი ან სათავისკრობი, რომელიც, მათი სურვილის შემთხვევაში, მოიცავს საქართველოში მაცხოვრებულ ყველა ოსს. თემის შემადგენელი ეთნიკური უმცირესობის მათი გავლენის გავრცელებისკენ, ეთნომიკური კეთილდღეობის მომბტებისკენ, კულტურისა და განათლების განვითარებისკენ და ნებისმიერი სხვა კანონიერი ეროვნულად მნიშვნელოვანი სიზნების მიღწევასკენ. იგი შეიძლება იყოს მუდმივი ბაზა და ფონი, კანონის შესაბამისად, პოლიტიკურ მომარბათა შექმნისათვის, რომელთაც ოსებისათვის საინტერესო მიზნები და პროგრამები აქვთ. მას (თემს) შეუძლია იმ პარტიათა გზით, რომელთაც მხარს დაუჭერს საქართველოს ოსი მოსახლეობა, და სხვა კანონიერი გზებით გავლენა მოახდინოს პარლამენტის არჩევნებზე და მიმართოს თვითორგანიზაციის ყველა სხვა არაკანონმდებლად გზებს სახელმწიფოს, როგორც მთლიანად, მას-მბოზით. ამგვარად, ოსებს (ისევე როგორც სხვა ეროვნულ უმცირესობებს) შეუძლიათ იქონიონ გავლენა ცენტრალურ პოლიტიკაზე თავისი რიკების პროპორციულად გარდა ამისა, მათ, ისევე როგორც ყველა სხვა ეროვნულ ჩვეუთებს (ქართველების ჩათვლით), შესაძლებლობა აქვთ გავლენისა და კეთილდღეობის ყველა ფორმის მოპოვებას ეცადონ თავისი უნარის პროპორციულად.

ეროვნული ვინაობის გარანტირებული შენაქისა და დაცვისათვის - ანუ ისეთისათვის, რომელიც არ მოითხოვს რაიმე განსაკუთრებულ პოლიტიკურ აქტივობას შესაბამის უმცირესობის წარმომადგენელთა მხრიდან - ოსებისათვის, ისევე როგორც საქართველოს და, ალბათ, მთელი მსოფლიოს ყველა სხვა ეთნიკურ ვინაობისთვის, დასავლურული პერსპექტიული და ნაკუფიერი, ალბათ, ეროვნული თვითორგანიზაციის სწორედ ეს მექანიზმი - ეს ცენტრალური მექანიზმი აღმოჩნდება და არა მოცემული ეროვნების ადგილობრივი უმცირესობების ორგანიზაცია ტერიტორიული ნიშნით. ასევე, ერთიანი ორგანიზაციის ფუნქციონირება, მაგალითად, ოპტიმალურ კანონდართა მომენება წარმომდგომი მონაწილეობისათვის, რაციონალურად დაბალანსებული განაცხადების მომენება პარლამენტში მონაწილეობისათვის, რაციონალურად დაბალანსებული განაცხადების შედგენა ბიუჯეტიდან ამა და ამ თანხების მიღებისათვის მოცემული ჩვეუთის საქირობათა დასაქმყოფილებლად, ეროვნული კანონების მომბტება, დედაენაზე განათლების სისტემის დადგენა და მომბტება და ა.შ. ეთნიკური (ეროვნული) შეფეროლობის კონფლიქტის წარმოშობის შემთხვევაში ადგილებზე ეროვნული თვითორგანიზაციის ადგილებზე მექანიზმის არსებობაა გააადვილებს ზოგადნიშნეული ანუ მთელი ლიახვის ინტერესთა შესაბამისი გადაწყვეტილებების მიგნას, რითაც გაადვილება ვალიზაციების, ჭარბის ყრის სურვილის და სხვა დეტალური ადგილების ნეიტრალიზაცია გადაწყვეტილებათა მიღების პროცესში.

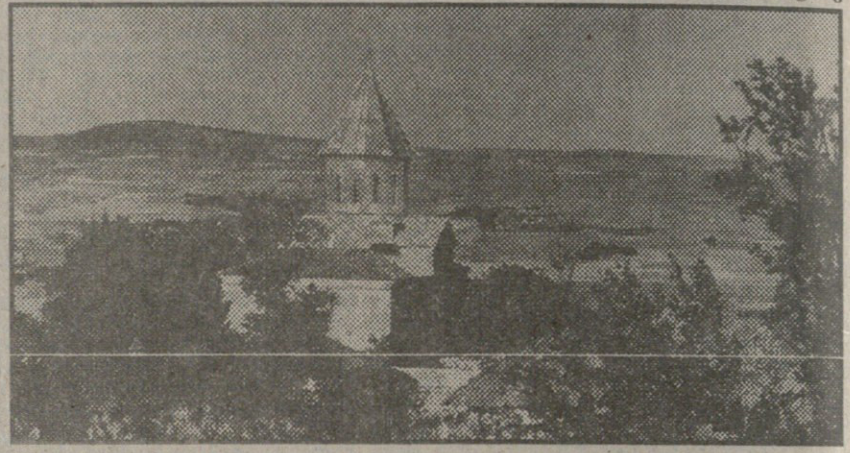
საქართველოსთვის ეროვნებათშორისი ურთიერთობების რეგულირების ამგვარი მეთოდის მიზანშეწინილების სასარტულიოდ შეგვიძლია ორი გარემოება დავიმოწმოთ. პირველი: საქართველოში ეროვნული უმცირესობები ტრადიციულად (1801 წლიდან) განიხილებნენ როგორც თვითრეგულირების საკუთარი მექანიზმების მქონე და საკუთარ ლიდრთა მყოფი ერთიანობები, და ეს ლიდრები თავისთავში ასახივრებდნენ მოცემული უმცირესობების უფლება-მოვალეობებს საერთაშორისო, როგორც საქართველოში, ისევე როგორც ევკასიაში საერთოდ, ეროვნული ვინაობის შენახვას ტრადიციულად ერთ-ერთი უმაღლესი ადგილი უჭირავს ღირებულებათა სკალაზე და ამ მხრივ იგი არ ჩამოუვარდება ილიდის იმ უფლების ღირებულებას, რომ დაეკუ

▲ 1. იკორთა 1172 წ.

▲ 2. კეხვის ციხე

▲ 3. თიღვა 1152 წ.

▲ 4. ჯუნარი XIV ს.

სამაჩაბლოს კეპლები. ისინი თვითონ
მეცხველებან. ვისთვისაც უყვანი არიან, იმათთვის
ვურთავთ მცირე კომენტარს (ბარბანულ ენაზე)

Das sind Burge und Kirchen im oberen Teil der Täler von Prone, Liachvi, Lechura und Ksani, wo man nochmals, wie schon im 1922, ein "Ossetien" gründen will. Kein Baustein in dieser Gegend, die eine der mit mittelalterlichen Architekturdenkmalern am dichtesten bestreuten ist (833 Dekmäler registriert, die archäologischen nicht mitgerechnet) wurde von einem Ossen gelegt, denn die Gebäude sind ausschliesslich aus dem Mittelalter, im Mittelalter aber hat hier kein Osse gelebt. Man will die Gegend "Ossetien" nennen, denn "nur die Tatsachen gelten, nicht die Geschichte ihrer Entstehung", die Tatsache ist aber die, dass es hier heutzutage 60000 angesiedelte Ossen und nur 30000 örtliche Georgier leben. Die Burge und Kirchen werden übrigens allmählich zerstört (auch gesprengt) um alle Beweise, dass das Land ja Georgien ist, rechtzeitig zu vernichten.

Die oben zitierte Stellung ist also nicht nur gerechtigkeitsfeindlich sondern auch kulturfeindlich.

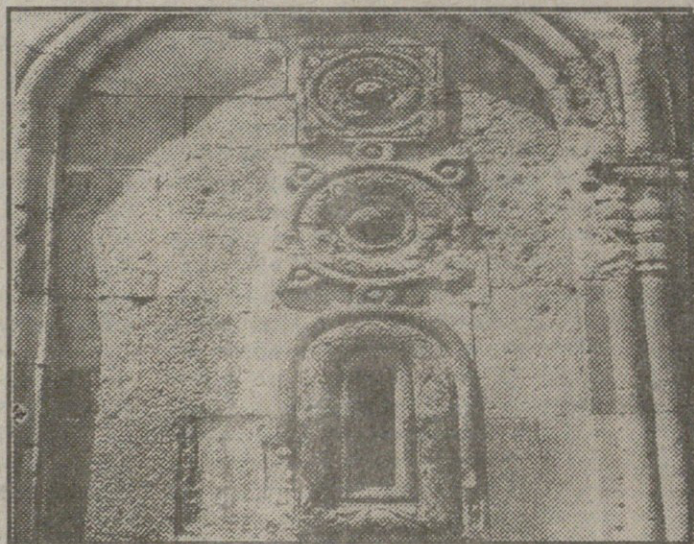
1. IKORTA 1172 J. 2. KECHWI 3. TIGHWA 1152 J. 4. ZUNARI XIV Jh. 5. KABENI. XIV FRAGMENT 6. LARGWISI XIII-XIV Jh. 7. IKORTA 1172 J. FRAGMENT 8. KORNISI XIV Jh. 9. BELOTTI 10. TIGHWA 1152 J. FRAGMENT.

▲ 5. კაბენი. ფრაგმენტი

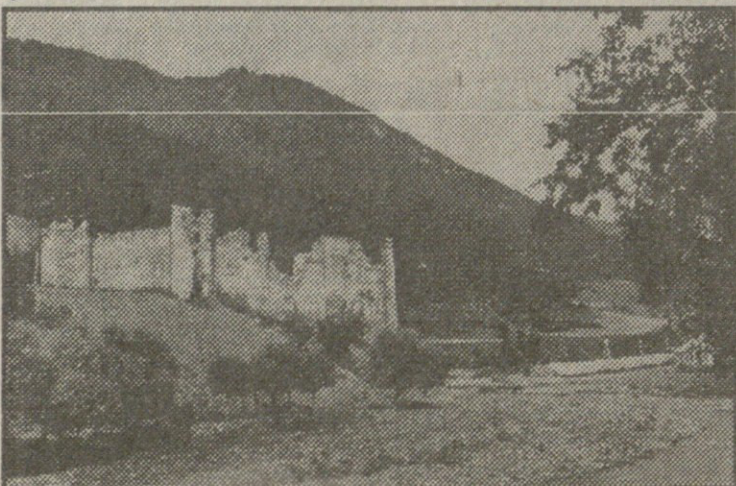
▲ 6. ლარჯვისი. XIII-XIV სს.

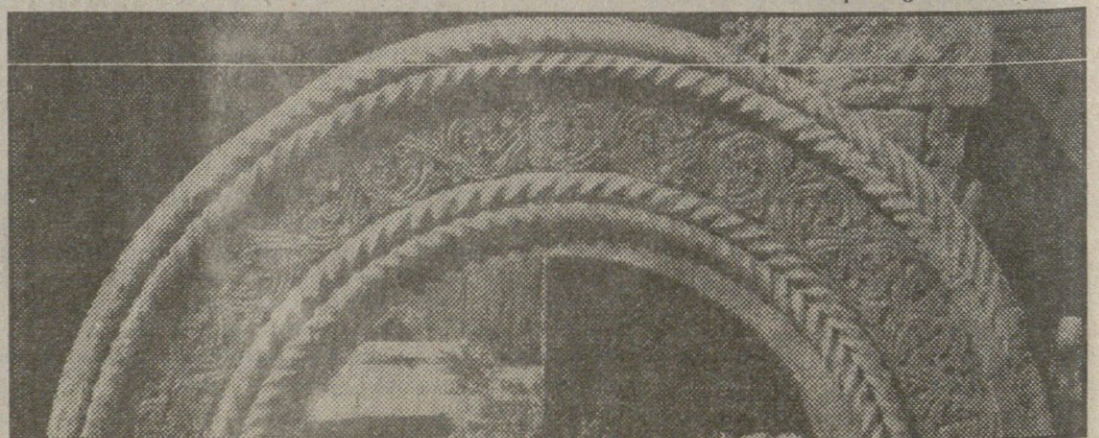
▲ 7. იკორთა 1172 წ. ფრაგმენტი

▲ 8. კორნისი. კოშკი

▲ 9. ბელოთი.

▲ 10. თიღვა. 1152წ. ფრაგმენტი